

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornym, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne.

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelmiński, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 378

Poznań, wtorek dnia 19 sierpnia 1930

Rok XXV

Mali i szkodliwi

Obóz majowy, zmierzając do usunięcia z naszego życia wszelkich samodzielnych dążeń narodu, stara się go podporządkować swoim tylko rozkazom. Dzieje się to drogą systematycznych prób rozbijania czy to niezależnych organizacji, czy też samodzielnych poczynań społeczeństwa.

Poczynaniom tym przeciwstawia pilsudczyzna swoją komendę. Niestety cztery lata doświadczeń wykazały, że jak bardzo ciasnego założenia wychodzi ta komenda. Na wszystkie sprawy obóz majowy przyzwyczaił się patrzeć z punktu widzenia własnych partyjnych interesów, które przedstawia jako interesy państwa. W gruncie rzeczy całą jego energję pochłania wojna z tymi, którzy nie chcą mu się poddać. Stąd stan nieustannej, gwałtownej walki wewnętrznej, jaka trwa od roku 1926.

Obchody Cudu Wisły wówczas interesowałyby ludzi z B. B., gdyby służyły za teren do wygłaszania nudnych panegiryków na cześć Piłsudskiego. Z chwila, gdy obchody przybrały charakter narodowy, „sanacja” nie tylko, że przestała się nimi zajmować, ale nawet zaczęła je zwalczać. Choć przecież, wobec wystąpienia Treviranusa, przypomnienie bojowości i tężyzny narodu polskiego, jako zwycięzcy w wojnie 1920 r., było nadzwyczaj aktualne i konieczne.

Ale zaciekłość partyjna i nienawiść do obozu narodowego zaślepiła całkowicie „prawdziwych” pilsudczyków i odbiera im wszelką przytomność w traktowaniu spraw państwowych i w szerszym nieco spojrzeniu na świat.

Nawet w Poznaniu, gdzie organizacje narodowe, przystąpiwszy do urzędzenia obchodu Cudu Wisły, zwróciły się do nielicznych zresztą, zreszeń „sanacyjnych” o współpracę, by w obliczu Niemiec zmanifestować zgodę narodową, zrzeczenia te zaproszenie przyjęły, ale delegaci ich całą energję skupili w tym kierunku, by z komitetu ogólnonarodowego pousuwać pewne organizacje narodowe, a następnie wysunąć na czoło nazwisko Piłsudskiego. Plany te nie udały się, ale świadczą one, jak ciasny jest horyzont przeciętnego pilsudczyka. Postać jego przywódcy zastania mu wszystko, nawet Polskę i jej interesy.

Weźmy inny przykład. Artykuł „Kurjera Poznańskiego”, wzywający do zastosowania w odpowiedzi na wystąpienia Treviranusa jedynego, realnego programu — w formie wykonania postanowień traktatu wersalskiego w sprawie optantów i likwidacji, oraz ufortyfikowania granic zachodnich, wzmożenia kontroli nad mniejszością niemiecką i bojkotu towarów niemieckich — wywołał w Rzeszy odpowiednie wrażenie i był przytaczany przez całą prasę niemiecką. Lecz „bezpartyjna” Polska Agencja Telegraficzna, donosząc o tem, wykreśliła w depeszy z Berlina nazwę naszego pisma, by w ten sposób nasze postulaty przypisać wyłącznie antyniemieckim uchwałom legionistów... Można by się uśmieć z tej małostkowości, gdyby nie szkody, jakie wyrządza się w ten

Echa mowy Treviranusa

Szczere wyznania „Deutsche Tageszeitung” — Głos liberala angielskiego

Berlin, 19. 8. (Tel. wł.) Prasa niemiecka ogłasza polski komunikat oficjalny na temat stanowiska Polski wobec mowy min. Treviranusa. Organ min. rolnictwa Schielego „Deutsche Tageszeitung” zaznacza przytem, że nikt nie oczekiwał od rządu polskiego zajęcia innego stanowiska. „Zawsze — pisze dziennik — ostrzegaliśmy przed złudzeniem, że Polska zgodzi się dobrowolnie na rewizję obecnych swoich granic. Bez zastosowania jak najsilniejszego nacisku jest to zupełnie wykluczone. Już z tego samego wynika, że sytuacja międzynarodowa dziś jeszcze nie dojrzała do decydującego i całkowitego rozwiązania problemu wschodniego. Tembardziej jest więc koniecznym aby nareszcie uczynić teraz w tym kierunku pierwsze kroki i aby cała polityka niemiecka nastawiła się na osiągnięcie rewizji. W czasie obecnego zgrupowania Ligi Narodów nadarzy się okazja do tego tembardziej, że tym razem na porządku dziennym dyskusji stanie plan Unji Europejskiej min. Brianda. Od każdorazowej sytuacji w polityce zagranicznej będzie zależało, jakie cele Niemcy będą musiały wykonać na czoło aktywnego działania. Błędem byłoby mechanicznie układać już zgóry tych celów. Doświadczenie poucza, że nie należy forsować w

nieodpowiednim momencie. Zanim rzucimy na jedną kartę — kończy dziennik — należy podważyć jeszcze bardziej pozycję Polski”.

„Vossische Zeitung”, propagująca oddawna politykę porozumienia z Francją, pociesza się w depeszy z Paryża, że oburzenie prasy francuskiej wywołane jest tylko tonem mowy Treviranusa, a nie samym żądaniem rewizji traktatów, gdyż myśl o rewizji toruje sobie we Francji drogę (?). — Mimo to pismo przyznaje, że stanowisko Brianda jest zachwiane.

London, 19. 8. (PAT). Znany publicysta liberalny Wilson Harris zamieszcza w „Daily News” artykuł „Polska, Niemcy i korytarz”, będący odpowiedzią na przemówienie Treviranusa, w którym stwierdza, że jeśli obecna granica jest niezadowolająca, wszelkie inne możliwe alternatywy byłyby jeszcze bardziej niezadowolające, zaś fakt, że Niemcom się nie podoba, nie jest jeszcze dostatecznym powodem zmiany. Następnie przy pomocy argumentów etnograficznych, historycznych i ekonomicznych wykazuje słuszność obecnej granicy i nieprawdziwe twierdzenie Niemiec, że Prusy Wschodnie są odcięte od Niemiec, gdyż istniejące linje komunikacyjne są zupełnie wystarczające.

Niemcy przygotowują się do „czynu”

Katowice, 19. 8. (PAT). „Katolik” donosi z Wrocławia, że w sobotę i niedzielę odbył się tam zjazd Związku niemieckich Górnoślązaków, w obecności władz z nadprezydentem rejencji opolskiej dr. Lukaszkiem na czele. Przemówienie wygłosił landrat dr. Urbanek, b. niemiecki komisarz plebiscytowy, który m. in. powiedział, że obecna uroczystość nie ma być tylko tęsknym spoglądaniem w przyszłość, ale przygotowaniem do czynu. Związek Górnoślązaków ma być gwardją, która czeka tylko na sposobność, aby naprawić wyrządzone krzywdy. Dalej dr. Urbanek oświadczył, że przyjdzie dzień, w którym kwestja górnośląska stanie na porządku dziennym, mianowicie, gdy 15-letnia konwencja genew-

ska skończy się. Dr. Urbanek wywołał, że hasłem najlepszych polityków jest dzisiaj „żadnej więcej wojny”. „Górnoślązakowi nie pozostaje nic innego, jak przy pomocy kampanji duchowej dążyć do naprawienia krzywdy. Dzisiejsza manifestacja jest początkiem”. W końcu dr. Urbanek oświadczył, że odważnie należy powiedzieć, że wygaśnięcie konwencji genewskiej musi dać raz jeszcze sposobność do poruszenia sprawy górnośląskiej.

Następny mówca dr. Soba powiedział m. in.: „Przyjdzie dzień, w którym woj. Śląskie powróci do Niemiec, a nad głowami wszystkich Górnoślązaków zaświeci słońce niemieckiej wolności”.

Bezprawne aresztowanie obywatela polskiego w Niemczech

Ofiarą brutalności pruskiej padł sekretarz miejski w Zdunach, p. Walkowiak

Zduny, 19. 8. (Tel. wł.). Przed kilkoma dniami udał się do miasteczka Freichan, po stronie niemieckiej, nasz sekretarz miejski p. Walkowiak. Mimo, że przekroczył granicę za odpowiednią przepustką zupełnie legalnie — został zaarrestowany. Wszelkie starania ze strony miasta pozostały bez skutku.

Oburzający ten fakt winny wziąć pod uwagę władze miarodajne, tem więcej, że Niemcy tutejsi, znani ze swej niezyczliwości dla Polski, korzystają masowo z przepustek granicznych a władze nasze nie czynią im żadnych trudności.

sposób państwu, w którego interesie leży chyba wykazywanie, że w obronie granic wszyscy są jednolici.

W obliczu bezpośredniego niebezpie-

Berlin, 19. 8. (Tel. wł.). Prasa niemiecka podaje wiadomość o rzekomym przekroczeniu przez dwóch urzędników polskich i jednego policjanta granicy niemieckiej w okolicy Kwidzyna (?). „Voss. Ztg.” twierdzi, że wspomniani urzędnicy polscy domagali się od napotkanych osób informacyj co do straży celnej, telefonów itd. Wiadomość ta brzmi bardzo nieprawdopodobnie — mimo to dzienniki niemieckie rozdzierają już szaty z powodu rzekomego naruszenia przez Polskę porozumienia w sprawie nieprzekraczania granicy przez wszystkich urzędników granicznych.

czeństwa niemieckiego coprawda zarówno zjazd radomski, jak i gen. Górecki w przemówieniu z 15 sierpnia w Warszawie wypowiedzieli się stanowczo, że

Polska bronić będzie granic do ostatniej kropli krwi. Ale jak sobie gen. Górecki wyobraża tę walkę, skoro sam w Radomiu wygłosił mowę, w której niczem innym się nie zajmował, jak wewnętrznym „wrogiem” pilsudczyzny i składał jakieś ślubowania, że wroga tego rozgromi.

Coprawda mowa radomska p. Góreckiego została skonfiskowana przez samą „sanację”, co prawda przyzwyczajeni jesteśmy do jego groteskowych ślubowań i raportów, zwłaszcza przed pomnikiem ks. Poniałowskiego w Warszawie, ale trudno przejść nad nią zupełnie do porządku. Ostatecznie p. Górecki nie jest kapralem, lecz generałem i w dodatku naczelnym dyrektorem Banku Gospodarstwa Krajowego. Mowa jego, choćby nie miała większego znaczenia politycznego, jednak charakteryzuje pewne nastroje.

A nastroje te są zatrważające. W chwili ataku na nasze granice, który wymaga skupienia wszystkich sił narodowych, pewni ludzie myślą tylko z lubością o dalszej walce wewnętrznej, może jeszcze bardziej zaostrzonej, może nawet krwawej... Jakże p. Treviranus musi się cieszyć.

Jeżeli porównamy zachowanie się narodu polskiego w r. 1920, jeżeli zestawimy zapał, z jakim święcił rocznicę swego zwycięstwa, z małostkowymi poczynaniami i celami ludzi obozu rządowego, to spostrzeżemy odległość, jaka dzieli poziom tych ludzi od aspiracji reszty społeczeństwa. Naród polski, mimo biedy, jaka go gniecie, dąży do wielkości, tymczasem wpływy w Polsce uzyskali ludzie mali. Chwila, jaką przeżywamy, jest tak poważna, że małość ich jest szczególnie szkodliwa.

Pogłoski o dyktaturze w Niemczech

Z Berlina donoszą, że w lewicowych kołach politycznych krążą uporzędkowane pogłoski o planach dyktatury, branej w rachubę na wypadek oczekiwanej klęski wyborczej partji, popierających rząd Brüninga. Dyktaturę miałyby wykonywać generał Reichswehry, Schleicher, lansowany rzekomo przez najbliższe otoczenie prezydenta Rzeszy.

Pogłoski te zahaczają zwłaszcza o osobę prezydenta Hindenburga, wykorzystując fakt, iż prezydent Rzeszy spędza obecnie czas w wiosce górskiej Dietramszell w Bawarii głównie w celu wyeliminowania swej osoby z kampanji wyborczej.

W związku z tem właśnie podała pewna agencja komunistyczna wiadomość, iż w Dietramszell odbyć się ma spotkanie prezydenta Rzeszy z Hitlerem. Również pogłoski o porozumieniu się Schielego z Hugenburgiem i wogóle o energicznych staraniach o koło zmobilizowania wspólnego frontu, biegnącego od hitlerowców aż do „Landbundu” wyzyskiwane są przez prasę lewicową do daleko posuniętych przypuszczeń.

Dzisiejsze dzienniki niemieckie zamieszczają komunikat oficjalny, zaprzeczający pogłoskom o rozmowie Hindenburga z min. Schielem i p. v. Oldenburg - Januschau, a także o projektowanej jakoby rozmowie Hindenburga z Hitlerem. Komunikat stwierdza, że Hindenburg nie miesza się zupełnie do walki wyborczej.

Ukraina w polityce światowej

Po rewolucji rosyjskiej kwestja ukraińska weszła w nową fazę. Przy ustroju federalistycznym państwa sowieckiego ta część jego terytorjum, na której większość ludności używa mowy małopolskiej, została republiką ukraińską, ze sporym zakresem samodzielności i z urzędowym językiem ukraińskim.

Jednocześnie po odbudowaniu Polski na skutek wojny światowej część ziem dawnej Rzeczypospolitej z ludnością tej mowy, a wśród nich dawna Galicja Wschodnia, będąca ważnym ogniskiem ruchu ukraińskiego, weszła w skład naszego państwa.

W tym stanie rzeczy kwestja ukraińska nie została uznana za rozstrzygniętą ani przez Ukraińców, ani przez te czynniki, które się ich sprawą z tych czy innych względów opiekowały. Fermentacja na jej gruncie nie ustała i nie ustały zabiegi, skierowane ku oderwaniu ziem ruskich zarówno od Rosji sowieckiej, jak od Polski. Te zabiegi wywołały nawet synną wyprawę na Kijów ze strony polskiej w 1920 r., której powody i cele polityczne nie zostały dotychczas należycie wyjaśnione. Nie zmieniła ona nic zasadniczo w stanie kwestji ukraińskiej, tylko tyle, że pokój ryski, który po niej nastąpił, ustalił granice Ukrainy sowieckiej na zachodzie, usuwając Polskę ze znacznej części terytorjum, które przedtem siłą faktu zajmowała.

W tych pierwszych latach po wojnie światowej i rewolucji rosyjskiej nie przewidywano jeszcze, że kwestja ukraińska w krótkim czasie nabierze znaczenia światowego.

Jak już wszyscy dziś wiedzą, wojna 1914—18 r., która we wschodniej Europie sprowadziła przedewszystkiem głębokie przewroty polityczne, dla pozostałego świata, a zwłaszcza dla zachodniej Europy, stała się wielkim przewrotem ekonomicznym. Tę rolę odegrała ona nie tylko przez to, że zniszczyła znaczną część bogactwa narodów i zdeorganizowała istniejący przed nią układ stosunków gospodarczych, ale także, i to w większej o wiele mierze, iż znakomicie przyspieszyła postępujący już przed nią proces, który polega przedewszystkiem na decentralizacji przemysłowej świata. Ten proces jest katastrofą dla państw, w których przemysł dotychczas się centralizował.

Te skutki wojny, niedocenione z początku należycie — zdawało się bowiem, że niedomagania gospodarcze są tylko czasowe, z bezpośredniego zniszczenia bogactwa pochodzące — dają się czuć coraz silniej, im dalej jesteśmy od wojny. Coraz widoczniejsze jest, iż rządy państw nie są zdolne na nie zaradzić, i sfery bezpośrednio zainteresowane, przedstawiciele wielkiego kapitału, wykazują coraz większą energję i coraz większą pomysłowość w szukaniu środków ratunku.

Ulubioną ideą, nad którą pracuje dziś wiele tęgich umysłów, nietylko politycznych, ile finansowych, jest dystrybucja, na drodze umowy pokojowej, wytwórczości pomiędzy państwami świata, prowadząca do tego, żeby jedne pozostały producentami, inne zaś zgodziły się pozostać konsumentami tego czy innego towaru. Ten, kto by z konsumenta chciał zaawansować na producenta, byłby uznany za wroga ustalonego porządku na świecie. Chodzi o to, żeby przodujące dziś gospodarstwo i polityczne państwa, produkujące coraz drożej, były zabezpieczone od współzawodnictwa innych państw, które, mogąc wytwarzać taniej, zaczęły rozwijać swój przemysł w ostatnich czasach.

Urzeczywistnienie wszakże tej niepospolitej idei, pomimo istnienia Ligi Narodów i całego szeregu innych pomocy, nie jest łatwe. Za jedną z największych przeszkód, stojących mu na drodze, uważana jest sowiecka Rosja. Wyraźnie drwi sobie ona z wysiłków kapitalistycznej Europy i Ameryki ku ratowaniu ustalonego porządku handlowego na świecie, jak o tem świadczą chociażby ostatnia mowa Stalina w Moskwie. Te drwiny mogłyby pozostać słowami bez treści, gdyby Rosja została pozbawiona węgla i żelaza, które posiada w obfitości właśnie na terytorjum ukraińskim. Oderwanie tedy Ukrainy od Rosji byłoby wyrwaniem jej zębów, zabezpieczeniem się od jej współzawodnictwa i skazaniem jej na rolę wiecznego konsumenta wytworów obcego przemysłu.

W związku z tą pierwszorzędne miejsce na porządku dziennym spraw światowych zajmuje dziś druga wielka idea.

Znaczenie, jakie zdobył dziś auto-

mobil i aeroplan w pokoju i w wojnie, oraz coraz szersze zastosowanie motorów naftowych, przedewszystkiem na okrętach, sprawiło, że skromna do niedawna nafta wysunęła się na czoło surowców, wydobywanych z wnętrza ziemi. Jeżeli państwa, panujące dotychczas w układzie gospodarczym świata, zdołają skupić w swych rękach wszystką albo prawie wszystką naftę, panowanie ich mogłoby być zabezpieczone na długo, o ile, ma się rozumieć, jaki przewrót techniczny nie odebrałyby naftę jej dzisiejszego znaczenia.

Stąd idea podzielenia świata na skombinowanych między sobą nie liczących posiadaczy nafty, tem samem uprzywilejowanych, i na upośledzoną resztę, która to cenne paliwo może otrzymywać tylko od tamtych, albo nie otrzymywać wcale, np. w razie wojny.

Nawet ta skromna ilość nafty, która znajduje się na naszym podkarpaciu, była główną przeszkodą w załatwieniu sprawy Galicji Wschodniej na konferencji pokojowej.

Przeważna ilość znanej dziś nafty znajduje się w Ameryce. Stany Zjednoczone produkują przeszło 60% wszystkij nafty na świecie. Poza tem drugie miejsce w produkcji światowej zajmuje Venezuela, czwarte — Meksyk, wreszcie spore ilości wytwarzają Kolumbia, Peru i Argentyna. Na tej wszystkij naftę spoczywa lub

ma nadzieję spocząć ręka amerykańska.

W naszym starym świecie naftę posiada w mniejszych ilościach Europa (przedewszystkiem Rumunja, potem Polska) i Azja. Persja (eksploatacja głównie w angielskich rękach zajmuje piąte miejsce w produkcji światowej, Indje holenderskie — siódme, mniejsze ilości wydobywane są w Indjach brytyjskich, w Japonji i w Chinach. W ostatnich latach Anglicy odkryli naftę w Iraku i rozpoczęli jej eksploatację.

Najbogatsze wszakże źródła nafty w starym świecie, przedstawiające blisko połowę produkcji całej Europy i Azji, a mogące produkować znacznie więcej, znajdują się na Kaukazie (Baku). Dzięki nim Rosja zajmuje dziś trzecie miejsce w świecie w produkcji nafty.

Tym sposobem druga wielka idea dzisiejszego programu urzędzenia świata rozbija się o Rosję sowiecką.

Ukraina nie posiada nafty — mogłaby jej trochę mieć, gdyby do niej zostały przyłączone ziemie polskie z Drohobyczem i Boryslawem — ale, jeżeli dość szeroko pojąć jej obszar, jak to się zaczyna robić, wtedy oderwanie Ukrainy od Rosji pociąga za sobą odcięcie ostatniej od Kaukazu i wyzwolenie nafty kaukaskiej z pod jej panowania.

To włączy kwestję ukraińską z najbardziej aktualną dziś kwestją światową — kwestją nafty.

Roman Dmowski.

Równocześnie

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Warszawa, 18 sierpnia.

Po kilku procesach, jakie były przeprowadzone we Lwowie, gdzie w całej nagości okazała się akcja Ukraińskiej Organizacji Wojskowej — jesteśmy świadkami w ostatnich czasach bardzo intensywnej akcji ze strony tejże organizacji, akcji terrorystycznej, sabotażowej, nihilistycznej. Przypomina się w całej rozciągłości jesień 1922 r., kiedy to z okazji wyborów do Sejmu warszawskiego, bojkotowanych przez Ukraińców, U. O. W. podjęła czynność nader aktywną.

Ostatni wypadek z odcięciem drutów telefonicznych, łączących Lwów z zachodem, musi wzbudzić poważną troskę u wszystkich. Jest to bowiem objaw, wychodzący daleko poza podpalania prywatnych stogów siana, czy zboża i niszczenie w ten sposób dobytka polskiego na ziemi czerwonoruskiej, a przy tej okazji dokonywanie porachunków z będącymi na indeksie U. O. W. Polakami.

I nic dziwnego, że w społeczeństwie polskim słycać głosy, nawołujące do organizowania samopomocy, skoro bezpieczeństwo publiczne nie jest zagwarantowane przez powołane do tego czynniki państwowe.

A niestety tak jest. I chociaż jesteśmy z całym uznaniem dla służby organów bezpieczeństwa w województwach małopolskich, jakkolwiek świadomi jesteśmy, na jakie są oni narażeni nieprzyjemności i niebezpieczeństwa, jednakże nie możemy nie stwierdzić, że administracja czasu „sanacji“ pogorszyła się. Sprowadzono bowiem wielu nowych urzędników z wojska, którzy nie znają stosunków miejscowych, ani też nie odczuwali grozy niebezpieczeństwa ukraińskiego. Uwagę swoją skierowali na organizację obozu narodowego, przeciwko któremu wyłożono siły, gdy równocześnie paktowano z Ukraińcami i podczas wyborów sejmowych i samorządowych. To wszystko teraz mści się gwałtownie. Pan Klotz przeszedł do historii z powodu swej walki z młodzieżą polską, a tymczasem w szkołach średnich ukraińskich i wśród młodzieży akademickiej ukraińskiej szerzyła się anarchiczna propaganda. Ludność polska, zwłaszcza osadnicy, nie miała żadnej pomocy ani gospodarczej, ani ochrony bezpieczeństwa osobistego.

Oczywiście w takich warunkach nieodzowne jest podjęcie jak najszybciej kroków, uniemożliwiających utrzymywanie nadal takiego stanu rzeczy. Akcja społeczeństwa niewątpliwie pójdzie drogą największego wysiłku.

Inna rzecz z akcją rządową. Za nią odpowiedzialni są ci, co sprawują władzę.

Jest jednak rzecz, na którą niezawsze zwraca się uwagę. Chodzi o ścisłe współdziałanie Berlina z ruchem ukraińskim.

Kogo nie uderza, że wzmocnienie terrorystycznej akcji U. O. W. nastąpiło

właśnie w chwili, kiedy w Berlinie i Niemczech podjęto silną ofensywę dyplomatyczną i propagandową przeciwko Polsce? Jak przedziwnie zbiega się mowa Treviranusa i solidaryzowanie się rządu niemieckiego z jego oświadczeniami z wystąpieniami U. O. W.!

Jest to stała metoda. Na równoczesność akcji niemieckiej z akcją ukraińską nie zwraca się u nas uwagi. Tymczasem zawsze tak bywało, że atak przeciwko Polsce podjęty na zachodzie, miał równocześnie sukces w dywersji ukraińskiej.

Procesy U. O. W. wykazały, że ośrodek akcji terrorystycznej mieści się w Berlinie. Petruszewicz działa w tej chwili ręka w rękę z komunistami, zresztą bawi obecnie w Sowietach, ale Konowalec działa w Berlinie. Wywiad niemiecki, dążący do tych samych celów, do jakich pchają skrajni działacze nacjonalistyczni niemieccy, posiada silną pomoc w U. O. W. na terenie polskim. Atak dwustronny jest niebezpieczniejszy, zwłaszcza tutaj, kiedy wszelki krok terrorystyczny ukraiński jest wyzyskiwany przez propagandę niemiecką, usiłującą przedstawić stosunki w Małopolsce jako zarzewie wrzenia i dowodząc światu, że Polska z trudem może podolać ciężącym na niej obowiązkom pacyfikacji swego kraju. Zresztą potem dyplomaci niemieccy będą gotowi zaproponować Polsce zlikwidowanie całego ruchu za cenę jednak pewnych... koncesyj!

Tutaj leży największe niebezpieczeństwo zaburzeń ukraińskich. Na powinny władze nasze zwrócić szczególną uwagę i skutecznie temu przeciwdziałać. Tu społeczeństwo może jedynie działać przez wywieranie na władze odpowiedniego nacisku i pobudzić je do energiczniejszych wystąpień.

Trzeba to uczynić najszybciej, by później nie mieć większych kłopotów. H. W.

P. Dewey wyjedzie z Polski w listopadzie

Amerykański doradca finansowy i członek rady Banku Polskiego, P. Dewey, ogłosi w pierwszych dniach września raport o położeniu ekonomicznym i finansowym Polski za II kwartał b. r. Pracę nad raportem za kwartał III. zostaną podjęte przez biuro P. Dewey'a niebawem po ukazaniu się w druku raportu obecnego.

Z końcem października ukaże się 12-ty z kolei, a zarazem ostatni raport P. Dewey'a. Amerykański doradca finansowy opuści Polskę wraz ze swą rodziną przypuszczalnie w listopadzie r. b.

P. Dewey był zaproszony przez rząd polski na doradcę finansowego na okres 3-ech lat. Przybył on do Polski w połowie listopada 1927 roku i w okresie swego urzędowania w Pol-

Bóle artre-

tyczne znikają

po użyciu soli

owocowych za-

wartych w

Karposalu.

Cena zł. 4.00

KARPOSAL
Karpińskiego

nw 2580

sce pełnił pewne funkcje przedstawiciela agentów fiskalnych pożyczki stabilizacyjnej, zaciągniętej przez rząd polski w Ameryce. P. Dewey został wybrany członkiem rady Banku Polskiego na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy tego Banku mocą specjalnej uchwały, przyczem ewentualne przedłużenie trzechletniego okresu funkcji P. Dewey'a w charakterze doradcy finansowego rządu polskiego byłoby możliwe jedynie w wypadku, gdyby przedłużono również kadencję jego funkcji, jako członka rady Banku Polskiego.

Losy skargi gen. Góreckiego przeciw ks. Panasiowi

J. E. ks. arcybiskup lwowski zwrócił gen. Góreckiemu skargę na ks. Panasia bez załatwienia jako mylnie skierowaną, gdyż ks. Panas, em. ppłk. W. P. podlega władzy biskupstwa polowego wojsk polskich.

Głosy prasy angielskiej i amerykańskiej

Prasa angielska — podobnie jak prasa francuska — potępiła naogół ostry występ Treviranusa. Związczą prasa konserwatywna zdobyła się na bardzo mocne akcenty w tej sprawie.

„Times“ piszą, że jeśli Treviranus chciał zrobić próbę wysondowania opinji publicznej świata, to musi się z tem liczyć, że Angliji nie da się pozyskać dla rewizji granic wschodnich.

Korespondent berliński „Morning Post“ uważa wywiad Treviranusa, zamieszczony w „Königsb. Allg. Ztg.“ za ważniejszy jeszcze od dwóch poprzednich wynurzeń Treviranusa. Pismo stwierdza, że niema mowy o tem, by „problem wschodni“ stał się przedmiotem jakichś rozważań na terenie międzynarodowym w bliskiej przyszłości.

Z pism amerykańskich „New York Times“ zamieszcza artykuł, omawiający przemówienie Treviranusa i jego wpływy na stosunki francusko-niemieckie.

M. in. dziennik pisze: „Mowa Treviranusa jest jeszcze jednym dowodem błędnej psychologii politycznej, którą zbyt wielu Niemców stosuje w odniesieniu do innych państw. Niemcy nie rozumieją, że inne narody mogą być równie ambitne, jak one same. Przemawiając w sposób, który według nich odpowiada ich dumie narodowej, obrażają oni innych, przekraczając granice uznane urzędowo za właściwe.“

„Niedawno znany prof. Förster zarzucał Niemcom, że przyjmują oni wszelkie ustępstwa, czyniąc z tego precedens do domagania się innych. Na podstawie jednego kroku domagają się wszystkiego. Gdyby Niemcy mogły robić, co chcą, prędko przystąpiłyby do kompletnego rozdziału całego świata w myśl swoich pragnień.“

Konfiskata „Posener Tageblattu“

Nr. 188 hakatystycznego „Posener Tageblattu“ z dnia 17 b. m. uległ konfiskacie za artykuł wstępny p. t. „Das Grundübel“.

Jako podstawę konfiskaty podano par. 131, który mówi o świadomem rozszerzaniu faktów zmyślonych lub przekręconych, celem podania w pogardę urzędów państwowych lub rozporządzeń publicznych.

KUPOJMY CEGIEŁKI NA BURSE
RZEMIEŚLNICZĄ (P. K. O. 212 664)

Echa zamachu bombowego na poselstwo sowieckie

Sznurek doprowadził detektywa na właściwy ślad

Warszawa, 19. 8. (Tel. wł.). — Dziennik angielski „Birmingham Post”, podał następujące szczegóły, dotyczące śledztwa w sprawie zamachu bombowego na poselstwo sowieckie w Warszawie. Mianowicie punktem wejścia na dobry trop był mały kawałek sznurka, przymocowany do maszyny piekielnej, zamiast lontu. Sznurek wydawał się wyrobu angielskiego. Detektyw polski udał się do Anglii i udało mu się odnaleźć fabrykantów tego sznurka. Dowiedział się

od nich, że transport sznurka wysłano swego czasu do Grodna. Pojechał tam i zaczął szukać.

Okazało się tam, że kilka metrów tego sznurka sprzedano nauczycielowi języków, który po spędzeniu kilku lat w Rosji wyjechał do Polski i był pod nadzorem policji polskiej jako podejrzany o udział w robocie komunistycznej, a posiadał paszport polski. Żoną jego była Rosjanka. Detektyw ścigał nauczyciela aż do Jugosławii — i tam go aresztował. (w)

Konserwatyści niemieccy żądają zmiany granicy wschodniej

Berlin, 19. 8. (PAT). Odłam partii konserwatywnej, na czele którego stoi hr. Westarp i min. Treviranus, ogłasza odezwę wyborczą, w której m. in. jako cel dążeń partii konserwatywistów stawia żądanie przyznania Niemcom swobody zbrojeń, dążenie do rewizji ciężarów, wynikających z ukła-

dów o odszkodowaniach wojennych, dążenie do zadośćuczynienia Niemcom za krzywdę, wyrządzoną przez wytyczenie niesprawiedliwych granic na wschodzie i do zmuszenia państw innych, ażeby przeprowadziły u siebie redukcję zbrojeń.

Przed konferencją państw rolniczych

Pólsruzędowy głos niemiecki

Berlin, 19. 8. (PAT). Pólsruzędowa „Deutsche Diplomatisch - Politische Korrespondenz”, pisząc o zwołanej do Warszawy konferencji państw rolniczych, zaznacza, że trudno byłoby szczegółowo stwierdzić, jakie zamiary wpłynęły na odnośną decyzję rządu polskiego. W każdym razie jednak Polska, jak się zdaje, powzięła tę inicjatywę, jako konsekwencję konferencji państw południowo-wschodniej Europy.

Pogorszenie się sytuacji gospodarczej w Polsce w związku z trudnościami zbytu produktów agrarnych zmusiło rząd polski, po urzeczywistnieniu pewnej kooperacji międzynarodowej na północy, do zorganizowania stosunków ze stworzoną na południowym wschodzie kooperacją podobnej natury, na którą Polska mogłaby wywierać do pewnego stopnia wpływ decydujący.

Korespondencja zaznacza następnie, że trudno będzie o porozumienie, wzgl.

utworzenie bloku w łonie wspomnianych państw agrarnych, a to ze względu na sprzeczny kierunek interesów poszczególnych tych państw. Jako przykład „Korespondencja” przytacza, że Polska interesuje się przede wszystkim żytem i jęczmieniem, podczas gdy państwa południowo - wschodnie produkują głównie pszenicę i kukurydzę. Wobec oczekiwanych obrad gospodarczych w Genewie, konferencja warszawska może mieć jednak znacznie specjalne ze względu na wpływ, jaki umowy regionalne wywierają zazwyczaj na tok obrad międzynarodowych. Z tego powodu przyszłe obrady w Warszawie zasługują na specjalne zainteresowanie. Ugrupowanie państw agrarnych do którego dąży Warszawa mogłoby w każdym razie w ramach wielkiej dyskusji gospodarczej wywołać odrębną sytuację której wyniki zaważyć mogą na ogólnym przebiegu rozpraw.

Zatonięcie „Tahiti”

Wellington 19. 8. (PAT). Cały bagaż, jaki wiózł na pokładzie statek „Tahiti”, zatonął. W czasie przenoszenia na pokład statku „Ventura” worków pocztowych, 6 worków spadło do morza, a 50 uległo zniszczeniu wskutek przemoczenia. Pozostałe worki ocalały.

O zwołanie Sejmu

Warszawa, 19. 8. (Tel. wł.). W środę odbędzie się posiedzenie centrum, na którym zapadnie decyzja co do terminu wystosowania do Prezydenta żądania o zwołanie nadzwyczajnej sesji Sejmu. (w)

Konfiskata

Warszawa, 19. 8. (Tel. wł.). „Robotnik” uległ konfiskacie za podanie przemówienia marszałka Sejmu Daszyńskiego, wygłoszonego w Skawinie, w którym to przemówieniu p. Daszyński omawiał działalność Piłsudskiego. (w)

Ruch portowy w Gdyni

Gdynia, 19. 8. (PAT) Pierwsza dekada sierpnia dała rekordową liczbę przeładunku, mianowicie 132.882,6 ton, 1.095 pasażerów i 1.397 worków poczty.

Echa sprawy Jakubowskiego

Wilno, 19. 8. (PAT) Onegdaj bał w powiecie oszmiańskim adwokat Hofmoki-Ostrowski, który odwiedził rodzinę niewinnie straconego w Niemczech Jakubowskiego. Adwokat omówił z rodziną sprawę obrony śp. Jakubowskiego przed trybunałem Rzeszy. Sprawa ma się odbyć w dniu 22 b. m.

Dramat miłosny.

Wilno, 19. 8. (PAT). We wsi Mołodeczańskiej mieszka-

niec tej wsi Buraczonek Bazyli, lat 18, zastrzelił swoją narzeczoną, Marcinkiewicz Janinę, zadając jej dwie rany, poczem sam siebie pozbawił życia wystrzałem w pierś.

Białystok, 19. 8. (PAT). W Narwec pow. bielskiego Kazimierz Kiczajło zamordował swą kochankę Panikowską Stanisławę na tle zemsty za zdradę.

Aresztowanie szpiegów

Wilno, 19. 8. (PAT) Dziennik Wileński donosi, że władze bezpieczeństwa wspólnie z K. O. P. zdołały wpaść na ślady szeroko rozgąfionej bandy szpiegowskiej, działającej na pograniczu polsko-litewskim. Aresztowano kilka osób, którym udowodniono współdziałanie z wywiadem wojskowym litewskim i litewską policją bezpieczeństwa. Dwóch aresztowanych w najbliższym czasie stanie przed sądem doraźnym w Wilnie.

Wykolejenie pociągu

Katowice, 19. 8. (PAT) Wczoraj pociąg osobowy z Bytomią przy wjeździe na stację katowicką wykoleił się. Parowóz i wóz bagażowy wyskoczyły ze szyn, nikt jednak nie poniósł szwanku.

Kraków, 19. 8. (PAT) Dnia 18-go b. m. o godz. 22 wykoleiły się trzy wagony pociągu towarowego na szlaku Osielec-Jordanów. Celem ustalenia przyczyny wypadku wyjechała na miejsce specjalna komisja dyrekcyjna.

Pod kołami tramwaju

Katowice, 19. 8. (PAT) W sobotę wieczorem Wincenty Koj wyskoczył z tramwaju tak nieszczęśliwie, że koła przyczepnego wozu przejechały mu przez klatkę piersiową, powodując natychmiastową śmierć. Zwłoki odstawił do kostnicy.

Wobec oficjalnych ataków niemieckich na granice Polski, które znalazły swój wyraz w mowie min. Treviranusa

odbędzie się staraniem Stronnictwa Narodowego i Młodych Obozu Wielkiej Polski

w środę, dnia 20 sierpnia 1930 r. o godz. 8 wieczorem w sali Ogrodu Zoologicznego

wielkie zebranie manifestacyjne

Karty wstępu otrzymywać można w biurach Stronnictwa Narodowego i Obozu Wielkiej Polski (św. Marcin 65).

Kurs dolara. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8,886 zł; w Gdańsku na Warszawę 8,885 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 19. 8. 1930 r. Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była utrzymana.

Ruch naogół ograniczony. Na rynku pap. procent. płacono w dalszym ciągu za 5 proc. poz. konwers. 55 proc., za 7 proc. obl. mieszk. miasta Poznania płacono 88 proc. oraz za 8 proc. obl. miasta Poznania 1926 r. po 95 proc.; pozatem handlowano 8 proc. listy dolarowe, które się ponownie obniżyły i notowały 96,50—96 proc. w oddaniu, natomiast 8 proc. listy dolarowe amortyzacyjne poszukiwano po 94%.

Akcje bankowe i przemysłowe w zaniedbaniu. Dopytywano się jedynie o Browary Krotoszyńskie, za które ofiarowano 25.—, natomiast zaoferowano Romana Maya po 65.—

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:
Kurs w procentach nominalu)
5% pożyczka konwersyjna 55.— P.
7% obligacje mieszk. m. Poznania 88% P.
8% obligacje m. Poznania z 1926 r. 95% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziem. Kredyt. 96,50—96% O.
8% listy dolar. w złocie amortyz. 94% P.
Tendencja utrzymana.

TARGOWISKO MIEJSKIE

Urządowe sprawozdanie targowe Komisji notowania cen.
Poznań, 19. 8. 1930 r.
Spędzono: wołów 69, buhai 145, krów 366, świń 1970, cieląt 570, owiec 438; razem zwierząt 3558.

Płacono za 100 kg żywej wagi za: (Ceny loco Targowica Poznań łącznie z kosztami handlowymi).

BYDŁO:

Woly:
Pełnomięsiste wytuczone nieoprzęgane 134—142
Mięsiste tuczone młodsze do lat 3 122—130
Mięsiste tuczone starsze. 112—116
Miernie odżywione 000—000

Buhaje:
Wytuczone pełnomięsiste 128—134
Tuczone mięsiste 116—124
Nietuczone, dobrze odżywione starsze 106—112
Miernie odżywione 096—104

Krowy:
Wytuczone pełnomięsiste 126—132
Tuczone mięsiste 112—124
Nietuczone, dobrze odżywione Miernie odżywione 060—070

Jałowice:
Wytuczone pełnomięsiste 130—140
Tuczone mięsiste 120—128
Nietuczone, dobrze odżywione Miernie odżywione 096—106

Młodzież:
Dobrze odżywione 086—090
Miernie odżywione 078—084

Cielęta:
Najprzedsze cielęta wytuczone 180—190
Tuczone cielęta 160—170
Dobrze odżywione 140—150
Miernie odżywione 130—136

OWCE:

Wytuczone pełnomięsiste jałgnięta i młodsze skopy 130—140
Tuczone starsze skopy i macioriki 118—128
Dobrze odżywione 094—108
Miernie odżywione 000—000

ŚWINIE (TUCZNIKI):

Pełnomięsiste od 120 do 150 kg żywej wagi 192—196
Pełnomięsiste od 100 do 120 g żywej wagi 184—190
Pełnomięsiste od 80 do 100 kg żywej wagi 174—180
Mięsiste świnie ponad 80 kg Maciory i późne kastraty 160—166
Świnie bekonowe 174—180

Przebieg targu spokojny.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 19. 8. 1930 r.

Waluty Gotówka

Dolary St. Zjedn. tr.: 8,88½, sp.: 8,90½, kup.: 8,86½.

	Dewizy:		
	trans.	sprzed.	kup.
Belgia	124,58	124,89	124,27
Kopenhaga	238,98	239,58	238,38
Londyn	43,40½	43,51½	43,29½
Nowy Jork			
czeki	8,901	8,921	8,881
Nowy Jork			
kabel	8,912	8,932	8,892
Paryż	35,05	35,14	34,96
Praga	26,43	26,49	26,37
Szwajcaria	173,33	173,76	172,90
Sztokholm	239,53	240,13	238,93
Wiedeń	125,90	126,21	125,59
Włochy	46,69	46,81	46,57
Berlin	212,83		

Tendencja niejednolita.

Papiery wartościowe i obligacje.

4% poz. inwest. 111,50
5% poz. konw. 55,50
5% poz. prem. dol. 63,00

Akcje w złotych:

Bank Handlowy	0,00—110,00
Bank Polski	166,00—166,50
Bank Zachodni	0,00—72,00
Częstocice	0,00—35,00
W. T. Węgla	0,00—42,50
Lilpop	0,00—26,75
Ostrowieckie Zakłady	0,00—52,00
Parowozy	0,00—20,50
Haberbusch	0,00—113,75

Tendencja mocna.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, 19. 8. 1930 r.

Pszenica march. od st. załad. 76, 77 kg.	253,00—256,00
Tendencja dla pszenicy: Przy punktualnym zał. mocna, przy późniejszej dostawie stała.	
Zyto march. od stacji załad. 72 kg.	0,00—167,00
Tendencja mocniejsza.	
Zyto fr. wagon i cif Berlin zał.	0,00—171,00
Tendencja mocniejsza.	
Owies march. od st. zał. stary 187,00—197,00	
Tendencja mocniejsza.	
Owies march. od st. zał. nowy 164,00—177,00	
Tendencja mocniejsza.	
Jęczmień march. brow. od st. załadowan.	205,00—225,00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	183,00—198,00
Tendencja spokojna.	
Mąka pszenna	29,50—37,50
Tendencja stała.	
Mąka żytnia przemiał do 60%	24,25—26,75
Tendencja stała.	
Ospa pszenna	9,75—10,00
Tendencja spokojna.	
Ospa żytnia	9,50—9,75
Tendencja spokojna.	
Groch Victoria	29,00—33,00
Groch pastewny	19,00—20,00
Peluszka	21,00—22,00
Bób polny	17,00—18,50
Wyka	21,00—23,50
Makuch rzepakowy	10,60—11,60
Makuch lniany	17,60—18,40
Wytłoki suche krajowe	8,40—9,20
Śrót Soja	14,60—15,40
Ogólna tendencja utrzymana.	
Słoma żytnia pras. drut.	0,90—1,00
Słoma pszenna pras. drut.	0,75—0,90
Słoma owsiana pras. drut.	0,70—0,80
Słoma jęczm. pras. drut.	0,70—0,80
Słoma żytnia dł. wiąz.	0,80—1,00
Słoma żytni. pras. sznur.	0,70—0,80
Słoma psz. pras. sznur.	0,60—0,70
Sieczka	1,40—1,55
Tendencja stała.	
Siano zwykłe handl. nowe	1,55—2,00
Siano dobre I pokosu nowe	2,20—2,50
Tymoteusz luźny, n. zbiory	2,60—3,00
Siano koniczyn., nowe zbiory	2,60—2,90
Tendencja stała.	

Notowania złotego w Berlinie

z dnia 19. 8. 1930 r.
Wyплаты w Warszawie 46,90—47,10
Noty wialkie 46,775—47,175

W pierwszych

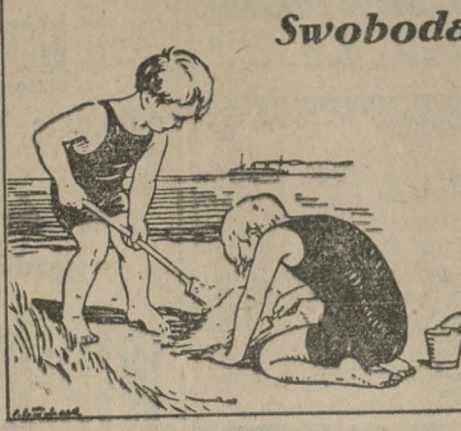
10-ciu latach

winna każda matka dziecko swe myć i kąpać tylko za użyciem czystego łagodnego

MYDŁA
DLA DZIECI **NIVEA**

Dziecko będzie jej za to wdzięczne, gdyż zaoszczędzi sobie w przyszłości wiele kłopotów o zachowanie dobrej cery. Mydło Nivea jest wyrabiane według przepisów lekarskich specjalnie dla wrażliwej skóry dziecka.

Cena: Zł. 1.50

Swoboda! Powietrze! Słońce! i do tego

KREM NIVEA

Daje to zdrową, opaloną cerę. Również przy zachmurzonym niebie, gdyż wiatr i powietrze nadają także skórze brązowy ton. Przed wystawieniem na działanie słońca skóra musi być jednakże sucha. Należy uprzednio dobrze wetrzeć Krem Nivea! Przeciwdziała się w ten sposób bolesnemu spaleniu skóry. Krem Nivea jest jedynym kremem, który zawiera euceryt i na tem właśnie polega jego działanie.

Pudełko po zł. 0.40 do 2.60 | Tubki cynowe po zł. 1.35 i 2.25
Wyrób krajowy firmy PEBECO, sp. z o. odp. w Katowicach

Skonsternowani

Już pierwsze wiadomości o tworzeniu się t. zw. frontu chłopskiego wywołały zaniepokojenie w sferach konserwatystów, uznających się za wyłączone przedstawicielstwo wielkiego i średniego rolnictwa. Przed rozgorączkowaną wyobraźnią zaczęły zjawiać się widma nowej „reformy” rolnej, — kto wie, może i bez odszkodowania, — upaństwowienia lasów, progresji, nowych świadczeń na rzecz robotników rolnych i wogóle tego wszystkiego, co w swoich „programach” wyborczych głoszą radykalne stronnictwa chłopskie.

Nastroje to postanowili obecni kierownicy obozu konserwatywnego wyzyskać na rzecz zacieśnienia „współpracy” z rządem p. Piłsudskiego, do której zapal ostrygł mocno w ostatnich czasach w związku z kryzysem rolnym. Postawili oni sprawę tak: skoro na terenie Sejmu — naturalnie pod patronatem „decyji” — tworzy się coś, co grozi zagładą wielkich gospodarstw rolnych, to mamy w tem jeszcze jeden dowód, że całe ziemiaństwo polskie powinno skupić się pod sztandarem B. B., choćby jako jego czwarta brygada. Polityka pp. Steckiego i Radziwiłła zyskiwała w ten sposób dalsze umocnienie, jako jedyny ratunek dla ziemian.

Ale w akcji „zjednoczenia ludowego” nadeszła nowa faza. Pierwsza brygada, nieczuła na obawy czwartej, zaczęła bardzo życzliwie obserwować narady i posunięcia przywódców stronnictw chłopskich, oświadczając się zupełnie niedwuznacznie za utworzeniem „frontu chłopskiego”, który ma być niby wyzwoleniem ludowców z pod wpływów socjalistycznych, a w gruncie rzeczy ostatnią nadzieją zgranego obozu majowego. Nie ograniczając się do tej życzliwej obserwacji i ciepłych słów sympatii, kierownicy ścisłej piłsudczyzny zaczęli rozmaitemi sposobami oddziaływać na toczące się układy stronnictw chłopskich.

W obozie konserwatywnym powstała konsternacja. Okazało się, że decydujące w B. B. czynniki, wbrew grupie konserwatywnej, popierają wyraźnie to, co ona uważa za swoją polityczną śmierć i straszliwy cios dla reprezentowanych przez siebie interesów ziemiaństwa. Przeciwno opozycyjnemu zjednoczeniu ludowemu można było apelować do rządu, — ale gdzie szukać pomocy przeciw frontowi chłopskiemu, komenderowanemu przez pierwszą brygadę?

Próbowano oczywiście uspokajać konserwatystów, że to tylko taktyczne posunięcia, zmierzające do wywołania zamieszania, a kto wie, czy nie do rozbicia aż

centrolewu i całej opozycji. Jednak na prawdę to dopiero teraz „front chłopski” zaczął być dla ziemiaństwa istotnie niebezpieczny.

Oceniając, jak należy, ujemne skutki zjednoczenia stronnictw chłopskich na gruncie radykalizmu klasowego, nie wierzyliśmy i nie wierzymy dotąd ani w trwałość tego dzieła, ani w jego prześlaciowe nawet dojście do skutku. Dlaczego, — o tem innym razem.

Uważamy natomiast za rzecz bardzo możliwą zbliżenie między piłsudczykami a częścią radykalnych stronnictw chłopskich, lub — co na jedno wychodzi — utworzenie przez grupę, decydującą w dzisiejszym B. B., jakiegoś drobno-rolniczego frontu dla celów wyborczych. Rzecz jasna, że tego rodzaju formacja polityczno - zawodowa - gospodarcza musiałaby dla pozyskania głosów chłopskich nie tylko wysunąć wyraźnie radykalne hasła, ale nawet jeszcze przed wyborami skierować ku nim politykę rządu.

Aby nie być gołosłownymi, dostarczymy pozytywnego dowodu. Odbiło się niedawno posiadzenie posłów chłopskich B. B. z pod znaku pp. Bojki i Sanojcy, na którym omawiano sprawę głosnej ustawy o dzierżawcach rolnych. Otóż na tem posiedzeniu jeden z kierowników przygotowującej się akcji wyborczej ścisłego obozu rządowego upoważnił posłów do oświadczenia dzierżawcom, aby byli spokojni i siali na dzierżawionych gruntach, ponieważ cała sprawa będzie dla nich pomyślnie załatwiona.

W tem miejscu należy wyjaśnić, że dawna ustawa o dzierżawcach wygasa z dniem 1 października b. r., a ponieważ nowa zalega w Senacie, przeto po upływie tego terminu mogłaby nastąpić likwidacja umów dzierżawczych, czego pragną ziemianie. Ludzie, stojący blisko rządu, uspokajają dzierżawców, a tem samem powiadają, że im nie zależy na tych, którzy reprezentują właścicieli. Koszta „frontu chłopskiego” przy wyborach mają zapłacić ci, którzy z zaufaniem oddali się pod komendę pp. Steckiego i Radziwiłła, a z nimi pp. Sławka i Światalskiego.

Najbliższe dni potwierdzą jeszcze mocniej nasze uwagi i wnioski. Ze nie są one dyktowane przez „schadenfreude”, lecz opierają się na realnych podstawach, tego dowodem jest konsternacja w obozie konserwatywnym. Minęły piękne dni Dzikowa i Nieświeża!

M. K.

Z pobytu gen. Hallera na Jasnej Górze

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”)

Częstochowa, 15 sierpnia.

Przyjazd gen. Hallera do Częstochowy w 10-letnią rocznicę zwycięstwa pod Warszawą, nadał temu uroczystemu dniu specjalny charakter, do czego przyczyniły się w niemałej mierze liczne delegacje błękitnych rycerzy.

W chwili, gdy gen. Haller zajął przed hotel „Polonia”, licznie zebrana publiczność zgłaszała mu gorącą owację. Generał powitany przez przedstawicieli organizacji narodowych oraz delegację Związku Hallerczyków, wydał natychmiast swym byłym żołnierzom dyspozycje co do obchodu święta.

O godzinie 8-ej rano delegaci związkowi w liczbie 32, udali się gremjalnie po generała przed gmach Sióstr Zmartwychwstańek i podążyli z nim do klasztoru, gdzie ks. przeor poprowadził wszystkich do kaplicy cudownego obrazu Matki Boskiej. Podczas mszy św. generał Haller ze swymi żołnierzami przystąpił do stołu Pańskiego. Po nabożeństwie przyjmowały Siostry

Zmartwychwstańki generała Hallera oraz członków delegacji śniadaniem.

Po południu b. żołnierze armji błękitnej wydali na cześć ukochanego wodza obiad w hotelu „Polonia”, w którym brali udział generał z rodziną oraz przedstawiciele miejscowych organizacji narodowych. Podczas obiadu wygłosili przemówienia okolicznościowe m. in. wiceprezes rady miejskiej, aptekarz p. Włosiński delegat Obozu Wielkiej Polski, a w imieniu Hallerczyków p. por. rezerwy Jan Janowski. Wreszcie przemawiał p. generał.

Przedstawiciel żołnierzy błękitnych p. Janowski podkreślił z ubolewaniem różnicę, jaka istnieje między tem, co było przed laty 10-ciu, a tem, co jest obecnie. Wtenczas nazwisko generała rozbrzmiewało w całej Polsce, jako jednego z głównych czynników zwycięstwa, — dzisiaj zasłużonego wodza armji ochotniczej odsuwa się na bok, chcąc zapobiec, by nimbem i aureolą, które go otaczają, nie przyćmiewał

możnych obecnej chwili. Mówca daje wyraz przekonaniu, że nadejdzie dzień, w którym i dla wodza b. armji błękitnej wybijie godzina sprawiliwości.

Gen. Haller w odpowiedzi dziękował wszystkim za tak liczne dowody sympatii. Nawiązując do święta jako takiego, daje wyraz głębokiej wierze, że „Cud Wisły”, mamy do zawdzięczenia opiece i przyczynieniu się Najświętszej Marii Panny tak, jak ongiś, gdy Boga Rodzica wydobyla naród polski z przepaści, w której znajdował się w czasach „Potopu” za Jana Kazimierza. Polacy winni być dumni, że mają taką Opiekunkę, która była, jest i pozostanie po wsze czasy Królową Korony Polskiej.

Po obiedzie delegacje błękitne wzięły udział w uroczystym pochodzie miejscowych organizacji narodowo-katolickich, budząc ogromne zainteresowanie i niebywały entuzjazm. Pochód udał się na Jasną Górę na nabożeństwo niesporne. Wskazał mianowicie na doniosłość momentu religijnego w „Cudzie Wisły”, oraz na wybitną rolę, jaką odegrał w tym wypadku obecny na nabożeństwie gen. Józef Haller.

Odchodzącemu z swymi żołnierzami generałowi tysiączne rzesze pątników w klasztorze oraz przed klasztor, zgotowały rzadko widzianą manifestację i tylko z największym trudem znalazł wódz b. armji błękitnej przejście wśród rzesz, które cisnęły się do niego, wznosząc gromkie okrzyki na cześć generała oraz halerczyków.

Dzień 15-go sierpnia 1930 r. zapisał się jako jedna z piękniejszych dat w życiu gen. Hallera, ponieważ był dla niego dowodem serdecznej sympatii i głębokiego poważania, jakimi cieszy się nie tylko między swymi b. żołnierzami, lecz wśród całego narოდowo czującego i myślącego społeczeństwa.

Hallerczyk.

Gen. Haller do redaktora Bilana

Echa napadu w Przemyślu

Po napadzie na redaktora „Ziemi Przemyskiej” p. Bilana otrzymał on list od gen. Józefa Hallera, którego treść podajemy za „Ziemią Przemyską”:

„Kresy nasze wschodnie są mi bardzo drogie jako istotnie przynależące do Polski, scementowane z nią przez bardzo hojnie przelewaną krew Polaków w tyłu wiekach ich obrony i ucywilizowania. Tem droższe są takie ziemie jak przemyska, którą już dzisiaj nie do kresów ale do środka Polski zaliczyć się musi. To też wszystko, co się tam u Was dzieje, interesuje mnie żywo, a więc też bolą mnie takie zajścia które dyskredytują Rzeczpospolitą i Naród nasz.

„Nie znając artykułu pańskiego, który p. Redaktora naraził na, ostatnie tak wstrętne, bandyckie napaści, nie mogę wiedzieć, czybym mógł się solidaryzować z tym artykułem, ale sposób walki z „Ziemią Przemyską” i jej Redaktorem jest tak niesłychany i tak szkodliwy dla narodu i Państwa, że z całą stanowczością wyrażam swoje oburzenie, zwłaszcza, że znów zostało wojsko wciągnięte do walki, wojsko, które jest własnością całego Narodu i jego Rzeczypospolitej i winno być trześcią Narodu.

„Wojska celem jest przygotowanie się do obrony Narodu i Państwa, by w danym razie zwycięsko odeprzeć wszelkie zakusy i napaści.

„Już raz niestety nie dosięgła każąca sprawiedliwość tego, który kierował ręką mordercy s. p. Lindego (od czego rozpoczęło się zło w Polsce, prowadzące do bezprawia i anarchji), a mordercą był podoficer czynnej armji. — Obecnie powtarza się to, iż podoficer czynnej armji napadł na Redaktora „Ziemi Przemyskiej”. Jako stary żołnierz, inwalida, Legionista, zbyt cenię wysoko wojsko polskie, by móc suponować, że się w niem znajdują oficerowie czy podoficerowie, solidaryzujący się z takim

niecnymi postępkami jak napady, ale byłby czas wielki, żeby wreszcie korpus oficerski, ogólnie wzięwszy, jak i korpus podoficerski armji, cieszący się sympatją i szacunkiem społeczeństwa, zastrzegł się przeciwko używaniu członków armji do walk partyjnych i politycznych, nie mających wspólnego z celem wojska, a szkodziących interesom armji i Państwa. „Jako członek honorowy przemyskiego gniazda Sokola śię Panu Redaktorowi „Ziemi Przemyskiej”, który w ciężkich warunkach wytrwale pracuje w sprawie narodowej — wyraży uznania i poważania. „Czołem!

(—) Józef Haller.”

Armja bez zwycięskich wodzów

Rozpamiętując bitwę pod Warszawą, trudno nie zauważyć, że wszyscy niemal generałowie, którzy odznaczyli się w walce, już dziś w wojsku się nie znajdują. A więc:

Gen. Tadeusz Rozwadowski, który, jako szef sztabu generalnego, wlał nowego ducha w zdesperowane już naczelne dowództwo i był istotnym autorem planu bitwy warszawskiej, zmarł nabawiwszy się choroby w więzieniu na Antokolu, gdzie dostał się w wyniku zwycięstwa Piłsudskiego w walkach warszawskich, ale z r. 1928.

Gen. Włodzimierz Zagórski, szef sztabu gen. Józefa Hallera, dowódca najważniejszego frontu północnego, po długim również pobycie w więzieniu na Antokolu „zaginął” w taki sposób, że nie wiadomo dziś, gdzie uczcić jego ówczesne zasługi.

Gen. Józef Haller, twórca bohaterkiej armji ochotniczej i dowódca frontu północnego, znajduje się w stanie spoczynku.

Gen. Władysław Sikorski, dowódca V armji i zwycięzca w walkach nad Wkrą, które były decydujące dla wyniku całej bitwy, znajduje się poza szeregami wojska.

Gen. Latinik, gubernator Warszawy i dowódca I armji, która ocaliła stolicę od bezpośredniego niebezpieczeństwa, również przeniesiony jest na emeryturę.

Generał Kazimierz Ładoś, dowódca 16 pomorskiej dywizji, która wraz z 14 dywizją wielkopolską uderzyła w ostatecznym boju nad Wieprzem, znajduje się także w stanie spoczynku.

Moglibyśmy tę listę przedłużyć niepomniernie, dodać nazwisk oficerów niższej rangi, jak ptk. Modelskiego, pułk. Arciszewskiego itd. Z powyższego jednak zestawienia wynika jasno, że z wojska jak gdyby celowo pousuвано dowódców, którzy mogliby przyćmić „sławę” innych jednostek.

Zdaje się, że jesteśmy jedynym państwem, gdzie poza armją znajdują się wodzowie, którzy zwyciężali. A zdaje się również, że jesteśmy państwem, gdzie marnowanie talentów i doświadczenia jest najmniej wskazane.

Ojcobójstwo

Wilno, 19. 8. (PAT.) We folwarku Rusak pod Mołodeczmem zmarł nagle Jan Cyliński, przybyły niedawno z Ameryki. Zmarły uchodził za bardzo zamężnego i zgon jego nagły wzbudził rozmaite podejrzenia. Spowodowało to sekcję zwłok. Wykryto truciznę w żołądku Syn Cylińskiego, przyciśnięty do muru, przyznał się do zbrodni ojcobójstwa, wyjaśniając, że truł ojca systematycznie dawkami strychniny i czynił to z namięnością kochanki Ludwiki Niemczakowej, która spodziewała się, że z chwilą zgonu Cylińskiego zostanie żoną jego syna i współwłaścicielką wielkiego folwarku. Zbrodniczą parę osadzono we więzieniu

W stolicy Estonji

Z wycieczki dziennikarzy polskich

Tallin, w sierpniu.

W Tallinie stanęliśmy następnego dnia o godz. 8 rano. Na dworcu powitał nas poseł Libicki w otoczeniu członków poselstwa, szef wydziału prasowego estońskiego min. spr. zagr., oficerowie Kaitselitu oraz liczne grono dziennikarzy, wśród których poznałem jednego z uczestników zeszłorocznej wycieczki przedstawicieli prasy estońskiej na P. W. K. Otrzymujemy piękny bukiet, ułożony z białych i czerwonych róż, pozujemy do fotografii, które mają się ukazać jeszcze w dzisiejszych wydaniach miejscowych dzienników, poczem wsiadamy do samochodów, które odwożą nas do hotelu „Kuld Löwi” (Złoty Lew), mieszczącego się w domu, podobno, o parowiekowej historii.

Miasto mignęło nam tylko przed oczami. Naprzeciwko dworca zauważyliśmy wzgórze z potężnymi niegdys murami obronnymi i basztami a potem wjechaliśmy w kręte wąskie uliczki, przypominające staromiejską dzielnicę w Warszawie, na których szofer składał dowody niezwykłej zrzeczności i przytomności umysłu.

W hallu hotelowym otrzymujemy program czterodniowego pobytu i uroczystości, związanych z wizytą w stolicy Estonji prezydenta Rzeczp. Z programu tego wynika, że po trudach podróży będziemy mogli wypocząć dopiero po powrocie do kraju. Nie dziwnym się tem wcale, gdyż z doświadczenia już wiemy, że tego rodzaju wycieczki reprezentacyjne są wcale ciężką pracą, o wiele cięższą aniżeli się to wydaje laikom.

Po godzinie jedziemy już z wizytami oficjalnymi. Najpierw do poselstwa polskiego, znajdującego się podobnie jak prawie wszystkie przedstawicielstwa zagraniczne i urzędy państwowe, w t. zw. górnym mieście. Z tarasu otwiera się wspaniały widok na miasto, port i morze. Następnie udajemy się do min. spr. zagr. p. Latika, który sprawuje równocześnie funkcje pastora w niewielkiej parafii, odległej od stolicy co o 6 godzin jazdy automobilem. Pozostałe wolne chwile poświęca pracy literackiej i dziennikarskiej. W gabinecie tego ujmującego i bardzo przyjaźnie dla Polski usposobionego polityka znajdujemy niezwykle szczery i serdeczny nastrój, który też zauważyliśmy wszędzie przez cały czas pobytu naszego w Tallinie. Rozmowa weszła od razu na sprawę zbliżenia polsko-estońskiego, którego min. jest entuzjastycznym zwolennikiem. Po wspólnej fotografii zegnany ministra i przechodzimy do parlamentu, aby złożyć wizytę jego prezydentowi p. Einbündowi, który piastuje również godność prezesa tow. polsko-estońskiego. Po przemówieniu powitalnym wręca on każdemu z nas obszerną książkę (260 stron) w języku estońskim o Polsce, wydaną staraniem i nakładem tow. polsko-estońskiego w Tallinie. Książka ta, bardzo starannie opracowana i obficie ilustrowana, zawiera szczegółowe informacje z zakresu historii, polityki, życia gospodarczego, społecznego i kulturalnego naszego narodu i państwa. Jest ona można powiedzieć dokumentem, stwierdzającym jak daleko i głęboko sięga zainteresowanie Estonji naszymi sprawami. Stosunek zaś p. Einbunda do sprawy polskiej jest tem cenniejszy, że należy on do najwybitniejszych i najbardziej wpływowych osobistości w Estonji, gdzie parlamentarizm zapuścił w narodzie głębokie korzenie, gdzie cieszy się on wielkim szacunkiem i poważaniem społeczeństwa i gdzie prowadzenie jakiegokolwiek polityki wbrew opinii parlamentu lub poza nim jest absolutnie nie do pomyślenia. Kwestja ta o tyle dla nas ważna, iż stanowi świadectwo, że polonofilstwo Estonji nie jest bynajmniej jedynie programem politycznym kierujących obecnie mężów stanu, lecz posiada swe źródło i oparcie w szerokich warstwach narodu.

A cały naród estoński rzeczywiście zasługuje nie tylko na bliższe poznanie lecz i całkowite uznanie. Dzięki prymusowemu nauczaniu, które — jak nas objaśniano — istniało już za czasów rosyjskich w zborach protestanckich, a obecnie w doskonale zorganizowanych i bezpłatnych szkołach ludowych, Estonja prawie nie posiada analfabetów, a systematyczna akcja oświatowa i kulturalna wcale wysoko podniosła poziom umysłowy szerokich

mas ludności, który w dalszym ciągu z roku na rok coraz bardziej się podnosi. Świadectwem tego może służyć chociażby prasa estońska, której największe wydawnictwa stołeczne liczą po kilkadziesiąt tysięcy czytelników, i która posiada mniejsze pisma prawie we wszystkich miastach prowincjonalnych. Jeżeli się weźmie jeszcze pod uwagę ożywioną działalność Estonji na polu nauki, literatury, rzemiosła, malarstwa i muzyki, to rezultaty pracy, wykonanej w ciągu krótkiego czasu istnienia państwa estońskiego we wszystkich dziedzinach życia państwowego i kulturalnego, muszą wywołać szczery podziw i uznanie.

A ponad wszystkimi temi zaletami góruje u Estończyka wielki patriotyzm, który sprawił, że nieduży ten kraj, liczący zaledwie około 1,2 milj. mieszkańców, zawdzięcza swą wolność polityczną jedynie własnym siłom. Gdy bowiem w 1918 r. oddziały bolszewickie załapały całą Estonję i dotarły pod mury jej stolicy naczelny wódz armji estońskiej gen. Laidoner dzięki swym zdolnościom strategicznym, zapałowi i odwadze w ciągu kilku tygodni oczyścił na czele bohaterkich swych zastępów cały kraj od czerwononajędźców. Dzisiaj też niema w Estonji ani jednego obywatela, któryby inaczej wyobrażał swą przyszłość jak w wolnej i niepodległej ojczyźnie.

Gwarancją zaś tej wolności i niepodległości jest w pierwszej linii armja estońska, otoczona specjalną opieką zarówno rządu, jak i całego narodu. Podziwialiśmy ją szczerze w czasie rewji, odbytej przed prezydentem Rzeczp. Pod względem fizycznym przedstawia materiał pierwszorzędną, a jest też doskonale zorganizowana, wyćwiczona i uzbrojona. Przez talliński plac Wolności ciągnęły wówczas w zwartych szeregach, w stalowych hełmach o twarzach jak z kamienia wykutych oddziały piechoty, za nimi konnica, artylerja, oddziały cyklistów, tanki i samochody pancerne. Przegląd zamykały delegacje Kaitselitu czyli obrony krajowej, utworzonej po puczu komunistycznym w 1924 r., w szeregach której obok gołowiącego młodzika kroczył i starzec z wielką siwą brodą, dźwigając ochoczo ciężki karabin i ryszczunek polowy.

Wogóle z komunistami Estończycy nie robią wielkich ceremonij. Zaznawszy dobrodziejstw ich rządów i propagandy w 1918 i 1924 r. przed dwoma laty wydali ustawę, na mocy której komuniści nie mogą zasiadać ani w parlamencie, ani w radach miejskich lub gminnych. Ustawę tę wprowadzono w życie z całą surowością i kwestję komunizmu zlikwidowano w bardzo krótkim czasie.

Ale wróćmy do wrażeń. Tallin przeżywa — jak mówią jego mieszkańcy — wielkie „dni polskie”. I rzeczywiście w czasie całego czterodniowego pobytu w Tallinie byliśmy świadkami wielkiej potężnej manifestacji na cześć Polski, której rozmiały przewyższyły wszelkie nasze oczekiwania. Dziwilo nas porostu, że w tym zamkniętym w sobie, chłodnym naogół narodzie północnym może się znaleźć tyle serca i uczucia. Galowe przyjęcia, rewje, defilady, rauty itp. ciągnęły się bez końca a dekoracja miasta flagami o barwach polskich, brama triumfalna w porcie z napisem „Niech żyje Polska!”, przybrane wystawy sklepowe, szpalery wojska i dzieci szkolnych z malutkimi chorągiewkami o barwach estońskich i polskich, ustawione na przestrzeni 4 klm., delegacje wszystkich rad miejskich i gmin z całego państwa, nawet barwy polskie na etykietach butelek z piwem — wszystko to świadczyło, że były to chwile nawiązywania do dawnych tradycji, o których z dumą wspomnieli burmistrz Tallina, wskazując prezydentowi Rzeczp. popożółkłe dokumenty z czasów przynależności Inflant do Polski z podpisaniami królów Stefana Batorego i Zygmunta II.

I w dniach tych uroczystych, stwierdzających rozszerzenie się wpływów polskich na Bałtyku jako gwarancji utrzymania pokoju na wschodzie Europy, byliśmy świadkami jednej tylko ale za to bardzo charakterystycznej demonstracji. Mianowicie w chwili, gdy do portu w Tallinie wjeżdżała motorówka, wioząca na pokładzie Prezydenta Rzeczp., stojący przy molo statek niemiecki „Hecht” nie tylko nie podniósł flag, jak to u-

czyniły statki wszystkich innych narodowości, lecz pozwolił sobie nawet, na czyn, który można nazwać jedynie niezwykłym łobuzerstwem. Mianowicie na jednym maszcie zawiesił parę podartych butów a na drugim stary kapelusz, co spowodowało wkroczenie policji estońskiej, która o fakcie tym spisała protokół. Sprawa podobno ma być skierowana na drogę dyplomatyczną. Bez względu na to, jaki będzie jej epilog, jest ona nowym dokumentem „kultury” niemieckiej jak również dowodem czyje plany krzyżuje porozumienie polsko-estońskie!

Bohdan Jarochoński.

Węgierskie święto narodowe

Na intencję Państwa Węgierskiego odprawi się w Święto narodowe węgierskie, t. j. 20 sierpnia o godz. 9,30 uroczyste nabożeństwo w Katedrze poznańskiej.

Przed dziesięciu laty

19-go sierpnia.

Front środkowy. 3-cia dywizja legionów opanowała twierdzę Brześć nad Bugiem o godz. 22-giej. Oddziały 1-szej dywizji legionów opanowały przeprawę na Bugu pod Drohiczyznem.

4-ta armja: 21-sza dywizja piechoty zdobyła wczesnym rankiem Sokółów, po ciężkich walkach. Pod wieczór wszystkie dywizje 4-tej armji osiągnęły linię Bugu między Wyszkwem a Malkinią.

Front północny. 1-sza armja: 8 dywizja osiągnęła linię rzeki Liwiec.

5-ta armja: Dywizja ochotnicza zajęła Stary Gołymin i Ciechanów. Nieprzyjaciel wycofał się z Płocka i z pod Włocławka, a na całym froncie 5-tej armji rozpoczął się dzisiaj zdecydowany odwrót, zdradzając nerwowość i brak skoordynowania działań. 18-ta dywizja generała Krajewskiego ruszyła na Miawę.

Front południowy. Oddziały ukraińskie koncentrują się na linii Dniestru. Grupa jazdy nieprzyjacielskiej, działająca na południe od Lwowa, dotarła dziś do Miłkołajewa.

Pod Lwowem ataki nieprzyjacielskie zostały ponownie odparte. Na północnym odcinku frontu osiągnął nieprzyjaciel rejon Bełza i Uhnowa.

Dziś w RADJO Godz. 20,00 Opera „Carmen” nr 2858

S. p. ks. prałat Kretschmer

W 80 roku życia, a 54 kapłaństwa zasnął w Panu — jak już wczoraj donieśliśmy — ks. prałat Leon Kretschmer, członek kapituły metropolitarnej w Gnieźnie. Od 27 lat członek a w ostatnich czasach dziekan kapituły, z pochodzenia Niemiec, wszedł do stali katedralnej skutkiem nominacji rządowej z profesora seminarjum nauczycielskiego w Keyni. Czcigodny starzec był bodaj już ostatnim przedstawicielem dawnego typu księży Niemców, którzy nie wyzyli się swej narodowości, ale nie wnosili też polityki w dziedzinę pracy swojego powołania kapłańskiego. Żył się serdecznie z polskimi konfratrami i z ludem polskim, wiernie służąc Kościołowi i społeczeństwu, które odplacało mu za szczerość uczuć niemniej szczerem przywiązaniem. Cechowała go wielka skromność i pracowitość. Istotą zaś i rdzeniem jego świątobliwego życia, którem przyświecał duchowieństwu katedralnemu, było wyjątkowe wprost poczucie obowiązku i wielka świadomość odpowiedzialności. W katedrze zawsze pierwszy, już o godz. 6 celebrował ofiarę mszy św.; w konfesjonale jako kanonik penitencjarz był niezmordowany. Uczony, pełen życzliwości dla wszystkich, którzy się z jakimkolwiek życzeniem do niego zbliżali, o sobiście bez wszelkich potrzeb życiowych, żyjący w najskromniejszych warunkach, ale zawsze z otwartą ręką, na cele społeczne i charytatywne. Nigdy nie wyjeżdżał, aby ratować zdrowie mocno nadwątlone, ale dotkliwie cierpienia, które od szeregu lat go gnębiły, znosił z niezwykłym podaniem się woli Bożej. Zasnął cichy i pogodny. Znało go całe miasto, jako prawdziwego Natanaela, w którym nie było ni fałszu ni zdrady. To też, gdy dzwon św. Wojciecha oznajmił żałobną wieść o zgonie świątobliwego kapłana, mieszkańcy całego miasta z czcią pochylili głowy. Ave pia anima.

Wypadek czy samobójstwo?

L w ó w, 19. 8. (PAT). Dzisiejsze piśmie popołudniowe donoszą, iż dziś około godz. 7 rano na torze kolejowym Lwów-Przemysł obok stacji Suchowola w odległości 15 klm. od Lwowa znaleziono zwłoki kobiety i w niedalekiej odległości śmiertelnie ранego mężczyzny poszarpanego przez koła pociągu. Dotychczas nie zdołano stwierdzić nazwisk ofiar, nie ustalono również przyczyny wypadku. Prawdopodobnie chodzi tu o samobójstwo.

Z galerji sanacyjnych gadułów

Roman Ubrecki

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Z obozu w Skrzynkach

Zakończenie kursu druhen — Miejsce w obozie zajmują druhowie

Pierwsza dwutygodniowa część dzielnicowego kursu obozowego w Skrzynkach dobiegła końca. W piątek, 15 bm., po południu odbyło się oficjalne pożegnanie druhen przez władze sokole przy udziale licznych zastępów gości. Z Przewodnictwa Dzielnic byli obecni dh. prezes Wolski, dh. naczelnik Suligowski, dh. wiceprezes Stoiński, dhna wiceprez. Rozmiarkowa, jako przewodnicząca Dzielni. Wydz. Sokolic z członkiem tegoż Wydziału dh. Siuchnińska, oraz druhowie Wł. Karge i Sporakowski. W gościnnie pożegnalną przybyli stali przyjaciele obozu, pp. Radomscy i dh. Kinkel z rodzinami, i tym razem znów przywożąc druhom spore zapasy placka i ciastek w pożegnalnym prezencie. Przybył natomiast życzliwy opiekun duchowy obozu, ks. prob. Adamski z Łodzi, i inni.

Do ustawionych w szeregu druhen-kursistek przemówił w serdecznych słowach dh. Wolski z wezwaniem, aby zdobyte na kursie wiadomości wykorzystywały należycie w swoich gniazdach, przyczyniając się tem samem do dalszego rozwoju idei i pracy sokolej; równocześnie złożył gorące podziękowanie kierownikom technicznym kursu, dhowi nac. zw. Fazanowiczowi i jego małżonce dhnie nac. Fazanowiczowej za pełną poświęcenia a tak owocną pracę w obozie, oraz prelegentkom i prelegentom, którzy ćwiczenia gimnastyczno-sportowe uzupełniali wykładami ideowymi lub lekarskimi. Wymienił tutaj należy pp. Krzyżagórską, dr. Wasilewską, Marylę Gosieniecką, Halinę Meissnerównę oraz dhnę Rozmiarkową i dh. Powidzkiego. Wreszcie głęboką wdzięczność wyraził mówca wszystkim tak liczny i hojny ofiarodawcom, którzy dawkami w naturze czy gotówce umożliwili gospodarze

zaopatrzenie obozu, lub chociażby doręczając prezentami przyczynili się do ujemniejszenia kursistkom pobytu w obozie, lub też w inny sposób służąc obozowi życzliwą pomocą, np. udzielając samochodów itp. — Następnie w serdecznych słowach pożegnała kursistki dhna prez. Rozmiarkowa, wręczając każdej „Katechizm sokoli” w upominku oraz wyrażając szczególne podziękowanie dhnom Kapakczyńskiej i Reissowej, które były niejako matkami obozu, opiekując się troskliwie kursistkami i kierując gospodarzami - aprowizacyjną stroną obozu. — Do tych ogólnych podziękowań z szczerą ochotą przyłączyły się kursistki, wykrzykując raz po razie gromkie „czolem!”, aż się w lesie rozlegało, a dhnie nac. Fazanowiczowej wręczając w darze piękny bukiet kwiatów.

Serdeczny i miły nastrój, jaki panował ogólnie w tym dniu pożegnalnym, świadczył, że dobrze było druhom-sokolicom w obozie; świadczył o tem również zdrowy i czerstwy ich wygląd oraz ta beztrudna radość życia, jaką daje młodość i przebywanie wśród piękna przyrody, mimo pewnych niewygod, w obozie nieuniknionych. To też z żalem żegnały się z ukrytą w lasach cichą tęsknotką, którą ożywiły swym rozgwarem młodzieńcym, a która dała im tyle wrażeń podniosłych, tyle przeżyć pięknych i miłych wspomnień.

W niedzielę, 17 bm. zamilkł gwar sokoli w leśniczówce skrzyneckiej, lecz na to tylko, aby w dniu następnym, w poniedziałek, odzyskać na nowo. Zajęli bowiem leśniczówkę druhowie i rozpoczęli się druga 2-tygodniowa część kursu obozowego, aby hartować ciało i ducha sokolego do służby narodowej. (aw)

Bajka o nafcie

Płynny skarb miał źródło nie w ziemi, lecz w magazynie sąsiada

Niedawno rozeszła się po kraju sensacyjna wieść, jakoby w Tucholi, w studni p. Kallasa, pojawiła się nafta. Przedsiębiorcy p. Kallas istotnie zacerpnął tej nafty razem z wodą coś kilka beczek. Wiadomości brzmiały dość prawdopodobnie: już jakby dokładnie zbadano całą sprawę i sprawdzono ją z całą pewnością. W licznych pismach pojawiły się fotografie szczęśliwego miejsca i fotografie pełnych nadziei właścicieli terenu. A jednak wszystko to okazało się bzdurą. Niektórzy twierdzą nawet, iż zawracanie głowy naftą w Tucholi było sprytnym kawałem, obliczonym na naiwnych i łatwowiernych, bo przecież Tuchola nie ma zupełnie warunków przyrodzonych, jak np. odpowiednie podłoże geologiczne, w których nafta mogłaby się pojawić. Oczywiście, obecnie można sprawę różnie komentować. Faktem jest, że po gruntownym zbadaniu sprawy rzekomego pojawienia się nafty w Tucholi, specjalna komisja naukowa stwierdziła, że źródła naftowych w Tucholi niema, a nafta zacerpnięta ze studni p. Kallasa przesiąkała tam z nieszczelnych pomieszczeń składnicy nafty firmy Nobel, mieszczącej się w piwnicy obok studni. — Sądźmy, że takiego pochodzenia swej nafty p. Kallas powinien był się domyślić.

Pochód ognia

Domy, stodoły, stogi pastwą żywiołu

W ogrodzie rolnika A. Bambra w Karolinie pow. szamotulskiego powstał pożar. Pastwą pożaru stała się stodoła z zbożem i maszynami rolniczymi. Poszkodowany ocenia stratę na 12 tys. zł. Pożar strawił także stodołę w Michalczycach z maszynami i zbożem. Gospodarz W. Tabert ocenia tu stratę na 20 tys. zł. W Zbitych w powiecie strzelińskim spaliła się stodoła z zbożem należącą do gospodarza Ewalda Penno. W Rzepowie w tym samym powiecie spłonęły dwa stogi zboża rolnikowi Wojciechowi Adamskiemu. Prawdopodobnie ogień spowodowała tu zbrodnicza ręka. Gospodarzowi W. Walczakowi w Zaborniu (pow. strzeliński) spłonął dom mieszkalny, stodoła, budynek gospodarczy, szopy, wszelkie maszyny rolnicze i zboże oraz inwentarz żywy. Przyczyny pożaru dotąd nie ustalono.

W Kruszy pow. strzelińskiego pastwą płomieni stał się stóg żyta wartości 6 tys. zł, zaś w Świerczewie pod Poznaniem strawił ogień stóg słomy wartości 6 tys. zł, należący do M. Kindlera. Ogień spowodować miał pewien bezdomny, który nocował w stogu. Dnia 13 b. m. podczas młócenia stoga wskutek ułatwiających się iskier z komina lokomobili spaliło się około 35 fur pszenicy i 70 fur słomy oraz młockarnia w majątności p. H. Warzechy w Kłodach w powiecie leszczyńskim. Strata wynosi 22 tys. zł. (z)

KALENDARZYK

Wtorek, 19 sierpnia 1930.

Słońce: wschód 4,41 — zachód 19,00 — długość dnia 14 godzin 29 min.
Księżyc: wschód 22,59 — zachód 16,23 — po ostatniej kwadrze.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Wtorek, godz. 7 rano. Temperatura powietrza niska plus 14 st. Cels. Pogodnie. Wiatr południowo-zachodni. Ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 755 mm. W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 18 st. Cels., najniższa plus 11 st. Cels. — Ilość opadu 3 mm.

Przewidywania pogody na środę: Nadal pogodnie, miejscami lekkie zachmurzenie, ciepło.
Kal. rz.-kat.: Marjan i Rufin — jutro Bernard Op.
Kal. słow.: Bolesław — jutro Sobiesław.

KRONIKA KOŚCIELNA

— **Ks. proboszcz Kozłowicz z Murzynowa** otrzymał prezentę na probostwo w Bukowcu pod Opalenicą, które niebawem obejmie. Do Murzynowa przychodzi ks. Osowicki, dotychczasowy administrator Brenna.

— **Ks. Jan Krajewski, wikariusz** przy kościele Św. Marcina w Poznaniu, otrzymał prezentę na beneficjum w Mosinie.

— **Rekolekcje dla kapłanów** odbędą się w Dziedzicach, w domu rekol. Ojców Jezuitów, w dniach od 8—12 września, oraz od 22—26 września. O rychłe zgłoszenia proszą OO. Jezuitów w Dziedzicach.

OSOBISTE

— **Z Uniwersytetu Poznańskiego.** — Dyplom inżyniera leśnictwa uzyskali pp.: Daniel Voss z Kuźnicy Sośnieńskiej, w woj. poznańskim, Zdzisław Zajaczkowski z Radomia, w woj. kieleckim i Piotr Sir z Borowej, w woj. łódzkiem.

Dyplom inżyniera rolnictwa otrzymał p. Stanisław Siwicki z Wołożyna, w woj. nowogrodzkiem.

Dyplom magistra praw otrzymał p. Jerzy Czajka z Saarbrücken (Nieczy).

— **Pan Bernard Maniewski z Poznania** uzyskał na Akademii Handlowej w Antwerpii pełny dyplom nauk handlowych i morskich z odznaczeniem.

— **Konsul czeskosłowacki w Poznaniu,** inż. Zdenek Matousek wyjeżdża w dniu 19 bm. na urlop. Podczas jego nieobecności zastępować go będzie sekretarz Konsulatu p. Józef Svoboda.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— **Komitet Towarzystw Łazarz-Górczyn.** Miesięczne zebranie odbędzie się dnia 21 bm. o godz. 20 w Kasylnie Obywatelskiej przy ul. Marsz. Focha 82. Z powodu ważnych spraw przybycie wszystkich zarządów konieczne.

— **Tow. Św. Władysława Poznań, dzielnicowa Łazarz,** odbędzie swe zebranie w środę, 20 bm., o godz. 19 w lokalu p. Dusika, ul. Marsz. Focha 62.

ZYCIE SOKOLE

— **Tow. Gimnastyczne „Sokol” w Borku** urządzi w dniu 7 września obchód 20-lecia istnienia gniazda, połączony z jubileuszowym pięciobojem dla druhow i trójbojem dla druhen oraz zabawa.

PODZIĘKOWANIA

— **Kierownictwo 3. Pozn. druž. harc.** składa tą drogą serdeczne podziękowanie p. dr. Stefanowi Dąbrowskiemu, za obywatelską pomoc i ofiarną gościnę, jakiej udzielił ubogim harcerzom z Główniej, przyjmując ich na kolonje w swej majątności Jeziorki k. Poznania.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— **Koło śpiewackie im. Bol. Dembińskiego.** Lekcje śpiewu odbywają się w wtorki i piątki o godz. 20 w sali Domu Królowej Jadwigi, Aleje Marcinkowskiego 1. Tam przyjmuje się kandydatów i kandydatki naczelników.

— **Budowa nowego kościoła w Dąbrówce Kościelnej** rozpoczęła się w ubiegłym tygodniu. Najstarsze w Polsce miejsce pielgrzymkowe, doznające do dzisiejszego dnia nieprzerwanej czci wśród ludności Wielkopolski, otrzyma nareszcie świątynię godną jej wiekowej tradycji. — Prace ziemne i murarskie powierzone zostały p. budowniczemu Cieśnikowi z Rogoźna, nadzór nad budową z ramienia Województwa jako patrona oddano p. inspektorowi Grodzkiemu z Obornik. — Kościół będzie masywny według projektu p. architekta Grodzkiego z uwzględnieniem charakteru świątyni pielgrzymkowej.

— **Dyrekcja Poczty i Tel. w Poznaniu** komunikuje: W uruchomionej z dniem 11 sierpnia br. sezonowej niesamodzielnej agencji pocztowo-telegraficznej w Zdrojowisku Inowrocław zaprowadzono także uskutecznianie wypłat dorocznych z książeczek wkładowych P. K. O. oraz wypłat za wypowiedzeniem z tych książeczek, o ile właściciel książeczki podaje jako miejsce wypłaty oszczędności „Agencja Inowrocław — Zdrojowisko”.

— **Komitet pielgrzymki do Częstochowy** Matek Różańcowych z św. Łazarza komunikuje: Odjazd pielgrzymki nastąpi w dniu 23 bm. o godz. 19,40 z rampy wojskowej dworca zachodniego. Poprzednio odbędzie się o godz. 18 uroczyste nabożeństwo wraz z błogosławieństwem dla pielgrzymów, poczem nastąpi uroczysty wymarsz całej pielgrzymki na dworzec.

W piątek, dnia 22 bm. od godz. 17—21 spowiedź pielgrzymów w kościele na św. Łazarzu, po której można w tych samych godzinach odbierać odznaki, bez których nie będzie się nikogo do pielgrzymki przyjmowało. Komunia św. dla pańników odbędzie się w sobotę rano o godz. 9-tej w kościele parafjalnym. Podczas nabożeństwa zbieranie składki na pokrycie kosztów pielgrzymki.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **Świadców zajęcia** w dniu 15 bm. o godz. 8 min. 45 na podwórzu domu Dolna Wilda 13-14, przed przybyciem Pogotowia Lekarskiego, uprasza o podanie adresów p. Marja Pieczyńska, Dolna Wilda nr. 13-14.

— **Dwuletni wędrowiec.** Na Górze Przemysława znaleziono 2-letnie dziecko, które umieszczono w szpitalu miejskim. (z)

— **Z Stow. Dowborczyków.** Na odbytem w dniu 9 bm. rocznym walnym zebraniu poznańskiego oddziału Stowarzyszenia Dowborczyków, które zaszczylił swoją obecnością p. generał broni Józef Dowbor Muśnicki, dokonano wyboru władz Stowarzyszenia. Wszystkie władze pozostały w składzie niezmienionym. Prezydium nadal stanowią: pp. gen. rez. Mieczysław Poniatowski — jako prezes, dr. Michał Niedźwiedzi — skarbnik, Franciszek Klimkowicz — sekretarz. W skład komisji rewizyjnej wchodzi: pp. major rez. Kazimierz Juszcak, Gustaw Lewandowski, Edmund Szwedziński. — Biuro Zarządu mieści się w Poznaniu, ul. Małeckiego 35 i czynne jest w poniedziałki, środy i piątki od godz. 10—12.

— **Z targu.** Dnia 18 b. m. na pl. Sapiieżymskim płacono za nabiał: 1 kg. masła wiejskiego 4,00—4,60 zł; masła mleczarskiego 4,80—5,20 zł; twarogu 1,00—1,20

Czytelnikom Naszym,
przejeżdżającym
przez

Berlin

przypominamy, że otrzymają naj-
świeższe numery

„Kurjera Poznańskiego”

we wszystkich kioskach
gazetowych

na dworcach i w wiel-
kich hotelach

zł; mendel jaj 1,80—1,90 zł; litr śmietany 1,60—2,00 zł; litr mleka pełnego 34—36 gr; za mięso: 1 kg. słoniny świeżej 2,60 do 2,80 zł; słoniny wędzonej 3,60—4,00 zł; wieprzowiny 3,00—3,80 zł; wołowiny 2,40 do 3,60 zł; cielęciny 2,40—2,80 zł; skopowiny 2,80—3,20 zł; koziny 2,00—2,20 zł; smalcu 4,00—4,20 zł; za drób: kura 4,00 do 5,00 zł; perlica 5,00—6,00 zł; kaczka 5,00 do 6,00 zł; 1 kg. tucznej gęsi 4,00 zł; para gotębi 2,00—3,00 zł; sarnina 3,00—5,00 zł za 1 kg.; para kurcząt 3,00—4,50 zł; królik 3,00—4,00 zł; za ryby: 1 kg. karpia 5,00 do 5,60 zł; okonia 2,60—3,60 zł; suma 4,00 do 5,00 zł; białych ryb 1,00—2,00 zł; 1 kg. sandacza 5,60—6,40 zł; miętusa 4,00 zł; szczupaka 5,00—7,00 zł; lina 4,40—4,60 zł; 1 kg. węgorza 5,60—6,00 zł; za jarzyny: 1 kg. groszku zielonego 1,00—1,40 zł; 1 kg. młodych ziemniaków 15—20 gr; 1 kg. marchwi 20 gr; buraków 10—15 gr; cebuli 10 groszy; szpinaku 1,00 zł za kg.; jarmużu 30—40 groszy; pietruszki 50—60 groszy; 1 kilogram bobu 1,20 złotych; sałatka zielona główka 5—10 gr; 1 kg. rabarberu 20—30 gr; peczęk rzodkiewek 10 gr; 1 mdl. ogórków 40—50 groszy; peczęk młodej marchewki 10—20 gr; 1 kalafior 0,20—1,00 zł; szabel 0,60—0,80 zł za 1 kg.; mendel raków 1,00—2,50 zł; 1 kilogram jagód czarnych 0,80—1,00 zł; wiśnie 1,00 zł za 1 kg.; pomidory 0,40 do 1,00 zł za 1 kg.; borówki 1,40—1,80 zł za 1 kg.; 1 kg. jabłek 0,40—1,20 zł; gruszki 0,60 do 1,00 zł; śliwki 0,80—2,00 zł za 1 kg.; jeżyny 1,00—1,20 zł; cz. porzeczki 1,20 zł; renkody 1,40—2,40 zł; mirabele 0,80—1,00 zł; winogrona 2,00 zł; grzyby: borowiki duże 1,20 zł za kg., drobne 1,60—2,00 zł; rydze duże 1,20 zł; drobne 1,60 zł; pieczarki 1 do 1,60 zł; maślaki 0,80—1,00 zł; inne grzyby 0,60 zł za kg. Z powodu niepogody ruch słaby. Ceny owocu i grzybów niższe. (hu)

KRONIKA WYPADKÓW

— **Wypadek samochodowy.** P. Cecylja Nowak, robotnica z Poznania, ulica Wodna 21, najechana została przez samochód P. Z. 10133. Po opatrzeniu rany Nowak mogła się udać do domu. (z)

KRONIKA POLICYJNA

— **Ujęcie złodziei.** Policja ujęła niejakich Wojciecha i Pelagję Kaźmierczaków z Rokietnicy, którzy przed paru dniami okradli sklep Bergmana przy ul. Kramarskiej 27. W toku dochodzeń ustalono, że Pelagja Kaźmierczakowa okradła Bergmana systematycznie od 2 lat. Łup wspólnie z mężem sprzedawała na prowincji. Policja przeprowadzając rewizję w mieszkaniu Kaźmierczaków w Rokietnicy, znalazła towaru za przeszło 700 zł. Poza tem znaleziono wiele łupu ukrytego w różnych mieszkaniach. (z)

— **Kradzieże i włamania.** Złoty zegarek męski wartości 240 zł skradziono p. H. Doeringowi na Drodze Dębińskiej w czasie powstałego tam zbiegowiska. — Z warsztatu p. Pieprza (Łakowa 6) wynieśli złodzieje 10 opon 35×5, 4 pary uprzęży, 2 opony do motocyklu i około 10 dętek do samochodów, razem wartości 2 tys. zł. — Do piwnicy p. M. Nieberskiego (Poznańska 27) włamali się złodzieje i skradli 3 skrzynie proszku do prania i różne towary drogerijne wartości 290 zł. (z)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— **Samobójstwo w lesie.** W lesie majątności Wymysłowo znaleziono nieznanego mężczyznę wiszącego na gałęzi drzewa. Dochodzenia ustaliły, że był to 60-letni Marcin Stefaniak z Wyganowa w powiecie krotoszyńskim. Stefaniak był bezdomny i umysłowo upośledzony. (z)

— **Upadek z motocyklu.** Na szosie Markowice — Strzelno wskutek szybkiej i nieostrożnej jazdy po wybojach szosowych spadła z motocyklu Zofja Ficnowska z Poznania, odnosząc ciężkie okaleczenia na głowie. Nieszczęśliwa zaopiekował się szofer autobusu p. A. Weiss, który ją odwiózł do szpitala miejskiego w Inowrocławiu. (z)

— **Stóg w płomieniach.** Na polach majątności Wronczyn pod Poznaniem spalił się stóg słomy. Pożar powstał wskutek porzuconego niedopałka. Podejrzanie pada na pewnego włóczęgę, który ukrył się w stogu, by następnie dostać się do pobliskiego ogrodu i kraść owoc. Po-

szkodowany p. J. Maćkowiak nie był ubezpieczony. (z)

— **Nieludzki cyklista.** Dnia 18 bm. w Jarocinie uciekł szklarski Stefan Świękowski najechał rowerem 16-letnią Pelagję Handkówną, która wskutek wypadku złamała nogę. Wypadek zawiñł niewątpliwie cyklista. Nie posiadał bowiem przy rowerze dzwonka i jechał za szybko. Na dobitkę nie zaopiekował się ofiarą swej lekkomyślności, lecz zbiegł. Nie minie go niewątpliwie potrzeba mu „nauczka”. (z)

— **Dziecko na torze kolejowym.** Na polu gospodarza Kazimierza Kaczmarka w Świątnikach Małych niedaleko toru kolejowego Gniezno — Nakło, 6-letni Władysław Bryka, syn robotnika kolejowego Franciszka Br., pasi wraz ze swą 8-letnią siostrą krowę. Gdy o godz. 17 przejeżdżał pociąg osobowy, chłopiec mimo ostrzeżenia swej siostry zaczął biec do pociągu. Jeden z wagonów uderzył go w głowę tak nieszczęśliwie, że chłopak straciwszy przytomność, padł zalany krwią. Odstawiono go do szpitala miejskiego w Gnieźnie, gdzie stwierdzono pęknięcie czaszki i naruszenie mózgu. Stan zdrowia jest groźny. (br)

— **Jeszcze jeden topielec.** Pod Toruniem wylowiono zwłoki topielca płci męskiej, lat około 35. Identyczności nieboszczyka dotychczas nie ustalono. (x)

— **Samobójstwo ze zmartwienia.** Na torze kolejowym między Oliwą a Wrzeszczem znaleziono zwłoki ucznia kucharskiego Kurta Hardera, który rzucił się pod pociąg. H. przystępował dwukrotnie do egzaminu na pomocnika, lecz nie mógł go zdać, ponieważ przedsiębiorstwa odnośnie likwidowały się każdorazowo krótko przed tem. Ze zmartwienia H. pełnił samobójstwo. (n)

Z WIELKOPOLSKI

— **Mrowino pow. pozn.** (Wieniec.) Kolo Śpiewackie im. Paderewskiego urządziło dnia 24 bm. wieniec. Wyjazd wozów żniwnych z Mrowina przez Napachanie, Dalekie, Kokoszczyń, Przybrodę i Cerekwice nastąpi o godz. 13. Zabawa latowa w parku p. Zylicza rozpocznie się o godz. 16. W programie kilka ciekawych występów i moc niespodzianek.

— **Września.** (Obchód Cudu nad Wisłą.) W bardzo uroczysty i okazały sposób obchodzili Września dn. 15 bm. rocznicę Cudu nad Wisłą i dziesięciolecie jubileusz utworzenia Wrześnińskiej Legji Ochotniczej. O godz. 9 rano zebrał się na dziedzińcu gimn. przedstawiciele władz, szkoły, towarzystwa, uczestnicy Legji Ochotn. i t. d., poczem imponujący pochód wyruszył głównymi ulicami do kościoła. Mszę św. odprawił ks. prof. Jernajczyk i wygłosił piękne przemówienie, podkreślając doniosłość zwycięstwa nad bolszewikami. Po nabożeństwie ruszył olbrzymi pochód na rynek, gdzie w patriotycznych słowach wykała historię powstania Wrześnińskiej Legji Ochotn. jej twórca p. hr. Stan. Mycielski. Artysta teatru krakowskiego recytował piękny wiersz młodego poety Marjana Turwida o przeżyciach dzieci wrześnińskich w czasie strajku szkolnego. Następnie udał się oddział sokołów, wojaków, powstańców i harcerzy na cmentarz, by na mogile poległych złożyć piękne wieńce. Po ukończeniu tej części uroczystości, udano się na obiad żołnierski do Domu Żołnierza, gdzie przy skromnej biesiadzie przeczytano liczne nadesłane telegramsy i na przemówienie zast. burm. p. Koniecznego uchwalono wysłać telegram do p. Prezydenta Rzplitej. Przebieg całej uroczystości był bardzo podniosły, ogromne rzęsy publiczności brały w niej udział. (y)

— **Września.** (Ochotnicza Legja Wrześnińska.) Z okazji utworzenia w roku 1930 Ochotniczej Legji Wrześnińskiej, która w liczbie 800 ochotników wyruszyła na obronę Warszawy i stoczyła kilka krwawych bitew, ukazał się specjalny numer „Oredownika Wrześnińskiego”, opisujący obszernie historię powstania legji. Twórcą jej jest p. hr. Stan. Mycielski, który wówczas wspólnie z pp. Wł. Kaliszewskim, Jasińskim, aptek. Koniecznym urządzali w powiecie wrześnińskim i powiatach sąsiednich werbujące wiece. Na apel ten stawilo się do Wrześni 800 ochotników, którzy po krótkim wyćwiczeniu pod dowództwem kapitana Rojka wyruszyli w pole. Wspomniany numer „Oredownika Wrześnińskiego” przynosi ciekawe artykuły o powstaniu legji, o jej walkach, o znaczeniu Cudu nad Wisłą i o chlubnej wówczas akcji wrześnińskiego Czerwonego Krzyża. Napisali je pp. Wł. Kaliszewski — kawaler Orderu Virtuti Militari, artysta Marjan Turwid, aptekarz Konieczny, wydawca A. Prądzyński i p. Janusz Deresiewicz. Oredownik ten wywołał zrozumiałe zainteresowanie i został życzliwie przyjęty. (y)

— **Koronowo.** (Z Rady Miejskiej.) Na posiedzenie, które odbyło się dnia 13 bm., przybyli wszyscy radni i członkowie magistratu. Na samym wstępie przewodniczący dyr. Baier podał do wiadomości list, w którym p. dr. Szukalski zawiadamia o złożeniu urzędu zastępcy burmistrza oraz członka Magistratu. Przewodniczącym komisji rewizyjnej wybrano dyr. Kleybora, zastępcą jego dyr. Baiera. Zgodnie z wnioskiem Komitetu Wychowania Fiz. i P. W. oddano teren miejski w ul. Dworcowej pod budowę boiska.

— **Nieszczęśliwy wypadek.** Jadący motocyklem dr. Flach z Koronowa ude-

rzył w przydrożne drzewo tak nieszczęśliwie, że doznał okaleczenia głowy. W stanie groźnym odwieziono go do szpitala w Bydgoszczy. Jadące w jego towarzystwie żona i szwagierka, wyszły bez szwanku. (fj)

Z POMORZA

— **Skarszewy.** (Zawieszenie w urzędowaniu burmistrza.) Zarządzeniem urzędu wojewódzkiego w Toruniu zawieszony został w urzędowaniu tut. burmistrz p. Dominiczak. Powodem tego zarządzenia było rzekome nieodpowiednie zachowanie się p. D. w stosunku do starosty powiatu kościerskiego, gdy p. D. z polecenia władzy wojewódzkiej miał przeprowadzić pewne dochodzenia. Bliższych szczegółów narazie brak. (x)

Piękna uroczystość na Górczynie

Poświęcenie ogródków działkowych

Jedną z najruchliwszych organizacji na Łazarzu jest Towarzystwo Uczestników Powstania Wlkp. 1918/19 r. Liczy ono dość dużo członków, często odbywa swe zebrania, na których w zupełnej harmonji omawia się najżywotniejsze kwestje, słyszy się pouczające odczyty itd. Jednakże zakres działania Towarzystwa nie wyczerpuje się w ramach wojskowo-wychowawczych. Założono naprzykład, wzorem innych dzielnic naszego miasta, ogródki działkowe, dając w ten sposób swym członkom możliwość pracy i skromnego zysku. Ogródki te mieszczą się na Górczynie przy ul. Krauthoffera.

Właśnie ostatniej niedzieli odbyło się uroczyste poświęcenie ogródków działkowych. O godzinie 8 rano zebrał się przed lokalem Kasyna Obywatelskiego przy ul. Marsz. Focha członkowie Towarzystwa oraz delegacje bratnich organizacji. Tam też uformował się pochód, który krótko potem ruszył do kościoła M. B. Bolesnej na uroczyste nabożeństwo. Na przedzie pochodu rażno krocyła orkiestra powstańców, tuż za nią organizacje ze sztandarami i publiczność.

Po mszy św., odprawionej o godz. 9 na intencję Towarzystwa, ruszono w tym samym porządku z orkiestrą na czele do ogródków, gdzie miał nastąpić uroczysty akt poświęcenia. Publiczności zebrało się sporo. Oczekiwano pochodu.

W ogródkach, pełnych zieleni, kwiatów i warzyw, poczyniono już dnia poprzedniego pewne renowacje, nadające im odświeżony wygląd. Dekoracje rzucały się w oczy, gdzie-niegdzie nawet chorągwie służyły jako dekoracja.

Wreszcie i pochód nadszedł. Uroczystości odbyły się w południe przy wielkim udziale publiczności. Zapowiedzianą na wieczór zabawę musiano odłożyć z powodu niepogody. (tr)

SPORT

Lekka atletyka

Ogólno-polskie zawody o mistrzostwo Zjednoczenia Młodzieży Polskiej (S. M. P.) przyniosły następujące wyniki: Finał biegu na 100 mtr. (po 5 przedbiegach, 3 międzybiegach i półfinałach): 1. Rolewski (Pomorze) 12 sek., 2. Miller (Śląsk) o pierś, 3. Wasilewski (Włoc.), 4. Łaszyk (Poznań), 5. Śmielewski (Pom.), 6. Robak (Śl.); 800 mtr.: 1. Lesicki (Pozn.) 2.04.6 (nowy rekord Zjednoczenia), 2. Kluge (Pozn.) o 10 mtr. za pierwszym, 3. Bytomski (Śl.), 4. Szczepański (Śl.), 5. Żyliński (Wil.), 6. Kłobuszewski (Płock); 3.000 mtr.: 1. Kluge (Pozn.) 9.46.3, 2. Kłobuszewski (Płock) o 30 mtr. za pierwszym, 3. Dyndziół (Śl.), 4. Migdał (Pom.), 5. Koźlik (Łomża), 6. Bobowicz (Wil.); 4x100 mtr. (po 2 przedbiegach) 1. Poznań (w składzie: Kórnikowski, Masłowski, Łaszyk, Lesicki) 48.4, 2. Pomorze (o 2 mtr.), 3. Wilno, 4. Łódź, 5. Włocławek, 6. Przemysł. Poza konkursem uzyłała sztafeta śląska 49.7, a w przedbiegu 47.9 co stanowi nowy rekord Zjednoczenia S. M. P. Sztafeta olimpijska (800, 400, 200, 100) 1. Poznań (w składzie: Lesicki, Feja, Kórnikowski, Łaszyk) 3:43, nowy rekord Zjednoczenia, 2. Śląsk o 35 m., 3. Pomorze, 4. Wilno, 5. Włocławek, 6. Przemysł. Skok w wyż: 1. Chmiel (Śl.) 1.69 mtr. (nowy rekord Zjednoczenia), 2. Wagner (Przemysł) 1.65, 3. Porzyński (Pozn.) 1.65 (kolejność po rozgrywce), 4. Wasilewski (Wil.) 1.55, 5. Balcerzak (Włoc.) 1.55, 6. Rolewski (Pom.) 1.55; Skok w dal: 1. Balcerzak (Włoc.) 5.92 mtr., 2. Nowak (Pom.) 5.83, 3. Masłowski (Pozn.) 5.78, 4. Gumny (Pozn.) 5.69, 5. Robak (Śl.) 5.68, 6. Heinzel (Łódź) 5.58; skok o tyczce: 1. Sneider (Śl.) 2.90 mtr., 2. Śmielewski (Pom.) 2.80, 3. Lupa (Pozn.) 2.80, 4. Książkiewicz (Pozn.) 2.70, 5. Szulc (Pom.) 2.60, 6. Pelc (Przemysł) 2.60; rzut dyskiem: 1. Wasilewski (Wil.) 36.42.5 mtr. (nowy rekord Zjednoczenia), 2. Rolewski (Pom.) 36.27.5, 3. Copik (Śl.) 36.16.5, 4. Kluka (Śl.) 35.50, 5. Kabaciński (Pozn.) 33.96.5, 6. Sobierański (Pom.) 33.28.5; rzut oszczepem:

1. Popinigis (Wil.) 43.63 mtr., 2. Bilan (Przem.) 42.22, 3. Greiff (Śl.) 41.62, 4. Stachelski (Łomża) 41.06, 5. Kryszczyński (Łódź) 40.25; pchnięcie kulą: 1. Rolewski (Pom.) 10.94 mtr., 2. Bilan (Przem.) 10.22, 3. Wasilewski (Wil.) 9.93, 4. Feja (Pozn.) 9.71, 5. Jaworski (Włoc.) 9.62, 6. Sneider (Katowice) 9.61. Wyniki pięcioboju: 1. Nowak (Pom.) 2.108.80 pkt. (wyniki: 200 mtr. 26.1, 1500 mtr. 5:21.4, skok w dal 5.83, rzut granatem 60 mtr., kula 8.28 mtr.), 2. Feja (Pozn.) 2.077.75 p., 3. Gumny (Pozn.) 2.052.85 p., 4. Mendrela (Śl.) 2.050.80 p., 5. Knapik (Śl.) 1.939.30 p., 6. Drożdż (Kraków) 1.817 p.

W ogólnej punktacji zwyciężył: 1. Poznań 135 p., 2. Pomorze 107 p., 3. Śląsk 96 p., 4. Wilno 61 p., 5. Przemysł 32 p., 6. Włocławek 28 p., 7. Łódź 13 p., 8. Płock 10 p., 9. Łomża 7 p., 10. Kraków 4 p.

W ramach zawodów o mistrzostwo Zjednoczenia S. M. P. odbyły się równocześnie drugie doroczne zawody między Związkami Poznań a Śląsk, które to zawody wygrał Poznań 107:82 pkt., zdobywając po raz drugi nagrodę wędrowną (puhar).

Uwzględniając bardzo trudne warunki, w jakich zawody się odbywały (deszcz, ciężki błotnisty teren, zimno itd.) uznać należy osiągnięte wyniki za bardzo dobre. Organizacja zawodów bardzo sprawną. Głównym kierownikiem zawodów był komendant Związku Poznańskiego p. Buja-kiewicz, naczelnym sędzią komendant Zjednoczenia p. Jaroszewski. Komisję sędziowską tworzyli pomiędzy innymi pp.: Jurkowski, Dorożala z Poznania.

Piłka nożna

Rezerwy klubów ligowych mogą spaść do niższej klasy. Jak wiadomo rezerwy klubów ligowych, rozgrywane spotkania o mistrzostwo w swych okręgach, korzystały dotąd z przywileju, gdyż zajmując nawet ostatnie miejsce w tabeli nie mogły spaść do niższej klasy, obecnie zarząd Polskiego Zw. Piłki Nożnej zawiadomil okręgi piłkarskie, że rezerwy klubów ligowych mogą spaść do niższej klasy. Inowacja ta nie jest groźną dla rezerw warszawskich klubów ligowych, natomiast w Łodzi rezerwie Ł. T. S. G. zagraża spadek do klasy B. (PAT)

RADJO

Programy radjofonijne

Środa, dnia 20 sierpnia 1930 r.

Poznań (335 m) godz. 13.05 koncert gramofonowy; godz. 14.00 notowania giełdy pien. i zboż.-towarowej; godz. 14.15 komunikaty gosp. roln. PAT, sprawozdanie o ruchu statków itd.; godz. 14.30 kwadrans Tow. Ziemiaków Wlkp.; godz. 18.00 koncert popołudniowy z Warszawy; godz. 19.15 odczyt p. t. „Na nowych drogach oświaty ludowej Dzielnicy Zachodniej”; godz. 19.35 „Siva rerum”; godz. 19.55 „Poetki polskie mówią” (recytacje wygłosi art. dram. R. Juraszek); godz. 20.10 odczyt p. t. „Zagadnienia bolszewizmu” (wygl. red. E. Swidziński); godz. 20.30 koncert muzyki lekkiej. Wykonawcy: Orkiestra Bratniej Pomocy pod dyr. Stefana Sternalskiego, Gabriela Krygiera Bernacka (sopran), Kajetan Kopczyński (baryton), prof. Marjan Sauer, (akomp.); godz. 22.00 sygnał czasu z obserwatorium astr. U. P., komunikaty PAT, sportowe i policyjne; godz. 22.15 muzyka taneczna z kawiarni „Polonja”.

Katowice (409 m) godz. 12.05 koncert gramofonowy; godz. 12.30 program dla dzieci (R. P. Warszawa); godz. 16.20 koncert gramofonowy; godz. 17.35 odczyt p. t. „Najnowsze zdobycze chirurgji”, — wygl. dr. A. Kłes; godz. 18.00 koncert muzyki lekkiej (P. R. Warszawa); godz. 20.15 koncert wieczorny (P. R. Kraków); godz. 21.00 kwadrans literacki (P. R. Warszawa); godzina 21.15 dalszy ciąg koncertu; godzina 22.00 feljton p. t. „Trzy godziny pod wodą”, (Na polskiej łodzi podwodnej „Wilk”.

Warszawa (1412 m) godz. 12.10 muzyka gramofonowa; godz. 12.30 program dla dzieci; godz. 16.15 muzyka gramofonowa; godz. 18.00 muzyka lekka; godz. 19.20 płyty gramofonowe; godz. 19.45 „Skrzynka pocztowa rolnicza”; godz. 20.15 koncert wieczorny; godz. 22.00 feljton p. t. „Trzy godziny pod wodą” wygl. J. Ginsbert; godz. 23.00 muzyka taneczna z „Oazy”.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Koło Seniorów w Poznaniu.** Zebranie Koła odbędzie się w środę dnia 20 bm. o godz. 8 wiecz. w własnych lokalach przy Al. Marcinkowskiego 26. Wykład wygłosi kol. Janczewski. Członkom kółka loteryjnego przypomina się zaległe udziały.

— **Koło Muzyczno-Sceniczne „Dzwon”.** Plenarne zebranie odbędzie się w sali p. Kasperkowej dnia 20 bm. o godz. 20.

— **Towarzystwo Uczestników Powstania Wielkop.** 19-19 im. Ign. Paderewskiego dzień II Zamek. W środę, dnia 20 b. m. o godz. 20 zebranie miesięczne w lokalu Boulevard pl. Nowomiejski 5. Na porządku obrad m. in. wykład delegata Związku oraz inne bardzo ważne sprawy.

— **Zw. Pracowników Kupieckich, Oddział w Poznaniu.** W środę 20 bm. o godzinie 20 odbędzie się zebranie plenarne w sali Uniwersytetu Robotniczego przy Alejach Marcinkowskiego 24. Na porządku obrad m. i. wykład kolegi prezesa Związku St. Cofty.

— **Kasa Pogrzebowa Stróżów.** W czwartek 21 bm. o godz. 9 w kościele OO. Franciszkanów odprawi się żałobna msza św. za dusze zmarłych członków.

— **Tow. Kobiet na Wildzie „Wspólna Pomoc”.** Zebranie plenarne odbędzie się w czwartek 21 bm. o godz. 19 w salce parafjalnej.

— **Tow. Przemysłowców Wilda.** Nadzwyczajne walne zebranie odbędzie się w piątek 22 bm. o godz. 19 w lokalu p. Zawadkowej, Górna Wilda 75. Na porządku obrad bardzo ważne sprawy.

KSIEGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

14 sierpnia 1930.

Adam Jasiński, młynarz, 52 l. Jadwiga Rewa 2 l. 10 m. 3 d. Pelagja Staszak z d. Jankowiak, 46 l. Tadeusz Gondniak 1 dzień, Alfons Biegański, pom. gastron., 28 l. Marja Pachulska z d. nieznana, 72 l. Zofja Owczarczakówna 3 m. 5 d. Jan Klingbein 1 m. 27 d. Bronisław Nitsche, ślusarz, 33 l. Janina Franciszka Augustyniakówna 8 l. Aleksandra Szymańska 2 l. 3 m. 17 d. Jadwiga Jaszczakowa z d. Walkowiakówna, wdowa, 81 l. Franciszek Petrucci, pianista, 77 l. Marja Hardtmannowa z d. Grobelna, 59 l.

16 sierpnia 1930.

Stanisław Smarzyk, kierownik handl., 48 l. Helena Adamówna 5 m. 13 d. Zdzisław Osniński 18 dni. Marjan Słowiński 7 godz. 50 min. Helena Woźniakówna, bez zawodu, 30 l. Sylwester Szymański, 2 m. 2 dni. Katarzyna Wawrzyniakowa z d. Kruszona, 63 l. Irena Chwalisz 5 m. 27 dni. Aniela Walkowiak 5 lat. Erna Struckowa z d. Stryowska, 34 l. Agnieszka Tomczakowa z d. Synecka, 25 l. Halina Wilczek 10 l. Weronika Koprasowa z d. Michalska, 24 l.

18 sierpnia 1930.

Aleksander Prymus 25 dni. Kazimiera Warlińska z d. Andrzejewska, wdowa, 77 l. Mirja Kozłowska 7 m. 24 d. Antonina Mikołajczak z d. Kulińska, wdowa, 78 l. Pelagja Wolnowska z d. Dziecewiczówna, 25 l. Władysław Hippmann, obuwnik, 27 l.

SKRZYŃKA DO LISTÓW

— **P. Andrzejewski, Zab.** Lokator nie miał prawa wynajmować Panu mieszkaniu bez zgody właściciela domu. Zresztą umowa Pańska opiewa tylko na czas do końca sierpnia, więc sprawa przedstawia się jasno. Nowe budowle nie podlegają ustawie o ochronie lokatorów. (K)

— **P. J. Pochowski.** Biura werbunkowego w Polsce niema. Radzimy zwrócić się do konsulatu francuskiego w Poznaniu, ul. Berwińskiego. (K)

— **P. Patała.** Radzimy przedstawić sprawę Instytutowi Doświadczalnemu w Polsce, Poznań, ul. Jasna 8. (K)

— **Z. G. Zp.** Cyrki wędrownie; nie wiemy, gdzie obecnie przebywają. (K)

— **P. Stan. Koczerowski, Września.** Radzimy wnieść skargę do Najw. Trybunału Administracyjnego; skargę musi podpisać adwokat. (K)

— **P. Teodor Kleska.** Szczegółowo poinformuj Pana dyrekcja Pozn. Kolei Elektrycznej, Poznań, ul. Gajowa 1. (K)

— **L. Kr. Owszem,** może Pan spłacić, wypowiadając trzy miesiące naprzód. (K)

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: Szymkowiakowa II rata, z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalsze, 5 zł; — Stachowiak, Wagrowiec, 5 zł; — H. B., Barcin, 2 zł; — N. N. 10 zł; — N. N. 20 zł; — W. L. z prośbą o dalszą opiekę 5 zł; — N. N. Wagrowiec 100 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 993 zł.

TEATRY

— **Z Teatru Nowego.** Dziś po raz drugi doskonała włoska komedia L. Chiarelliego p. t. „Twarz i maska” z gościnnym występem znakomitego artysty Teatru Narodowego w Warszawie p. Brydzińskiego w roli hrabiego Paolo Graziano. — Wczorajsza premierowa publiczność przyjęła naszego gościa entuzjastycznie, darząc go niemiłkającymi oklaskami. Reszta obsady stanowią pp. Jerzmanowska, Fiszer-Chmurkowska, Suchankówna, Żeromska, Chmurkowski, Mazanek, Plonka-Fiszer, Kitka-Sokolowski, Przebiński i inni. Reżyserja p. Brydzińskiego, dekoracje p. Al. Kobrynia.

— **Dyrekcja Teatru Nowego** podaje do wiadomości, że widowisko „Cud nad Wisłą”, urzędzone dnia 17 bm. na arenie P. W. K., nie było aranżowane i wykonane ani przez Dyrekcję Teatru Nowego ani przez kogokolwiek z zespołu tego teatru.

Powyższe podajemy do wiadomości publicznej w tej formie, nie mając innej możliwości odpowiedzenia na liczne zapytania telefoniczne i błędne przypisywanie tego widowiska Teatrowi Nowemu.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Twarz i maska”. — Gościnnie występ W. Brydzińskiego. Środa, 20. 8. „Twarz i maska”. — Gościnnie występ W. Brydzińskiego. Czwartek, 21. 8. „Twarz i maska”. — Gościnnie występ W. Brydzińskiego. Początek o godzinie 8 wieczorem. Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarłowski, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

ECHA ŁYSOGÓRSKIE

(Z kroniki życia regionalnego)

O czemże na temat literatury czy kultury ma pisać człowiek, który znajduje się bez książek, bez gazet, w pustkowiu u podnoża Łysicy? Leży przed oczyma szeroka, rozwarła księga przyrody, leży spadzisto, jakby na klęczniku, na którym przykleka dusza, podziwiając górę lśniącą w słońcu i otwartą od wschodu na zachód doliną, ale przecież nie wyczyta w tej księdze nic, co by dziełem było geniuszu ludzkiego, co byłoby kulturą lub literaturą.

Oko nawykłe do światów, tworzonych przez człowieka, na jeden punkt ustawicznie wraca — na biały klasztor św. Katarzyny, wciśnięty w puszcę jodłową. Że ma on swoje życie, o tem świadczy sygnaturka o jutrzni, w południe, na wieczór i na Anioł Pański. Klasztor jednak ma zamknięte na świat oczy i jakby prosił, aby go nie brano za motyw życia ludzkiego. Zajął tu twórczość religijno - kościelną kiedyś w średniowieczu, żeby wyznaczyć metę podboju puszczy przez człowieka i kres dla fali dziejów. — Dzieje też nie kwapiły się tutaj ze swoją kulturą. Najbliższym stąd „ogniskiem cywilizacji” jest o siedem kilometrów w dół od św. Katarzyny miasteczko Bodzentyn. Z czasów biskupa Bodzanty pozostało trochę ruin przy kolegiacie — i legenda. Tę przechowują zubożałe rody mieszczańskie (najwięcej Szmigielskich) niszczone od gęstego pasorzyta w postaci żydostwa. W czasie wojny miasteczko spłonęło, padł w ruinę kościół mniejszy, gdzie spalił się między innymi drogi cenny obraz, przez Jagiełłę jakoby darowany, M. Boskiej Loretańskiej. Na jednym z dwu rynków nowe państwo polskie dźwignęło drewniane gmachy szkolne.

Ni stąd ni zowąd znalazło się w Bodzentynie seminarjum nauczycielskie. W Polsce dość rzucić ziarnko na epokę, a plenić się będzie w życie. Nigdzie chyba siew nie oplaca się tak sowniej; gdybyż tylko wiedzieliśmy zawsze, gdzie rękę wyciągnąć, a obejrzano się za siebie okiem pieczołowitem, Polska wszędzieby zakwitła.

W księgarni, która sprzedaje papierosy, zobaczyłem publikację bodzentynską. Niewiadomo skąd druk, ale karta tytułowa opiewa: Bodzentyn w kwietniu 1930 r. Tytuł: „Echa Łysogór”. Czasopismo kółka humanistycznego uczniów Seminarjum nauczycielskiego w Bodzentynie (nr. 1).

Ot i mamy literaturę. „Młodzieży! — woła w przedmowie redakcja — Wykażmy przed światem (!) nasze wzniosłe ideały, nasze szlachetne myśli, cele i dążenia”. . . . Jeden z kolegów (Sęp) bywał, umiejący porównać stosunki, utrzymuje, że zapadły Bodzentyn jest kochany i kocha swoje seminarjum i jest z niego dumny. „Podobno powiedział Juljusz Cezar, — słuchajcie! — że miast być drugim w Rzymie, wolałby być pierwszym w Psiej Wólce. W wielkim mieście, nawet w Rypinie, czułem, że nie obchodzić nic nikogo. . . W Bodzentynie nastały dla mnie czasy inne. Mam wrażenie, iż jestem uczniem uniwersytetu wileńskiego za czasów rektora Śniadeckiego, lub że mieszkam w dawnym Krzemieńcu”. . . .

Oprócz tego jednego powołania się na tradycję szkolną z ostatniej doby rozkwitu na wschodzie, niema w całej publikacji śladu literatury, snucia z książek. Wszystko zaczyna się w tych młodych duszach od początku. Są bez tradycji, bez biblioteki, patrzą w świat na nowo, bezpośrednio. I to jest dla mnie sympatyczne. Zaczyna się nowe ognisko — trochę gałązek jedliny z gór Świętokrzyskich, naturalnie krzesiwo — i oto plomyk. Płonie bez stosowania bibuły. Nawet tradycje, jeśli są, to przyniesione z pola, to uschnięte kwiaty z mogiły powstańca 1863 r.

Poeta Stefan Cieszkowski (z kursu V) wspomina razem Szczerbiec Chrobrego i kosę Langiewicza — tak mu się słyszy w „hymnie pochwalnym minionych stuleci”. Ale siłą jego uczuć poetyckich jest to, czego doznaje, co widzi, i co czuje sam:

Niby olbrzym odwieczny, snem śmierci spowity
Legły w cichej zadumie stare Łysogóry,
A ponad niemi jasne niebiosów lazury
A wkoło nich kraj płodny łanami pokryty.

Poeta ma też swój świat zewnętrzny z wyciągiem lirycznym. Oto jego „Czarne noce“:

Lubię te czarne, ponure noce,
Gdy za oknami wiatr załomocze
Kiedy zasnuwam w złowrogim jęku...
We mnie te noce nie budzą lęku.

Szedłbym bez trwogi w tę dal okrutną,
Bo mi tak tęskno... ach, tak mi smutno.
Chciałbym tak lecieć tą ciemną nocą
Sam nie wiem dokąd i nie wiem po co.

„Szarotka” (z V kursu) rozpisuje się o miłowaniu pieśni. Ponad poezję literacką stawia pieśń żywą — słyszana i śpiewana. Na prostym przykładzie zabawy tanecznej pokazuje ile ona daje energii i radości. „W czem tkwi czarowna moc pieśni? Chyba w rytmie. Jeśli się rytmowi temu poddamy, wtedy chwytam on w swe ramiona całe nasze ciało i dyktuje takt w wszystkim narządom naszego ciała krażaniem krwi, biciu pulsów a nawet myślom. Trzeba się tylko poddać muzyce”. . . . Jest w tem zaród poważnej myśli z dziedziny estetyki.

Inny zaś kolega, Fr. Rożański (z kursu V) ma upodobanie filozoficzne. — „Szczęście a życie” — taką daje rozprawę. „Życie — tak sobie medytuję — widać powstało z myślą o szczęściu”. „Szczęście jest tem, co podtrzymuje życie i jest jego sensem”. „Bez szczęścia, bez nadziei osiągnięcia szczęścia, nikomu absolutnie nie chciałoby się żyć, bo jest w tym wypadku(?) nicość”. . . .

W taki sposób marzą w Bodzentynie młodzieńcy o miłowaniu pieśni, o miłości Ojczyzny i przyrody, o szczęściu wreszcie. A wszystko to jest tylko tęsknotą. . . do miłości. Młodość wyciąga ramiona do słońca i do szczęścia; uboga młodzież z uboższego miasteczka. Mój Boże, gdyby tak do końca czuwało nad nią coś tak opiekuńczego jak instynkt miłości! — Obyż nie dała się wdeptać w błoto!

W widzeniu Antoniego Kowalskiego (z V kursu) „Po drodze życia” jest chłopiec taki jak oni: „Niekiedy z tajemniczej gęstwy wychodził młody chłopiec, roześmiane miał lica, zamglony wzrok, a w piersiach przeczyste, płonące wieczną miłością serce. . . . Po ginącej w mrokach drodze posuwał się szary hufiec w jasnych pobłyskach kos. Naokoło nich groźnie szumiały czarne bory. . . . A oni szli z pieśnią miłości z wiarą w nowe, lepsze życie. Serca ich złota, niezemska omotała nic. Szli w dal jasną, nieskalaną do gilotynowych gajów, do skowronczych pieśni, by swem życiem odkupić wolność”. . . .

Widać, jak na dłoni, że legenda o kosach powstańczych i porywach wolności przetopila się już w treść nową młodego życia.

W „Echach Łysogór” pisują też koleżanki. Panna Krystyna Dębska (z kursu dopiero III) usprawiedliwia się „Dlaczego kocha Polskę”, „Droga mi jest — powiada — choćby dla tego, że odkupiona została niewinną krwią i łzami moich braci Polaków”. . . .

Nie wiem czy w seminarjum wolno kochać także poszczególnych kolegów czy koleżanki, ale widzę z noweli Turkwicka „Dla siwych oczu”, że to się zdarza. Bardzo smutna i wdzięczna nowela zaczyna się od obrazu: „Na stromej skale w pobliżu ruin biskupiego zamczyska (właśnie Bodzentyn) siedział młody Stach”. Wiele cierpiał w życiu i był złamany. „Pewnego dnia spotkał na schodach nową koleżankę, a gdy się jej uklonił, ta spojrziała na niego tak jakoś przejmująco, iż zniechęcenie do świata rozwinęło się” i t. d. Koło tych ruin spotkali się, złożyli sobie przyrzeczenia. Tymczasem ona umarła. Na wieść o tem Stach „zwałił się z nóg. Z kieszeni wypadło mu pudełeczko, a spadając uderzyło o kamień, otworzyło się. Pierścionek tocząc się błysnął kilkakrotnie na skarpię i zniknął w ciemności”. . . .

Dramat ten rozegrał się na górze Bodzentynskiej, a pierścionek — to już symbol starganej miłości.

Są tu rzeczy, jak widzimy, nieraz naiwne, ale zawsze czyste i szlachetne. Któż wie, czy z tych pierwocin — jeśli chodzi o literaturę, nie wyłoni się z czasem jaki Żeromski, którego elegja o „Puszczy Jodłowej” dała do Łysogór dostęp wyobraźni artystycznej?

Zygmunt Wasilewski.
Św. Katarzyna.

ŻYCIE KULTURALNE W NAUKOWYM POZNANIU

DZIESIĄTY ZESZYT

WARSZAWA PRZED SEZONEM

Piszą nam z Warszawy:

Teatry nasze dobijają sezonu marowego, nim żywy się rozpocznie. W Narodowym kończy gościnę swoją Junosza-Stępowski, dla którego wznowiono słynną swego czasu sztukę Mirbeau „Interes interesem”; za parę dni wejdzie na afisz wznowiona komedia Perzyńskiego „Dzieje Józefa”. W rolach głównych pp. Rotter-Jarnińska, Balcerkiewiczówna, Broniszówna, Larys-Pawińska, Justjan, Staszkowski, Hnydziński. Do reżyserji zaproszono Józefa Śliwickiego, „czarującego emeryta” o młodzieńczych jeszcze siłach a dojrzałym doświadczeniem.

Teatry szympanowskie przebiegają czas wyludnienia się Warszawy zdwojonym tempem. W Polskim „Dobry wojak Szwejk” z Jaraczem ma sukces niemały, dzięki także kapitalnym, osobno oklaskiwanym dekoracjom Frycza, który stworzył znów arcydzieło parodji. Nawiasem mówiąc, Kraków naprawił wreszcie stare niedopatrzenia i powołał Frycza do Akademji Sztuk Pięknych na katedrę malarstwa dekoracyjnego. Tak ze znakomitego ongi ucznia tej Akademji zrobi się znakomity profesor. W Teatrze Małym zeszła z afisza farsa „Miłość i pięt”, w której Modzelewska jako szampionka lekkiej atletyki tyle serc znów podbiła. Ona też jest bohaterką nowej premjery, a raczej duetu. Mia nowicie sztuka Verneuil’a „Pan Lamberthier” jest pisana na dwie osoby, z których drugą będzie p. Węgierko, wracający do stałej pracy aktorskiej i reżyserkiej po dwuletnich mniej lub więcej udanych wędrowkach po prowincji. Okaże się później, czy „Pan Lamberthier” będzie drugim wydaniem duetu „Świt, dzień i noc”, którym p. Węgierko w Warszawie był się ugruntował. (te)

Praga o teatrze lwowskim. Dział kultury i sztuki w „Prager Presse” zajęł się obszernie przygotowaniem do nowego sezonu w teatrach lwowskich, objętych przez dyr. Stanisława Czapelskiego i Zygmunta Zalewskiego. Że nowi dyrektorzy biorą się poważnie do rzeczy — pisze „Prager Presse” — widać już z tego, że wbrew wszelkim tradycjom lwowskim już teraz zreorganizowali cały personel i zaangażowali mnóstwo nowych sił. A stało się jeszcze coś, do czego publiczność lwowska oddawna już nie była przyzwyczajona: nowi dyrektorzy zgłosili już teraz cały program na najbliższe miesiące. Zajmują się też pismo praskie sezonem ubiegłym, zauważając, że „ostatni czas wyróżniał się niebywałą chyba jeszcze nigdy bezczynnością”.

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Polacy na La Biennale. Z Wenecji piszą nam: Jak wiadomo, sztuka polska święci nieobecnością na powszechnej wystawie weneckiej w Giardini Pubblici; gdyż nie mogliśmy się zdobyć na własny pawilon, chociaż kupienie go było przed kilku laty łatwe i niekosztowne. Błąd ten będzie teraz trochę poleatany, mianowicie w dwóch salach odbędzie się wystawa polskiej grafiki i sztuk dekoracyjnych, urządzona za inicjatywą ambasadora przy Kwirynale, p. Przeddzieckiego, a zainstalowana przez kurylka sztuki p. Husarskiego. Otwarcie nastąpi za kilka dni. Sal udzielił hr. Volpi di Misurata. Może przy tej okazji pomyślimy wreszcie o stałym pawilonie polskim. Na wystawach weneckich nie powinno nas brakować. Ważniejsze to, niż niejedna wystawa zagranicą, urządzana z dużym sumptem pieniędzy i pracy. (sw)

MUZYKA

Muzyka jugosłowiańska w Warszawie. W grudniu Filharmonja warszawska poświęci wieczór muzyce jugosłowiańskiej. Dyrygować będzie kapelmistrz zagrzebski, Krzymir Baranović.

„Piatiletka” i muzyka. Z Moskwy donoszą, że niestrudzone w propagandowym bluffie sowiety obmyśliły nową reklamę. Do zakładów putylowskich, które mają wykończyć niedługo dwie wielkie serje traktorów, zgodni z programem „piatiletki”, będzie sprowadzona z Leningradu orkiestra symfoniczna, aby przegrywała robotnikom do pracy i dodawała im energii. Wiadomość o tem rozpuszczono do pism, także zagranicznych. Figiel ten ma odwrócić uwagę od fiaska „piatiletki” w czasie której produkcja sowiecka maleje, zamiast rosnąć. Robotnicy, którzy pracują jak wiadomo z pustym żołądkiem woleliby z pewnością jedzenie, niż symfonje. Byłoby to chociaż nie tak efektowne jako temat do reklamy, w której Sowiety przeszły dawno nieboszczyka Baranuma. (mw)

Wychodzi w Poznaniu od szeregu już lat wydawnictwo, które w skromną szatę ubrane, szaremi swemi zeszytami zbyt małą zwraca na siebie uwagę, chociaż dla tutejszego życia naukowego ma niepoślednie znaczenie. Są to „Zyciorysy zasłużonych Polaków wieku XVIII. i XIX.”, zainicjowane i wydawane przez prof. Adama Skalkowskiego, a opracowywane przez niego i jego uczniów. Cykl ten objął już cały szereg zasłużonych postaci głównej z doby insurekcji kościuszkowskiej i legionów, a więc z tego okresu przełomowego, gdy „dokoła otwartej otchłani trzeciego rozbioru, dokoła zatopionego ze szczętem okrętu Rzplitej zawrotne tworzyły się wiry”.

Obecnie wydawnictwo święci pierwszy swój jubileusz, bo właśnie ukazał się nowy dziesiąty zeszyt, poświęcony generałowi Rymkiewiczowi, znów jednej z tych zasłużonych, a na szczęście licznych postaci, co jakby złotymi klamrami spajają dawną upadającą Polskę z nową rodzącą się z krwi włoskich legionów. Smutek wieje z tych klikudziesięciu kart opowieści o młodo poległym generale, dowódcy drugiej legji, tem większy i głębiej przejmujący, że monografia jest pierwszą i ostatnią pracą przedwcześnie zmarłego młodego uczonego poznańskiego, Jana Kornatowicza, wydaną dzięki wydatnej pomocy finansowej gimnazjum Jana Kantego, w którym zmarły przez kilka lat był nauczycielem.

W przebiegu życia generała Rymkiewicza odbijają się dzieje ostatniego upadku Rzplitej i pierwsze lata porzobiorowych. Ten „zamknięty, kańczasty, drażliwy, a przytem arcydobry Zmudzin” dobrze zasłużył się sprawie narodowej w owej chwili, gdy pod wpływem olbrzymiego tragizmu rozbiórów nawet najtęże umysły ówczesne nie uświadamiały sobie różnicy między nieśmiertelną istotą narodowości a państwowością; „już Polska wymazana jest z liczby narodów” — biadał Tadeusz Czacki.

Porzuciwszy służbę w wojsku rosyjskiem bierze Rymkiewicz wybitny udział w powstaniu kościuszkowskim, mając sobe powierzona obronę Bielan, Miocin oraz lewego brzegu Wisły w czasie oblężenia Warszawy przez Prusaków. Wybrany następnie przez Dąbrowskiego na zastępcę, wraz z nim organizuje i prowadzi wyprawę na Wielkopolskę, przyczem zdobyte Bydgoszczy było wyłączną zasługą Rymkiewicza. Po upadku powstania chroni się do Galicji, gdzie nawiązuje bliższe stosunki z organizującą się we Lwowie pod przewodnictwem Walerjana Dzierżyskiego t. zw. Centralizacją, pozostającą w stosunkach z emigracją paryską. Z ramienia Centralizacji jedzie następnie Rymkiewicz do Stambułu, gdzie roztacza skuteczną opiekę nad chroniącymi się w Turcji żołnierzami kościuszkowskimi, którym ułatwia wyjazd do tworzących przez Dąbrowskiego legionów.

Spełniają się wreszcie marzenia Rymkiewicza; na skutek adresu obu legij włoskich, domagających się powołania Rymkiewicza na dowódcę drugiego legionu, zostaje on powołany przez Dąbrowskiego, obejmuje dowództwo nad drugą legją, ale ginie śmiercią bohaterską już na samym początku wojny z drugą koalicją, w bitwie pod Legnano, w r. 1799, z bolesną skargą na ustach: „czemu nie było mi sądzonem na swojej zginąć ziemi”; umarł w 43 roku życia.

Autor omawianej monografji, ś. p. Jan Kornatowicz, nie dożył nawet lat trzydziestu; dzieło to będzie pięknym i trwałym pomnikiem na przedwcześnie jego mogile. F. P.

*) Jan Kornatowicz, Generał Rymkiewicz. Poznań 1930, str. 88 (Księgarnia Uniwersytecka).

Pisma nadesłane

„Świat” Zesz. 33. Treść: Niemcy i Polska. — M. Z. Norblin-Chrzanowska: Wystawa Biennale. — E. Luniński: (Udział Kasprowicza w Związku naukowo-literackim). — J. Czempinski: „Krynica”. — W. Grubiński: „Egzotyczna kuzynka”. — J. Ostrowski: „Umierający bastjon”. — E. Czekański: „Sargonizm”. Powieść i nowela.

Książki nadesłane

Warner Fabian: „Stomiani wdowcy” Warszawa, Biblioteka Groszowa.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

O istotne ministerstwo komunikacji

Czyżby zasługą „Komtura“ było pojawienie się na łamach pism warszawskich głosów, domagających się koncentracji spraw komunikacyjnych w rękach jednego ministerstwa? Tak się wydaje. W numerze K. P., wydanym z okazji otwarcia M. W. K. T. jeden z naszych współpracowników wyrażał nadzieję, że wystawa wzbudzi w społeczeństwie świadomość ścisłej współzależności poszczególnych dziedzin komunikacji i że wskutek tego zostanie usunięta rażąca anomalja podzielenia spraw komunikacyjnych między sześć ministerstw. Wydaje się, że świadomość ta zaczyna się teraz manifestować i to nie tylko w prasie, ale i w łonie państwowej rady kolejowej, która niedawno temu wypowiedziała się za „ześrodkowaniem wszystkich agend komunikacyjnych w jednym resorcie“.

Komitet eksploatacyjny rady przewiduje — całkiem słusznie zresztą — pewne trudności w przeprowadzeniu tej myśli i dlatego z góry zaznacza, że: „gdyby złączenie wszystkich agend natrafiało na trudności, to byłoby koniecznym zająć się sprawą złączenia w jednym ministerstwie chociażby głównych dziedzin, podporządkowanych obecnie dwóm ministerstwom, t. j. kolejce, lotnictwo (obecnie w min. komunikacji), drogi bite i wodne (dotychczas w min. robót publicznych)“.

Tak więc ważna dziedzina komunikacji doczeka się prawdopodobnie w niedalekiej przyszłości gruntownej reformy. Jest to oczywiście bardzo pożądane ze stanowiska ułatwień komunikacyjnych.

Nadmiar linii kolejowych przy braku dróg kołowych i odwrotnie odbija się bardzo niekorzystnie na ruchu transportów. Drogi kołowe są wręcz niezbędne dla normalnego funkcjonowania linii kolejowych, stanowią bowiem naturalne arterje dojazdowe w stosunku do magistrali i wpływają decydująco na koszty transportu.

To samo rzecz można o żegludze morskiej i wśródładowej. Jeśli nie uwzględni się należycie współzależności między komunikacją rzeczną i morską, jeśli nie uzgodni się wysiłków nad powiększeniem tonnażu morskiego z pracami nad rozbudową sieci dróg wodnych — żegluga morska stale cierpieć będzie na niedorozwój naturalnych swych arterji dopływowych.

A co dopiero powiedzieć o coraz bardziej aktualnym zagadnieniu rywalizacji między koleją i autobusami? — Wszak zjawisko to grozi P. K. P. stałym deficytem! Opracowanie statutu dla współzycia tych dwóch środków komunikacyjnych może być dziełem tylko jednej instancji, której powierzono pieczę nad całością polskiej sieci komunikacyjnej.

Miło nam zauważyć, że omówiony problem stanowią przedmiot zainteresowań pokrewnego nam pisma „Samochodu“ już półtora roku temu. Wówczas nasz organ automobilowy — bodajże jako pierwszy w prasie polskiej — rzucił hasło, które dzisiaj podejmujemy: „Stwórzmy istotne ministerstwo komunikacji!“

Krótkie informacje gospodarcze

— Budowana przez Pomorską Izbę Rolniczą mleczarnia spółdzielcza w Gdyni jest na ukończeniu. Wszystkie maszyny zostały zmontowane. Uruchomienie nastąpi w końcu września r. b.

— Komisja parytetowa do ustalenia wskaźnika drożyznianego na G. Śląsku stwierdziła, że koszty utrzymania rodziny pracowniczej w lipcu b. r. wzrosły o 3.97 procent.

— Wywóz cukru z Czechosłowacji w roku bież. do końca lipca wyniósł 550 tys. ton, czyli o 68 tys. mniej, aniżeli w tym samym okresie roku ub.

— Pomiędzy rządem francuskim i belgijskim zawarta została umowa w sprawie wywozu soli potasowych z Alzacji przez port w Antwerpii. Ze sfer urzędowych wiadomości tej nie potwierdzają.

— Według danych ogłoszonych przez dyrekcję generalną kolei rumuńskich deficyt kolejowy w r. 1929 przekroczył miliard lei.

— Światowy stan liczbowy samochodów wynosił z 1 czerwca rb. 35,13 milj. samochodów, a więc wzrósł w porównaniu z rokiem poprzednim o 9 proc.

— Wzrastający w Indiach bojkot towarów angielskich zmniejszy przypuszczalnie eksport Anglii do Indji z 78 na 60 milj. funtów szterl., co grozi zamknięciem wielu fabryk okręgu Lancashire.

Konjunktury

Ziemiopłody

Ceny naszych głównych zbóż kształtowały się w ub. tygodniu następująco:

	11. 8.	12. 8.	13. 8.	14. 8.	15. 8.	16. 8.
Pszonica						
Warszawa	32,00*	32,00*	—	32,00*	—	—
Poznań	32,50	—	33,00	—	—	33,00
Lwów	33,25	—	—	—	—	—
Lublin	31,00	—	—	30,00	—	—
Zyto						
Warszawa	20,00	20,00	—	20,00	—	—
Poznań	21,50	—	21,50	—	—	21,50
Lwów	—	—	—	—	—	—
Lublin	16,50	—	—	17,25	—	—
Jęczmień						
Warszawa	23,00	23,00	—	23,50	—	—
Poznań	24,00	—	24,00	—	—	24,00
Lwów	20,25	—	—	—	—	—
Lublin	18,50	—	—	19,00	—	—
Owies						
Warszawa	22,00	22,00	—	22,00	—	—
Poznań	22,50	—	22,00*	—	—	20,00*
Lwów	—	—	—	—	—	—
Lublin	20,00	—	—	18,00	—	—

*) nowe zboże, podatne do przemiatu.

Realizacja nowych zbiorów na krajowym rynku zbożowym zapoczątkowała obniżenie się poziomu cen. Odnosi się to szczególnie do pszenicy, która poniosła dotąd ogromne straty; kurs jej kształtował się w ciągu ostatnich dni w granicach 32 do 33 zł na gieldach poznańskiej i warszawskiej. Korzystniej ukształtował się poziom cen żyta, który nawet nieznacznie się podniósł. Bo kiedy z początkiem lipca notowano żyto na gieldzie poznańskiej po 17 zł, to obecnie cena jego wynosi 21,50 zł.

Pojawienie się tegorocznego owsa na rynku wpłynęło na obniżenie jego poprzednich notowań przeciętnie o 3 zł.

Od pewnego czasu obroty na warszawskiej gieldzie zbożowej spadły do minimum i niekiedy żadne transakcje nie dochodzą do skutku. Główną przyczyną tego stanu jest wysoki podatek obrotowy, obciążający transakcje giełdowe, podczas gdy kupcy, zakupujący towar poza giełdą, są wolni od tego podatku. Stan ten domaga się energicznych środków zaradczych, inaczej bowiem giełdy zbożowe stracą swoje znaczenie.

Reprezentacja Związków przemysłu młynarskiego nie ustaje w wykazywaniu kołom miarodajnym, że zniesienie normalizacji przemiatu żyta jest koniecznością i wymaga tego interes rolnictwa. Ostatnio związek wystosował do ministrów resortów gospodarczych telegram, w którym stwierdza, że projektowana norma przemiatowa dla żyta w wysokości 60 procent jest utrudnieniem warunków produkcji młynów, szkodliwa dla interesów konsumenta, oraz nie może spowodować poprawy sytuacji rolnictwa. Z wyżej wyszczególnionych względów norma przemiatu winna zostać ustalona na 50 proc.

Nabiał

Tendencja na rynkach maślanych jest w dalszym ciągu słaba. Wprawdzie notowania na rynkach angielskim, duńskim i niemieckim utrzymały się w ub. tygodniu na poziomie poprzedniego, lecz wskutek zmniejszającej się zdolności nabywczej i dżdżystej pogody, obroty wykazują zmniejszenie. Na rynku niemieckim osłabia działanie popytu likwidacja zapasów, jakie poczyniono w oczekiwaniu zwwyżki cen naskutek projektowanego podwyższenia cef. Dn. 14. i 16. bm. notowano masło w Berlinie: I. gat. 139 Rm., II. gat. 127 Rm.

Na rynku angielskim mimo zmniejszających się dowozów duńskich i wyczerpywania się zapasów masła kolonialnego popyt jest nadal słaby; przy słabej tendencji notowano tam dn. 15. bm. masło duńskie 148 sh., nowozelandzkie 133—138 sh. Wobec zmniejszającej się produkcji spodziewają się kupcy stabilizacji cen na obecnym poziomie.

W kraju ceny utrzymane przy słabej tendencji. Wzrastające nadwyżki masła eksporterzy starają się zbyć za wszelką cenę, decydując się na mniejsze lub większe ustępstwa. Stosunkowo najpomysłniej w chwili obecnej przedstawia się wywóz do Szwajcarii i Belgji.

Na rynkach jajczarskich sytuacja nie uległa zmianie. Na ważniejszych rynkach popyt jest nadal słaby, wskutek czego spadek dowozów pozostaje bez wpływu na ceny.

Bydło i mięso

Tydzień ubiegły przeminął bez większych zmian na rynku trzody chlewnej. Ceny utrzymały się naogół na dotychczasowym poziomie, jedynie ostatnie notowania urzędowe targowicy poznańskiej (z dn. 12. bm.) obniżyły się przeciętnie o 2 zł na 100 kg.

Na rynkach zagranicznych przeważa tendencja zniżkowa wskutek zwiększenia podaży. Również londyński rynek bekono notuje słabsze ceny z powodu wzrastających dowozów. Jedynie dostawy pol-

skie zmniejszyły się w ciągu ostatnich tygodni naskutek niskich cen, czyniących eksport na ten rynek nierentownym.

Cukier

Czołowe rynki cukrowe stoją wciąż pod znakiem niepewności oraz stałych, choć niedużych strat w cenach. Na pierwszym planie znajduje się wciąż jeszcze ożywna dyskusja dokoła produkcji cukrowej Kuby. Mówi się, że producenci kubańscy rzekomo zgodzili się na ograniczenie swej produkcji cukrowej do 3250 tys. tonn. Do wiadomości tej należy się jednak odnieść z największą oględnością, gdyż ostatnio produkcja roczna Kuby wynosiła 4,7 milj. tonn. Porozumienie takie byłoby ze wszech miar pożądane, gdyż według wiadomości z wszystkich krajów, stan uprawy tegorocznej buraka można uważać za zadawalającą, a plony powinny być nie niższe od zeszłorocznych.

Manufaktura

Na łódzkim rynku włókienniczym nastąpiła pewna poprawa wobec rozpoczęcia się sezonu zimowego. Zakupowano głównie materiały wybitnie zimowe, jak sybiry i flanele. Jednak wobec ograniczeń produkcji już od dłuższego czasu zapasy tych artykułów są niewielkie. Mimo spadku cen bawełny surowej, która kosztuje dziś prawie połowę tego co rok temu, ceny artykułów gotowych w Łodzi w porównaniu z rokiem ub. nie wykazują prawie żadnych zmian. Łódzkie fabryki do tej pory jeszcze cenników swoich nie ustaliły, traktując poszczególne sprzedaże indywidualnie. Wszystkie transakcje jakie w ost. dniach zostały zawarte, dokonywano wyłącznie za gotówkę. Wobec tego zaś, że kupcy muszą zwracać się do miejsc placić, hurtownicy wstrzymują się z wielkimi zamówieniami, wyczekując wciąż jeszcze wyjaśnienia sytuacji w rolnictwie. Również i na prowincji, gdzie składnice są niemal całkiem wyprzedane, kupuje się towar jedynie w miarę potrzeby, gromadząc zapasy nie większe, jak na dwa tygodnie. Rozwój handlu na prowincji zależy już teraz wyłącznie od tego, jak ukształtuje się sytuacja materialna rolników.

W rezultacie jednak przesilenie w branży manufakturowej zyskuje z każdym dniem na sile.

Skóry

Tendencja zniżkowa na rynku skór surowych trwa w dalszym ciągu wobec słabego zatrudnienia w garbarniach. Podaż skór pokrywa zapotrzebowanie. Z ostatnich aukcji skór w Toruniu i Katowicach wynika, że tendencja piera się wzmocniła. Ceny nawet nieco zniżkowały, kupcy zaś zawierali transakcje bardzo oględnie. Średnie ceny aukcyjne dla skór bydłych wynosiły za kg. 1,90 do 2,15 zł, dla lżejszych 2,30 zł, cielęce 3 do 3,20 zł.

Można już dziś być zupełnie pewnym, że nadchodzący sezon będzie na rynku skórzanym bardzo ożywiony, choćby z tego powodu, że ani u kupców, ani u hurtowników, jako również na komorach celnych nie ma zapasów, jak to było w latach poprzednich. W obrotach z zagranicą panuje słaby ruch. Nabywcy, którzy nie wykupili towaru zagranicznego w terminie nie otrzymują go teraz wcale.

Bardzo znamienne dla obecnych czasów jest to, że wielkie fabryki amerykańskie i europejskie przystąpiły do masowej produkcji najtańszego obuwia, gdyż tylko to znajduje szybki zbył.

Krajowa branża obuwnicza jest bardzo słabo zaopatrzona w towar, albowiem kupcy wobec restrykcji kredytowych nie są w możności gromadzić większych zapasów.

Stosunki handlowe z zagranicą

Firma egipska pragnie nawiązać stosunki handlowe z polskimi fabrykami, celem importowania z Polski wszelkiego rodzaju artykułów, mogących znaleźć zbył w Egipcie. Do wyrobów naszego przemysłu, mogących zainteresować rynek egipski należą: 1) wyroby drzewne: stupy telegraficzne, materiały budowlane, meble gięte, progi, parkiety dębowe, ramy drzewne, ołówki, 2) tekstylja: wyroby bawełniane, jedwab sztuczny, trykotaże, wyroby wełniane, kilimy, 3) produkty spożywcze: konserwy jarzynowe i owocowe, mięso, grzyby suszone i w konserwach, cukier, czekolada, biszkopki, owoce kanadyzowane. Z napoi: piwo, sok owocowy, wody mineralne. 4) wyroby toaletowe i mydła wykwintniejsze; 5) węgiel, terpentyna, smoła, uboczne wytwory z nafty, oleje mineralne i parafina. 6) wyroby metalowe, szyny, wagony, lokomotywy, maszyny tkackie i rolnicze. 7) wyroby porcelanowe, ceramiczne i naczyńka emaljowane.

W Holandji znajdują zbył następujące artykuły: drzewo, węgiel, żelazo, sól, szkło laboratoryjne, chemikalja.

W pierwszym tygodniu września b. r. wyrusza wycieczka polska do Grecji. Warunki wycieczki i dokładny program mogą przejrzyć zainteresowani w Izbie przem.-handlowej w Poznaniu. (pokój 9). Firmom nienależącym do okręgu Izby w Poznaniu udziela się informacja po uiszczeniu opłaty manipulacyjnej, 2 zł.

PODATKI I OPŁATY

(p) Przesyłki wolne od opłaty pocztowej. Izba przem. - handlowa w Poznaniu została na mocy reskrytu min. poczt i telegrafów z 1 sierpnia rb. l. dz. 2898/V wciągnięta do spisu władz i urzędów państwowych oraz samorządowych, którym w myśl rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. (Dz. U. nr. 38, poz. 378) przysługuje prawo zwolnienia od uiszczenia opłat pocztowych za nadawane przesyłki listowe. W związku z tem Izba komunikuje, że zwykle przesyłki listowe wysyłane przez firmy, względnie osoby na skutek wezwania Izby, są wolne od opłaty pocztowej, jednakże przesyłki takie winny być zaopatrzone na stronie adresowej 1. imieniem i nazwiskiem firmy, wzgl. osoby wysyłającej i jej dokładnym adresem, 2. klauzulą „na wezwanie urzędowe nr. z dnia" — wolne od opłaty pocztowej; do klauzuli powyższej wpisuje się liczbę i datę pisma Izby, na które się odpowiada. Przesyłki te winny być nadawane w urzędach pocztowych do rąk urzędnika pocztowego. — Przesyłki, wyjęte ze skrynek pocztowych, będą zwracane nadawcom, a w braku adresu nadawcy, uważane za niedoreczalne.

KRONIKA GOSPODARCZA

(k) Dodatnie saldo handlu zagranicznego w lipcu. Według tymczasowych obliczeń Głównego Urzędu Statystycznego bilans handlu zagranicznego Polski (łącznie z W. M. Gdańskiem) w lipcu rb. przedstawiał się w sposób następujący: przywieziono 310.258 tonn towarów, wartości 195.308 tys. zł., wywieziono 1.601.351 t., o wartości 197.776 tys. zł. Saldo dodatnie bilansu zagranicznego w lipcu wyniosło 2.468.000 zł. W porównaniu do czerwca zwiększyła się waga towarów przywiezionych o 70.785 t., a wartość o 17.940.000 zł. Waga wywozu wzrosła o 263.413 t., wartość — 28.502.000 zł. Zwiększenie przywozu w lipcu zaznaczyło się w następujących pozycjach: 1. maszyny i aparaty (o 0,7 milj. zł.), przyczem wzrost przywóz maszyn rolniczych (o 1,2 milj. zł.) oraz kotłów, aparatów i części ogrzewania (o 3,2 milj. zł.), 2. zużle Thomasa o 3,3 milj. zł. i saletra wapniowa (o 1,6 milj. zł.); 3. metale i wyroby z nich (o 2,9 milj. zł.) w tem miedź o 1,9 milj. zł.; 4. środki komunikacji (o 2,1 milj. zł.) z czego największy wzrost przypada na samochody (o 1 milj. zł.); wreszcie 5. rudy wszelkie (o 1,2 milj. zł.). Zmniejszył się natomiast przywóz 1. artykułów spożywczych (o 4,2 milj. zł.), w tem tytoniu (o 6,5 milj. zł.) i smalcu (o 2,8 milj. zł.) przy jednoczesnym wzroście przywozu śledzi (o 1,8 milj. zł.), pszenicy (o 1,5 milj. zł.), tłuszczów jadalnych roślinnych (o 0,6 milj. zł.) i paszy (o 0,6 milj. zł.) i 2. materiałów i wyrobów włókienniczych a mianowicie: wełny i odpadków (o 2,2 milj. zł.), i wełny czesanej (o 2,1 milj. zł.), przyczem zwiększył się przywóz bawełny i odpadków (o 1,5 milj. zł.), przędzy wełnianej (o 1,0 milj. zł.) i tkanin jedwabnych (o 0,9 milj. zł.). Najsilniej wzrósł wywóz artykułów spożywczych (o 13,0 milj. zł.), drzewa (o 5,4 milj. zł.), węgla (o 4,4 milj. zł.), metali (o 3,2 milj. zł.) i wyrobów włókienniczych (o 2,0 milj. zł.)

(k) Wkłady oszczędnościowe w P. K. O. Miesiąc lipiec wykazuje dalszy wzrost kapitałów, złożonych na rachunkach oszczędnościowych w P. K. O. W ciągu miesiąca sprawozdawczego opozyskała P. K. O. zł. 8.716.506 nowych wkładów. Stan wkładów oszczędnościowych na dzień 31. 7. br. osiągnął sumę zł. 196.512.761, zaś łącznie z wkładami pochodzącymi z waloryzacji sumę zł. 299.338.977. Jednocześnie ze wzrostem kapitału oszczędnościowego wzrosła również liczba oszczędzających w PKO. W ciągu miesiąca lipca br. wydała P. K. O. 19.570 nowych książeczek, co przy uwzględnieniu książeczek zlikwidowanych (4.326), daje przyrost bezwzględny 15.144 książeczek. Ogólna liczba czynnych książeczek oszczędnościowych w P. K. O. wyniosła w dniu 31. 7. br. 495.564, zaś łącznie z książeczkami pochodzącymi z waloryzacji 536.706.

Z ZAGRANICY

(z) Przed założeniem największego koncernu naftowego świata. Według informacji nowojorskich sfer finansowych, pracuje obecnie znany magnat naftowy, Harry F. Sinclair, nad rozbudową swoich wielostronnych interesów naftowych w kierunku utworzenia największego niezależnego koncernu naftowego. Plan ten uważany jest naogół za bezpośrednią projekcję Standard Oil Company. Na mającem się w połowie września odbyć zebraniu akcjonariuszy będą utworzone organizacyjne zarządy nowego koncernu, którego aktywa przekroczą miliard dolarów.

Z WYDAWNICTW

(w) „Przegląd Gospodarczy“. Zeszyt 16 z 15 sierpnia rb., zawiera: „Przegląd sytuacji“ — E. R.; „Porozumienie państw rolniczych“ — Dr. T. Lychowski; „Zagadnienie wywozu do Z. S. S. R.“ — Cz. Korolko; „Obniżka cen i plac w Niemczech“ — J. Bolesta; „Nowelizacja ustawy kartelowej w Niemczech“ — W. C-ski. Ponadto zeszyt zawiera rynek pieniężny, rynki towarowe oraz kronikę.

Ile wydają samorządy na cele opieki społecznej?

Od sierpnia 1923 roku ciąży na związkach komunalnych obowiązek sprawowania opieki społecznej na swoich terenach. Rok 1924 należy uważać zatem jako pierwszy rok normalny w tej dziedzinie. Porównanie sum, wydatkowanych wówczas z budżetem np. roku 1928/29 pozwoli zorientować się w jakim tempie odbywa się tu wzrost wydatków publicznych.

Zebrań tych danych zajęło się ministerstwo pracy i opieki społecznej i opublikowało je w swoim wydawnictwie. — Okazuje się, iż ogółem wydano na cele opieki społecznej w roku 1924 około 27 milionów złotych, zaś w roku 1928/29 już powyżej 85 milionów złotych. Mamy tu zatem przeszło trzykrotny wzrost wydatków.

Jak dzieli się ta suma na poszczególne województwa? Na pierwszym miejscu figurowało miasto stołeczne Warszawa, które wydało na powyższy cel w roku 1924 — 11 milj. zł, drugie miejsce zajmowało województwo poznańskie z sumą 4,7 milj. zł, trzecie — Śląsk z sumą 2,8 milj. zł, czwarte — wojew. łódzkie z sumą 1,2 milj. zł. W roku 1928/29 kolejność uległa radykalnej zmianie: na pierwsze miejsce wysunął się Śląsk z sumą 19,4 milj. zł, drugie miejsce dopiero przypadło Warszawie z sumą 15,4 milj. zł, trzecie województwu poznańskiemu — 12,4 milj. zł, czwarte zajmuje wojew. łódzkie z sumą 6,4 milj. zł. Najmniejsze wydatki na ten cel czynią stale dwa województwa południowe: Tarnopolskie i Stanisławowskie. W r. 1924 wydatkowały one na cele opieki społecznej 28 000 zł i 78 000 zł, w r. 1928/29 — 448 000 i 719 000 zł, zajmując ostatnie miejsce wśród 17 województw. J. B.

Nowy rozkład lotów

na polskich szlakach powietrznych

Z dniem 1 września rb. wprowadzony zostaje na polskich liniach powietrznych nowy rozkład lotów. Przewiduje on w dalszym ciągu obsługę codzienną szlaków: Warszawa — Bydgoszcz, Warszawa — Katowice, Warszawa — Gdańsk, Warszawa — Lwów, Warszawa — Poznań oraz Katowice — Wiedeń, obsługę dwa razy dziennie szlaku Katowice — Kraków (samoloty z i do Warszawy i Wiednia mają w Katowicach połączenie z Krakowem), oraz obsługę trzy razy w tygodniu szlaków Lwów — Galac — Bukareszt, oraz Katowice — Brno — Wiedeń.

Według nowego rozkładu lotów samoloty z Warszawy odlatywać będą do Gdańska o godz. 12,30, do Bydgoszczy o godz. 13,15, do Poznania o 12,50, do Katowic o 8,30, oraz do Lwowa o 6,30.

Samoloty do Warszawy odlatywać będą: z Gdańska o godz. 9, z Bydgoszczy o godz. 9, z Poznania o godz. 9, z Katowic o godz. 12,45, oraz z Lwowa o godz. 9.

Na linii Katowice — Wiedeń samoloty odlatywać będą z Katowic o godz. 11,15, z Wiednia zaś o godz. 9,30 w poniedziałki, środy i piątki, oraz o godz. 9 we wtorki, czwartki i soboty. Samoloty kursujące w poniedziałki, środy i piątki lecą bezpośrednio do Wiednia, zaś we wtorki, czwartki i soboty przez Brno.

Na linii Lwów — Galac — Bukareszt samoloty odlatywać będą z Lwowa o godz. 9,40, z Galacu o godz. 15,40 w poniedziałki, środy i piątki. Na linii Bukareszt — Galac — Lwów samoloty odlatywać będą z Bukaresztu o godz. 7,30, z Galacu o godz. 9,10 we wtorki, czwartki i soboty.

Na szlaku Katowice — Kraków samoloty odlatywać będą z Krakowa o godz. 10 i 11,35, z Katowic zaś o 10,50 i 12,30.

Perły

Już 5000 lat temu mieli podobno Chińczycy upiększać swe bóstwa perłami, a obecnie pokolenie tego narodu przypisuje perłom właściwości mistyczne, albowiem i dziś jeszcze osoby, zajmujące się leczeniem na prowincji chińskiej, preparują środki lecznicze z pereł proszkowanych lub też rozpuszczonych w kwasach. Persowie również cenili perły już w czasach starożytnych a Rzymianie zachwycaли się ich pięknem. Biblia, talmud i koran sławią perłę jako symbol piękności i czystości.

Czem jest właściwie perła? Podług jednej z legend arabskich, spadła kropla deszczu do morza. W skromności swej porównała ona swoją znikomość z olbrzymią wielkością oceanu. Wtedy to dopuścił Bóg, że kropla znalazła muszlę i przelotczyła się w perłę. Jeden z poetów określa perły jako łzy pewnej bogini, które padły do morza. Te krople łez ostrzyga perłowa przycisnęła do swego serca i strzegła od tam jako najkosztowniejszy skarb. Inny znów poeta powiada, że „powietrze obdarzyło nas tęczą, meteor ogniem, ziemia rubinami a morze perłą”.

Według Dubois'a najpiękniejsza z pereł nie jest niczem innym, jak mieniącym się cudnymi barwami sarkofagiem drobniotkiego robaczka, co pod względem naukowym jest twierdzeniem zupełnie słusznym. Nasuwa się wobec tego pytanie, jak powstaje perła? — Na dnie morza leży ostrzyga muszlowa. Niekiedy zdarza się, że do muszli wejdzie małe robaczek. Ostrzyga broni się przeciwko intruzowi w ten sposób, że wydziela z siebie pewną substancję, w której robaczek ten zostaje zamknięty. W okresie długich lat pokry-

wa się ziarno perły, będące rzeczywiście „sarkofagiem” żyjątku, warstwami masy perłowej i utworzona perła spoczywa w muszli, dopóki nie wydobędzie jej szczęśliwy poławiacz z głębin morza.

Małe intruz, o którym mowa, kurczy się w swym sarkofagu do drobnego ziarenka, nie większego niż koniec igły, i staje się zupełnie białym. Okoliczność ta ma bardzo wielkie znaczenie, gdyż naokoło ziarenka tworzą się warstwy masy perłowej w kształcie kulki i rzucają do siebie refleksy światła i temu zawdzięcza perła swój cudowny oślniwy połysk. Lecz zdarza się również, że zamiast żyjątku dostaje się do muszli ziarno mułu. Ostrzyga muszlowa broni się tak jak i poprzednio, i wydziela substancję perłową. W ten sposób w powstałej perle jest jądro czarne, a perła sama, zwana niebieską jest tańszą w cenie.

Wobec tego, że produkcja pereł sposobem naturalnym jest niska — dopiero w 20 do 30 latach każda z nich tworzy się w muszli ostrzygi — przeto powstały pomysły sztucznego wytwarzania pereł. Gdy tylko odkryta została tajemnica przyrody, poczęto wydobywać muszle z morza, wkładać do ich wnętrza ziarenka piasku i tem samem wytwarzać perły w ilości dowolnej. Pod względem składu chemicznego perła tym sposobem wychowana jest prawdziwą. Innego znów sposobu hodowania pereł chwycił się Japończyk Mikimoto, który zamiast ziaren piasku wkładał do wnętrza muszli drobne odłamki prawdziwej perełki. Perły tym sposobem wytworzonej nie można odróżnić gołem okiem od powstałej sposobem naturalnym. Poznać ją można jednak drogą prześwietlenia promieniami Roentgena. W ostatnich czasach japońscy hodowcy pereł zastąpili odłamek perełki prawdziwej małą kropką piasku, który wydobywają z organizmu muszli. Tym sposobem wytworzone perły nie różnią się niczem od pereł naturalnych. Śmiało rzecz można, że hodowla pereł stoi dziś w przededniu ważnych odkryć umożliwiających hodowanie pereł znacznie piękniejszych od tych, które powstają we wnętrzu muszli na dnie morza.

Perły nie starzeją się nigdy, w przeciwieństwie do tych istot, które się niemi upiększają. W okresie kilkuset lat właściwości słynnych pereł zestarzały się i spoczęły w mogiłach, lecz perły nadal lśnią blaskiem niezmiennym. Zdaje się nawet, jakoby przybierały na wartości, wskutek częstego noszenia, jak gdyby lekkie ocieranie się o ciało bardziej jeszcze wypolerowało ich powierzchnię.

Gdybyśmy jednak poddali perłę działaniu ciepła około 50 stopni Celsjusza, to spowodowałibyśmy jej śmierć, gdyż utraciłaby wskutek tego zabieg swój połysk i stałaby się nieprzejrzystą. Te same zmiany ukażą się, gdy perły przechowamy w suchym miejscu, szczelnie zamkniętem. Umierają one w całym tego słowa znaczeniu, wskutek pragnienia. Wynika więc z tego, że perły powinny być noszone często, że muszą się stykać z ciałem ludzkim, by zachowały swą naturalną barwę i połysk. S. F.

Małżeństwa między dziećmi w Indjach

Małżeństwa między dziećmi w Indjach są jeszcze i dzisiaj rozpowszechnione. Według statystyki z roku 1921 istniało w tym roku w Indjach 218.000 „żon” i 15.000 „wdów” w wieku 4—8 lat, 2.000.000 „żon” w wieku poniżej 10 lat i 6.300.000 zamężnych kobiet w wieku poniżej 15 lat. Inaczej mówiąc około 9.000.000 dziewcząt w wieku 14 i mniej lat znajdowało się w stanie małżeńskim lub wdowieństwa, jak podaje statystyka urzędowa brytyjskiego urzędu cywilnego dla Indji.

Ponieważ panujące w Indjach obyczaje i przesady kładą tamę powtórnemu wyjściu zamaż wdów, przeto los tych setek tysięcy owdowiałych kobiet jest godzien pożałowania.

Władze angielskie starały się już od dawna przeciwdziałać tym zwyczajom, które przyczyniają się w ogromnym stopniu do zwyrodnienia rasy. Ale upór ludności czynił iluzorycznymi wszystkie prawie wysiłki Anglików w tym kierunku.

W roku 1860 wydana ustawa określiła jako granicę minimalną wieku 10 lat dla dziewcząt, mających wyjść zamaż. Liczono się przytem i z tą okolicznością, że w kraju o charakterze tropikalnym okres dojrzalsci następuje znacznie wcześniej, niż w krajach europejskich.

Stopniowo podwyższano granicę wieku: w roku 1890 do 12 lat, w roku 1925 do 13 lat. Ostatnio weszła w życie ustawa, która określa legalny wiek dla zawierających związki małżeńskie na 14 lat dla dziewcząt i na 18 lat dla mężczyzn. Wiadomo jednak, że sankcje karne za przekroczenie przepisów odnośnych są rzadko kiedy stosowane ze względu na zakorzeniony upór i konserwatywność ludności, oraz kast kapłańskich.

Pozatem ze względu na zdarzające się często bardzo małżeństwa, w których mąż liczy 50 lat i więcej a żona — 14 lat i mniej, wydano szereg ustaw ograniczających maksymalny wiek mężczyzny przy zawieraniu związków małżeńskich. Tak więc w prowincjach Bengalu i Pendżabu nie wolno wg. ustawy żenić się mężczyźnie, mającemu 45 albo 50 lat z dziewczyną, której wiek nie przekracza 15 lat. Ale i w tym wypadku ustawy pozostają nader często martwą literą i, zwłaszcza jeśli kandydat na męża jest zamożnym człowiekiem, partja dochodzi do skutku.

„Szalona Liza”

postrachem mieszkańców Berlina.

Policja berlińska wyteża wszystkie siły, ażeby pochwyć w swoje ręce niebezpieczną bandytkę, 18-letnią dziewczynę, która znana jest w świecie przestępczym jako „Szalona Liza”.

Dziewczyna ta pochodząca z przywilejnej rodziny, nazywa się właściwie Elżbieta Prüfert i już w 14 roku życia rozpoczęła swą karierę zbrodniczą. Wtedy po raz pierwszy znikła z domu rodzicielskiego, a chociaż ojciec i matka zrobili wszystko, ażeby ją odnaleźć, a potem zaprowadzić na drogę przystojnego życia, usposobienia swego nie zmieniła i dokonywała systematycznych kradzieży w domu rodziców i krewnych, a potem przeniosła swą działalność na innych i stworzyła aż dwie bandy rozbójnicze, które utrzymywała w surowej dyscyplinie i w ścisłej tajemnicy jednej bandy przed drugą.

Dzięki tej metodzie zapewniła sobie wielkie powodzenie, splądrowała w okolicy Berlina mnóstwo mieszkań letnich, a w miarę działalności stając się coraz to odważniejszą, dokonywała rabunku domów w samym Berlinie i śmiałych napadów nawet w biały dzień.

Każda z obydwu band składała się z mężczyzn ponad lat 30 i tylko wyjątkowo przyjmowano doń ludzi młodszych. Wreszcie jednak zuchwałstwo planów „szalonej Lizy” przeraziło nawet starych zbrodniarzy, tak że obie bandy się rozpięchły i w orszaku zbrodniczej dziewczyny pozostało tylko czterech ludzi. Dwu z nich policja schwytała, dwu innych i samej hersztki bandy policja jeszcze poszukuje.

Podczas gdy władze bezpieczeństwa myszowały po całym Berlinie za „szaloną Lizą” już od dni czterech, ona, jak się później pokazało, siedziała spokojnie w mieszkaniu szefa swego sztabu Rengerta, a miała nawet tę zuchwałność, że w tym czasie zgłosiła się do biura bezrobotnych z prośbą o wsparcie.

Wreszcie wysłędzono kryjówkę zbrodniarzy, do której natychmiast udał się silny oddział policyjny. Ale okazało się, że służba wywiadowcza „szalonej Lizy” działała szybciej, niż policja, gdyż na miejscu nie znalaziono ani jej, ani Rengerta. Zresztą może zdołali uciec już podczas otwierania drzwi mieszkania przez policję, gdyż zamek tych drzwi był tak sztucznie skonstruowany, że ślusarz policyjny męczył się nad nim prawie całą godzinę.

W mieszkaniu zastano na stole tylko wazonik z przepysznyimi kwiatami, a nadto list brata Rengerta, odsiadującego obecnie więzienie, nie zawierający na pozór nic ciekawego, ale w istocie, zdaniem policji stanowiący, ważne jakieś doniesienie, ukryte w niewinnych słowach.

Pomnik św. Joanny d'Arc w Anglii

(KAP) W związku z uroczystościami 500 rocznicy męczeńskiej śmierci św. Joanny d'Arc, które odbędą się w maju 1931 roku w Ruen, w Anglii utworzył się pod przewodnictwem kardynała Bourne'a komitet, mający zająć się wzniesieniem pomnika ku czci bohaterki francuskiej.

OD PÓŁ WIEKU POWSZECHNIE ZNANY ZE SKUTECZNOŚCI

NISZCZY BRODAWI SKORY STWARDNIEŃIA

ARAGO ST. GÓRSKIEGO WARSZAWA

ODCISKI

Szczyt doskonałości. ERSIKANS St. Górskiego POT RAK NOG PACH usuwa po 1 użyciu

HEMOROIDY STAN ZAPALNY KRWAWIENIE SWEDZENIE USUWA HEMORIN KLAWE

nw 2271

Czerwoność skóry

rak i twarzy usuwa niezawodnie śnieżnobiały krem Leodor, który nadaje cerze matowy odcień, tak charakterystyczny u pięknych i wytwornych Pań. Specjalną zaletą tego kremu jest również to, że nadaje się równocześnie jako doskonały podkład pod puder. Perfuma kremu Leodor przypomina zapach świeżo zerwanego bukietu fiołków, róż, bzu i konwalji. Ulubione te zapachy są w cudownej harmonii zawarte w kremie Leodor. Do nabycia w perfumeryjach i Drogerjach. nw 2535

Pełzające niebezpieczeństwo nocy!

Pluskwy przebywające podczas dnia w brudnych szczelinach, wpełzają w nocy, aby boleśnym kąsaniem przerywać nam sen i wypoczynek. Należy je wyniszczyć. Rozpylajcie Flit we wszystkie szpary i szczeliny.

Flit niszczy doszczętnie muchy, komary, pchły, mole, mrówki, karaluchy, pluskwy oraz ich zarodki. Zabójczy dla owadów, jest zupełnie nieszkodliwy dla ludzi. Nie płami. Flit nie należy porównywać do innych środków na owady. Żądajcie żółtej blaszanki z czarną opaską, wystrzegając się naśladownictw.

FLIT

Niszczy szybciej

Dnia 17 sierpnia 1930 r. zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., po długich i ciężkich cierpieniach, mój kochany syn, brat, szwagier i wnuk, ś. p.

Zygmunt Dudziński

przeżywszy lat 26. Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 20 b. m., o godz. 6 po poł., z domu żałoby, ul. Mostowa 34.

W ciężkim smutku pogrążony
ojciec z rodziną

dw 1329

Zakład Pogrzebowy St. Jaśkiewicz, ul. Klasztorna 14.

s. p.

ks. Leon Kretschmer

Dziekan, infułat kapituły metropolitalnej gnieźnieńskiej, prałat domowy Jego Świątobliwości, kapłan jubilat,

ukochany dobry wuj nasz, zasnął w Panu w Gnieźnie dnia 17 sierpnia.

O spokój za anielską duszę drogiego Zmarłego proszą

w smutku pogrążone bratanki
Marja Wrzyszczyńska
i Janina Łukomska z dziećmi.

Poznań - Mosina. zw 25 024

Dnia 18 b. m. zmarł członek Towarzystwa naszego, ś. p. zw 25 017/18

Szczepan Arlik

Pogrzeb odbędzie się w czwartek, dnia 21. 8. b. r. o godz. 4.30 po poł. z domu żałoby, ul. Wielkie Garbary 50, na cmentarz farny.

Tow. „Pielgrzym“ pod wezw. Matki Bożej
Wypadek 146-b. w Poznaniu.

Dnia 17 sierpnia 1930 r. zmarł członek i były prezes, ś. p. zw 25013

Władysław Meller

Pogrzeb odbędzie się 20 b. m. o godz. 5-ej z kościoła św. Józefa na cmentarz Farny.

Towarzystwo Bratnia Pomoc
Pracowników Miejskich Zakładów Światła i Wody.

Dnia 17 sierpnia 1930 r. zmarł nasz drogi ojciec i dziadek, ś. p.

Czesław Olsztyński

weteran z roku 1863.

Pogrzeb odbędzie się w środę, 20 b. m., o godzinie 4 po poł. z domu żałoby w Kościanie, o czym zawiadamia

w smutku pogrążona
rodzina.

Kościan, Poznań, Krotoszyn. zw 25 011

Za duszę ś. p.
Władysławy Waszkiewiczowej
odprawiona zostanie

msza św.

w kościele Salezjanów przy ulicy Wronieckiej, w czwartek, 21, o godzinie 9, na którą Krewnych i Przyjaciół zaprasza
mąż.

Wróciłem
Dr. med. H. Danecki
św. Marcin 58. zw 25027

Wróciłem
Dr. med. Łepkowski
choroby wewnętrzne
Wypiańskiego 2. Tel. 75-30. zw 25025

Wróciłem
Dr. Rabski
ul. Wielka 18.
zw 25 003

Dnia 18 sierpnia 1930 r. zasnąła w Bogu, po krótkich, lecz ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., moja najdroższa żona, córka, siostra, synowa, szwagierka, ś. p.

z **Szczepankiewiczów**

Weronika Bogdańska

przeżywszy lat 29. Pogrzeb odbędzie się w czwartek, 21 b. m., o godz. 6 po poł. z Przytuliska na Śródcie.

W ciężkim smutku pogrążony
mąż z rodziną.

Poznań, Chwaliszewo 7/8.

Osobnych uwiadomień nie wysyła się. zw 25 026

SIERPIEŃ - WRZESIEŃ

najodpowiedniejsze miesiące do zamówienia

FUTRA

W miesiącach tych nasze oddziały miarowe nie są tak przepelnione pracą, jak w pełni sezonu, wobec czego jesteśmy w możności wykonać każdą nam zleconą sztukę jeszcze precyzyjniej.

Składnice nasze już bogato asortowane w najmodniejsze i najlepsze

MATERJAŁY NA POSZYCIA

Jako spody polecamy **PIZMOWCE-OPOSY** i **uszlachetnione barany**, ostatnie są bardzo trwale i lekkie, nie puszczone włosów, na kołnierze dajemy **wydry naturalne** — **foki czarne** — **oposy** i **karakuły**.

— **Ceny zupełnie niskie, nie fantazyjne** —

Specjalność: **modernizacje i poszycia futer męskich** pod kierownictwem pierwszorzędnym sił fachowych, za dobry krój i beznaganne wykonanie pełna gwarancja.

Kilkaset **futer** spacerowych i do podróży już na składzie, z każdym tygodniem przybywa więcej. Rychły zakup gotówkowy — łatwe wykonanie a zatem „**TANIO**“

EDMUND RYCHTER **POZNAŃ**
TELEFONY 26-07 54-15 54-25 21-71
ul. Fr. Ratajczaka 2
ul. Wrocławska 14 i 15.

SZKÓŁKI PODZAMECKIE

Franciszka Hr. Zamoyskiego, poczta Maciejowice, woj. Lubelskie.

Polecają na sezon jesienny i wiosenny

Drzewka i Krzewy owocowe

Drzewka i krzewy ozdobne, iglaste i liściaste.

ROZE i KWIATY ZIMOTRWALE. **CEBULKI KWIATOWE.**

Wielki zapas siewek i sadzonek leśno-ogrodniczych. — Cenniki wysyłamy na żądanie.
Pw 4263-33,28

Prof. Dr. Karwowski
choroby skóry i pęcherza
powrócił.

ul. 27 Grudnia 18.
zw 25 028

Samochody używane

osobowe i ciężarowe: **Minerwa** karetka, **2 Fiaty**, **Protos** torpedo, **Oldsmobile** karetka, **Berliet** torpedo, **Aga** karetka, **Bergmann** 4-tonnowy można nabyć najkorzystniej i najpewniej w firmie

„**ELIBOR**“

Sp. Akc. Handlowo-Przemysłowa „**L. J. Borkowski**“.
Salon samochodowy, św. Marcin 50, tel. 14-66.
zw 25023

Strzelnica

z nowoczesnie urządzonej dwutorowej kępielnią i ogrodem, w którym odbywają się wszelkie zabawy letowe, do tego 6 mórg ziemi, w mieście powiatowym, jest zaraz ewtl. od 1 października 1930 r. pod korzystnymi warunkami do **wydzierżawienia lub sprzedaży**. Odpowiedni reflektanci, także inwalidzi wojenni, zechcą oferty swe składać w ekspedycji niniejszego pisma pod nw 3149 do 25 sierpnia b. r.

Samochód

GRAHAM-PAIGE

12/65 P. S. limuzyna, 4-5 osób, mało używany, z powodu przejęcia większego wozu, tanio do oddania. nw 3161
IFFLAND, Skrzynki p. Otusz, pow. Poznań.

Widocznie

LOS tak CHCE!

zdecyduj się i po obrączki przyjdźcie razem do znanej i starej firmy:

„**W. MAYER**“

wł. L. Nalaskowski
Poznań, ul. Nowa 11
zw 25020

Uwaga! Przewózki Uwaga!

wszelkiego rodzaju oraz przeprowadzki w mieście i poza miejscowe skutecznie samochodami ciężarowymi wraz z magazynowaniem szybko i tanio. „**Przewóz-Express**“, Poznań, ul. Dąbrowskiego 33. Telefon 69-66. zw 24971

Od 1. X. 30 r. albo i zaraz potrzebna rutynowana

kasjerka - książkowa

znająca książkowość Wielk. Izby Rolniczej, język niemiecki, umiejąca pisać na maszynie i mogąca się wykazać doświadczeniem i dłuższą praktyką. Zgłoszenia z podaniem pretensji przyjmuje

DROSTE, Uchorowo
powiat Oborniki.
dw 1279

PĘDNIŁE

oraz **PASY**
dostarcza najkorzystniej
St. Duchowski
Biuro Inżynierskie
POZNAŃ
Aleje Marcinkowskiego 1.
Tel. 32-26
adres telegr. Technoduch
Pw 4043-33,62

Skórnik

z zaprowadzoną klientelą na Poznańskie i Pomorskie szuka **posady** jako podróżujący w fabryce względnie hurtowni. Łaskawe zgłoszenie do Kurjera Poznańskiego pod **zw 25008**

Wierzyciele i dłużnicy

firmy: **Stolarnia Ostermann, Rybaki 20**, zechcą zgłosić swe pretensje i długi u **Pfitznera, Grobla 25**, od 25 do 28 sierpnia r. b., w godzinach popołudn.
zw 25019

Mieszkania

od 3 do 4 pokoi **poszukuje** dobrze sytuowany samodzielny kupiec. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod **zw 25012**

Korzystne zastępstwo

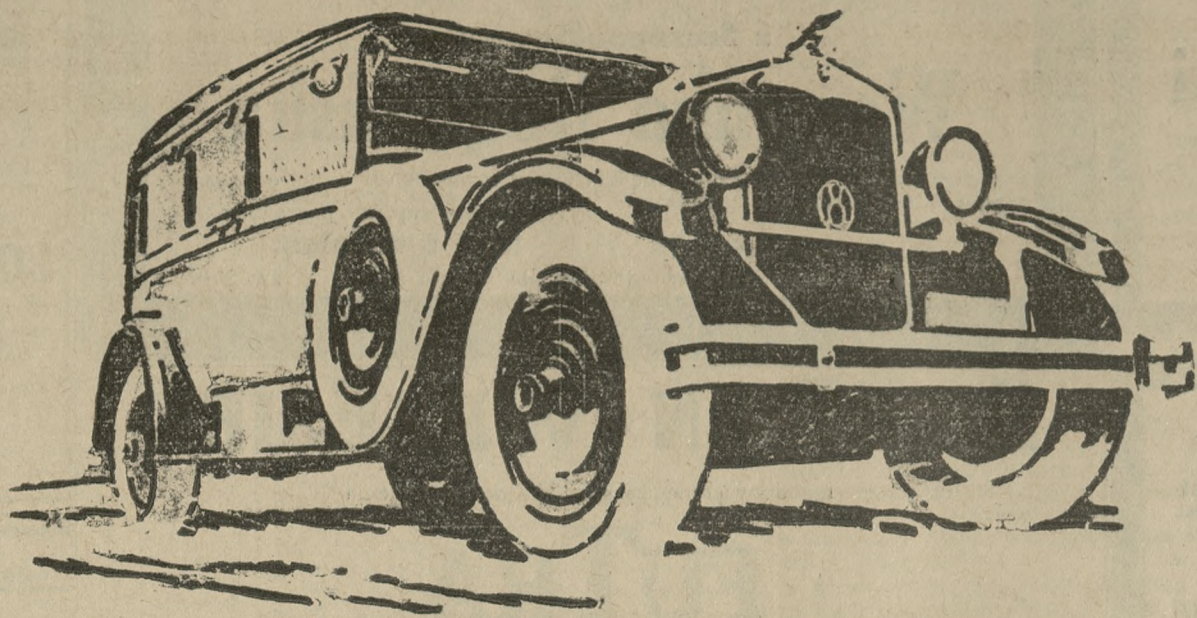
dla doktora na 4-5 tygodni. Zgłaszać się: **Pelplin, Dr. Ruśkiewicz.** zw 25009

Stara ręczna prasa drukarska (Handpresse)

poszukiwana celem kupna. Oferty do Kurjera Poznańsk. pod **zw 25021/22**

Kasa Oszczędności w Kostrzynie książkowego - spółdzielce

Zgłoszenia przyjmuje **ZARZĄD.**
zw 25007

Samochody
osobowe
ciężarowe
autobusy

Oświęcim Praga
Znaczna
zniżka cen
wobec częściowego
wyrobu w kraju.

Centralne Zakłady Naprawy i Składy części zapasowych w Oświęcimiu.

Przedstawicielstwa:

„OŚWIĘCIM-PRAGA-AUTO“

Poznań: Plac Wolności 11. Tel. 55-33. Telegr. „Autopraga”. — Warszawa: Kredytowa 4. Tel. 291-34. Telegr. „Centropług”.
Lwów: Jagiellońska 7. Tel. 3-05. — Kraków: Kremerowska 6. Tel. 23-67. — Katowice: Plac Wolności 9. Tel. 31-41.

„OŚWIĘCIM“ Zjednoczone Fabryki Maszyn i Samochodów S. A.

Telefon 47.

Oświęcim II.

Telegr. „Famis“.

Tw 240

Stróż Piękności!

Czysta, delikatna cera to dla każdej kobiety wielki skarb, któremu grożą różne niebezpieczeństwa. Krem Matowy „4711” jest pewną i wypróbowaną obroną, która nie tylko chroni cerę od wszelkich szkodliwych wpływów, ale która nadaje skórze pastelową świeżość i czystość. Dla uzupełnienia jego działania, należy używać co wieczór Cold-Creamu „4711” — kobiety dbały o swą cerę używają obydwu kremów „4711”.

Przy kupnie należy baczenie zwracać uwagę na prawie zastrzeż. „4711” oraz na Niebiesko-Złotą Etykiętę.

Matt-Creme
Wyborny „4711” Produkt

Wytwarzane całkowicie w kraju przez generalnego zastępcę firmę Z. Bochner i S-ka, Dziedzice.

Baczność!

Wszystkich P. T. Zastępców i Subzastępców
zajmujących się sprzedażą

obligacji premjowych

jakoteż i tych, którzyby sprzedażą tą zająć się chcieli — prosimy uprzejmie, aby raczyli się zgłosić u naszego wicedyrektora p. Wolfa, który celem zapodania bezkonkurencyjnych warunków przybędzie do następujących miejscowości:

Ostrów Wlkp.	20. 8. b. r.	Hotel Polski	od g.	8 do 12
Pleszew	20. 8. „	Wiktoria	„	14 „ 19
Jarocin	21. 8. „	Centralny	„	8 „ 12
Środa	21. 8. „	Hittner	„	14 „ 20
Poznań	22. 8. „	Continental	„	8 „ 20

i udzielać będzie cennych wyjaśnień, oraz zawierać z chętnymi P. T. Zastępcami jak najkorzystniejsze umowy. Dyrekcja naszego Banku płaci najwyższą prowizję i premję od każdej sprzedanej obligacji, oraz udziela wysokich zaliczek, jakoteż pokrywa ewent. koszty podróży. Zgłaszajcie się więc we własnym interesie. nw 3165

Bilz Sanatorium
Dresden-Radebeul
2 lekarzy-Broszury bezpłatnie
Choroby kobiece, nerwów, serca i przemiany materji.

Zal. 1899 **Dachy** Zal. 1899

rozmaite nowo pokrywa, stare naprawia i smoli. Wykonanie izolacji murów i posadzek asfaltowych. Dogodne warunki spłaty. ow 2263

Przedsiębiorstwo pokrywania dachów. Skład Materiałów Budowlanych
JAN SOBECKI - Poznań

Fabryka papy na dachy i asfaltu,
plac Wolności 17 — Tel. 32-50.

Garnitur pługów parowego

„Fowler“ 12 HP Compound z przegrzewaną parą sprzedamy na bardzo korzystnych warunkach spłaty.

„AGROMECH“

R. Kłafkowski i K. Strzyż
Zakłady Mechaniczne — Kociarnia
Poznań, Urbanowo, ul. Sokoła 19-21.
Pw 4344 56.216

Poszukuję 4-pokojowego mieszkania

z wygodami w centrum. Pośrednicy wykluczeni. Zgłoszenia do Kurjera zw 25010

Zbożowiec

młodszy, zdolny i obowiązkowy, z ukończoną praktyką w spółdzielni roln.-handl., zaraz lub od 1. 9. potrzebny. Zgłoszenia z życiorysem, podaniem referencji i wymagań przyjmuje

„Rolnik“ w Tczewie.

zw 24942

Nowa komunikacja autobusowa Rawicz - Leszno - Kościan - Poznań

Stale kursuje od środy, 13 sierpnia 1930 r.

Odjazd		Przyjazd
13,20	Rawicz	10,25
13,47	Golina Wielka	10,10
13,52	Bojanowo	10,04
14,07	Rydzyńska	9,40
14,30	Leszno	9,04
15,05	Smigiel	8,40
15,20	Czacz	8,10
15,50	Kościan	8,00
16,00	Gluchowo	7,44
16,10	Stęszew	7,32
16,30	Poznań	6,50

Przyjazd
zw 25014

Właśc. Antoni Mądry.

Stały postój Wały Jana III.

Zwapnienie żył.

Zdenerwowania, osłabienia. Żądać bezpłatnej broszury o nieszkodliwym leczeniu domowym od

Pw 4245-32,98

Dr. GEBHARD & Co., Gdańsk nr. 56.

Białe ząbki daje **KALIKLORA**

Pw 4345-34,14

Poszukujemy na całą Polskę:

Kierowników filji

inteligentnych, ruchliwych, z pierwszorzędnym wykształceniem. Kaucja gotówkowa wymagana.

Kierowników - oddziałów

męskich i damskich z fachowym wykształceniem.

Ekspedjentki z kilkoletnią praktyką.

Oferty z życiorysem, kopją świadectw i fotografią.

POLSKA SPÓŁKA OBUWIA

Bata

S. A.

Poznań — plac Wolności 8. Oddział personalny.

Pp 4927-33,143

Godne uwagi

Zadziwiająco dobrze szyjące i bardzo trwale **maszyny do szycia** z najstarszej fabryki niemieckiej, przewyższające pod gwarancją „Singera”, o których publiczność nie wie, **oddaje tanio T. KONIKIEWICZ, Poznań, plac Nowomiejski 1-a.** Części na składzie i do „Singera”. Reparaty wszelkich systemów. Pw 4021/2-31,62/3

LICYTACJA DOBROWOLNA

W czwartek, 21. sierpnia o godz. 11-ej, sprzedam w Środzie firmie Roman Dzikowski ul. Alejowa 10 z polecenia i na odpowiedzialność interesowanych najwięcej dającym za gotówkę:

2 biurka, bibliotekę, szafę amerykańską, stół, kanapę i fotele klubowe, oraz krzesła.

Brunon Trzeciak, zaprz. i ustanowiony aukcjonator zaprz. rzeczomawca urzędzeń domowych, pokojowych — gospodarczych na obwód Sądu Apelacyjnego w Poznaniu ul. Dominikańska 3, tel. 2126.

N. 6/30. **UCHWAŁA.** Na wniosek kupca Jana Krawca w Grodzisku, zast. przez adw. Janiaka i Wierusza w Poznaniu, na zasadzie art. 30, 37 rozp. Prez. Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o zapobieganiu upadłościom, zarządza się otwarcie postępowania układowego. Grodzisk, dnia 13 sierpnia 1930 r. **Sąd Powiatowy.** nw 3206

Liczba czynności: 1. K. 6/30. **PRZETARG PRZYMUSOWY.** Nieruchomość położona w Chodzieży i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Chodzież tom II A. l. karty nr. 75, na imię Wacława Dutkiewicza, rzeźnika w Chodzieży, zostanie w drodze egzekucji dnia 22. 10. 1930 r. o godz. 10 przed poł. wystawiona na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie, pokój nr. 1. Nieruchomość o powierzchni 04 a, 45 m² składa się z zabudowanej nieruchomości, położonej przy ul. Józefa Raczkowskiego. Wartość użytkowa jako podstawa podatku budynkowego wynosi 494 mk. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze wieczystej dnia 5 maja 1930. Chodzież, dnia 8 lipca 1930 r. **Sąd Powiatowy.** nw 3205

OGŁOSZENIE LICYTACYJNE.

Dnia 4 września 1930 r., o godz. 10-ej sprzeda Urząd Celny w Poznaniu (dworzec) w drodze publicznej licytacji: 4 samochody marki „Fiat”, 25 motocykli, młocarnię, 2 silniki spalinowe, maszynę mleczarską, numeratorkę, zegar wejściowy, 5132 kg. siewników radełkowych, 2640 kg. części rowerowych, 1795 kg. narzędzi, 475 kg. łańcuchów przegubowych, 435 kg. farb drukarskich, 300 kg. preszpanów, 220 kg. części samochodowych, 165 kg. pendzli, 136 kg. celuloidu w płytach, 120 kg. worków jutowych, 105 kg. wyrobów z gumy, 105 kg. wyrobów żelaznych, 67 kg. przyrządów medycznych, 48 kg. lakieru, 45 kg. pocztówek, 45 kg. konfekcji, 40 kg. wyrobów z miedzi, 39 kg. tkaniny jedwabnej i wełnianej, 26 kg. galanterji, 24 kg. tiulu bawełnianego, 20 kg. kół zębnych, 252 sztuk ustnych harmonijek, 5 rowerów, 150 par pończoch ze sztucznego jedwabiu.

Urząd Celny Poznań, dworzec.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-linowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1 790 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 16

Nagle ogłoszenia

wieczorem po zamknięciu

ekspedycji (godz. 18,30) do wydania tylko porannego przyjmuje portjerna. Wejście bramą św. Marcin 70 — dzwonek nocny przy bramie na prawo. Telefon portjerna nr. 35-25

Portjerna nie jest upoważniona do przyjmowania ogłoszeń do wydania wieczornego.

1 SPRZEDAŻE

1 morga gruntu

pod budowlę, częściowo zagajaniem, wymierzona przy szosie swarzędzkiej, 30 minut tramwaj, cena 1,90 metr kwadratowy. Oferty Kurjer zdw 80 895

Wózek

dziecię sprzedam. — Porebski, Osartorja 9, u p. Rucińskich. zdw 80 887

Ogród owocowy

w mieście, godzinie od Poznania, 9 mórg, 1.000 drzew, 2 cieplarnie, stawek, 6 pokoi, elektryczność, budynki gospodarcze, do tego 50 mórg roli, prywatne, bez długi, za 50.000, wpłata według umowy. Oferty Kurjer dw 1323

Folwarczek

330 mórg przy niskiej wpłacie na bardzo korzystnych warunkach do nabycia. Oferty „Folwark” do „Par”. Bydgoszcz, Dworcowa 72. Pw 4 310-63,547

Gramofony płyty

Bruzdziński i Ska, Wielka 18, III telefon 40-51 zdw 80 100

Majątek

włók 32. pierwszorzędny obiekt rolniczo-przemysłowy Kujawy. Kongresówka śpiesznie do sprzedania, również różne mniejsze, większe majątki prawdziwie okazują się do sprzedania, także kilkanaście dzierżaw różnej wielkości poleca Biuro Rolnicze, Włocławek Przemiejaka 6 telefon 17. aw 3147

Skład

z 4-pokojowym mieszkaniem w Gnieźnie sprzedam. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego Gniezno 332. nw 3135

Starożytności

wielki wybór Bracia Piętro. Aleje Marcinkowskiego 28. Pw 3 090-29,147

20 drzewek tuji

2 metrowych tanio sprzedam. — Inform. ogrodowy. cmentarz Farny, ul. Bukowska. zdw 80 591

Sypialnię

dębowa, szafa 1,80 szeroka, a lustrami i marmurem, okazynie za 900 zł. Stolarska, Szyperska 3. zdw 80 381

Parcele

różnych wielkości, wszystkich dzielnicach Poznania, bardzo dogodnych warunkach sprzedajemy. Zgłoszenia: Hodowlanik, Biuro Techniczno-Agrarne. Plac Wolności 9. zdw 80 465

Sprzedam

skład kolonialny przyległemu 3 pokojami, kuchnia (Buk) Dzierżawa 125 zł miesięcznie, objęcie 5 000 zł. Zgłoszenia Stanisław Hertmanowski, Buk. zdw 80 222

Zakład

fryzjerski, dobrze zaprowadzony, w centrum, tanio sprzedam. Oferty Kurjer zdw 80 585

Dobrze

prosperujący hotel, restauracja, kawiarnia, wszystko pierwszorzędne, w powiatowym ruchliwym mieście na Pomorzu na sprzedaż. Wpłata na 40.000 zł. Warunki zresztą korzystne. Oferty Kurjer zdw 80 518

Krynica

Do sprzedania willa — pensjonat nowa drewniana otynkowana, umebłowana z pościelą, naczyniem stołowym, kuchennym, pełna gości — do objęcia zaraz Adwokat Antoni Jarzebiński. Krynica Zdrój, willa Zofia. zdw 80 515

Samochód

Opel w dobrym stanie za 2.500 zł. Wiadomość Słomczyński, Ostrów Pozn. ul. Ułańska 16. zdw 80 512

Z

powodu przeprowadzki sprzedam tanio sypialnię dębowa, gabinet czarny, 2 garnitury gobelinowe, lampy, regaly do książek, szafy, magiel ręczny i t. d. Zgłoszenia od godz. 14—17, Matejki 60, II, lewa. zdw 80 522

Sprzedam

korzystnie parę kamieni francuskich średnica 128. Zgłoszenia Agentura Kurjera Leszno. nw 3 191

Folwark

400 mórg (Pomorze) zamienie na dom. Miejscowość obojętna, Małińska, Krotoszyn, Pjastowska 30 nw 3 192

Skład

porcelany, sprzętów kuchennych, położony przy rynku większego miasta powiatowego, dobrze prosperujący sprzedam z powodu zmiany stosunków rodzinnych — Do objęcia potrzeba około 20.000 zł. Zgłoszenia Kurjer nw 3 193

Bandonjum

100 głosowa sprzedam Wojtkowiak, ul. Fabryczna 20. zdw 79 941

Dom

z piekarnią i ogrodem warzywno-owocowym, w mieście powiatowym, zaraz na sprzedaż. Adres wskaże Kurjer zdw 80 064

Motor

1½ konny na prad stały sprzedam. Oferty do Kurjera Poznańskiego iw 4 463

Dereń
do smażenia i nalewki 12 złotych, miód pszczołowy, kuracynin 20 złotych, pięćdziesiąt opakowanie franco, zaliczka wysłała S. Horowitz, Zaleszczyki. zdw 78 777

Samochody
Okazyjna sprzedaż nowych i używanych samochodów czterodrzwiowych karetek Forda nowego typu A Miejsce szoferki od dzielone oszklona przegródka Dogodne warunki „Autowych” Sp. z ograniczoną odpowiedzialnością w Poznaniu fabryka karoseryj autobusowych ciężarowych ambulansowych i t. d. Specjalność warsztatów: Naprawa Fordów, Ul. Marsz. Focha narożnik ul. Pałacza. telefon 77-75. P.w 4 033-32.79

Okazjal
Z powodu wyjazdu sprzedam warsztat stolarski z całkowitem urządzeniem, bardzo dobrze prosperujący, na budowie oraz mieszkanie z kompletnym umeblowaniem lub częściowo bardzo tanio do nabycia zaraz. Adres wskazuje Kurjer zdw 80 448

Skład
towarów krótkich w Gnieźnie sprzedam. Zgłoszenia Kurjer zdw 80 441

Skład
kolonialny z maglem, dwoma pokojami, kuchnią i z przynależnościami korzystnie na sprzedaż. — Wskazuje Kurjer zdw 80 457

Zamienie
lub sprzedam 400 mórg dobrej żyznej ziemi na Pomorzu, wtem ziemi ornej 200, łąk, pastwisk 50, reszta las zagajenie, budynki dobre, inwentarz, całkowite żniwo, na kamienie albo inne mniejsze przedsiębiorstwo lub skład przy dopłacie. Cena 90.000 zł, wtem hipoteki 28.000. Zgłoszenia zdw 80 503 Kurjer Poznański

Sprzedam
zaraz bardzo korzystnie kompletne urządzenie rzemieślnicze składowe i warsztatowe, jak nowe. — Oferty Kurjer zdw 80 502

Fiat
503. limuzyna 6 osobowa, jak nowa, za 5.000, wpłata według umowy. — Zgłoszenia: Cyraniak, Wrocławska 22. zdw 80 527

Restauracja
dobrem położeniu, blisko wystawy wraz mieszkaniami zaraz do wydzierżawienia Zgłoszenia T. Nowicki, Kolejowa 41. Poznań, zdw 80 269

Zamiana
440 mórg na Kujawach na kamienice, 800 i 1.000 mórg na kamienice. Informacje Jaśkiewicz, Poznań, Fredry 6. zdw 80 536

Folwark
150 mórg, pszenno - żytnia ziemia, zabudowania maszyn. Cena 28.000, wpłaty 15.000. Jaśkiewicz, Poznań, Fredry 6. zdw 80 535

Fryzjerski
zakład pierwszorzędnym 6 obsługu sprzedam 12.000. Oferty Kurjer zdw 80 552

Domek
dwie morgi ogrodu, Staroleka, sprzedam. Dutkiewicz, Chwaliszewo 70. zdw 80 543

Sprzedam
kanapy, lustro, Jagodzińska, Piekary 136, parter lewo. zdw 80 542

Willa
wielkopanska najlepszej dzielnicy Poznania okazjnie sprzedam lub wydzierżawi. Jaśkiewicz, Poznań, Fredry 6. zdw 80 534

Torby szkolne
tekil, piórniki najtaniej sprzedaje W. Czysz. Szkolna 11. Własna pracownia. Pw 4 042-33.60

Dryl
jak nowy 2 mtr. szeroki tani sprzedam. Pajzderski, Poznań, ul. Główna 113. dw 1927

Fuzja
Sawerka-ejektorka kal. 12 b. dobrze strzelająca i utrzymana na sprzedaż lub zamiana na taką samą, lekką, kal. 16. 27. Grudnia, 9. II. zdw 80 414

Skład
kolonialny w dobrym punkcie z mieszkaniami do objęcia 5.500. Zieliński, Wierzbicie 29. zdw 80 410

Zakład
fryzjerski z mieszkaniami w Poznaniu za 5 tys. zł. na sprzedaż. Oferty Kurjer zdw 80 493

8.500 zł
zakład fryzjerski, 6 obsługu — sprzedam. — Oferty Kurjer Poznański jw 4 454/5

Jadłodajnię
sprzedam. Strumykowa 1. zdw 80 320.1

Używane
meble tania. Kozłowski, Szewska 15. zdw 80 315/6

Piekarnia
bardzo dobrze prosperująca w Poznaniu z mieszkaniami i meblami oraz koniem i wozem z powodu wyjazdu na sprzedaż. Adres Kurjer zdw 80 186/7

Jazzband
duży i maly beben, skóra cynela, baska i przyrząd korzystnie. Górzewski, Poznańska 36. I. lewo. zdw 80 184

Za 28 złotych
pół tuzina noży i widelcy „Alpaka” (wieczne), serwis do kawy 8 i pół złotego, serwis obiadowy 80 złotych, dobra porcelana, lecz tylko Wroniecka 24, w podwórzu, Hurtownia Porcelany. zdw 80 402

Jadalnję
piekna, debowa, bogato rzeźbiona sypialnie biała sprzedam tania. Stolarnia, Bukowska 9. zdw 80 431

Samochód
otwarty Fiat 503 prawie nowy sprzedam wyjątkowo tania. Kurjer zdw 80 439

Samochód
piękny, otwarty, zamienie na limuzynę za dopłatą. Skarbowa 20, skład. zdw 80 438

Skrzypce
dobre i statyw stalowy nowy, sprzedam tania. Kopernika 1, parter, lewo. zdw 80 486

Blacha
mosięzna 0,3 tania na sprzedaż Dąbrowskiego 33. lewo. II. piętro Kzweziński. zdw 80 230

Maszynę
krawiecką sprzedam. Szober, Kolejowa 39. zdw 80 206

Korzystnie
sprzedam restaurację z mieszkaniami. Kasprzak, Chwaliszewo 70 zdw 80 209

Sprzedam
dorożkę samochodową, Kudlińska, Piotra Wawrzyńska 6. zdw 80 203

Kolonjalka
z dużym mieszkaniami zaraz na sprzedaż z powodu wyjazdu zagranicę. Zgłoszenia Kurjer zdw 80 201

Sprzedam
dywan perski lustro Bukowska 23, Kierzkowska zdw 80 185

Zamiana
Zamienie magazynu obwija połączone z mieszkaniami i pracownią (Herne w Niemczech) na jakikolwiek interes w Polsce, najchętniej kolonialne albo towary krótkich. Informacje Stanisławski, Poznań, Rynek Łazarski 8. zdw 80 246

Ręczny
mocny wózek sprzedam. Zagrze 5 a. Kreczmer. zdw 80 295

Sprzedam
lub wydzierżawie młyn w okolicy Poznania, dobrze prosperujący z powodu starości, do objęcia dzierżawy potrzeba 5—6 000 zł. Zgłoszenia do Kurjera zdw 80 289

Antyczna
szafa mahoniowa, orzechowa komoda z lustrem na sprzedaż. Solacz, Mazowiecka 56, Winarzow. zdw 80 286

Rzeźnictwo
z mieszkaniami zapadem elektr., dobre położenie, nadaje się na inną branżę. cena 9 000 zł. Adres Kurjer zdw 80 277

Pianino
krzyżowe, mało używane 2 000 zł. Adres Kurjer zdw 80 276

Dom
stosowny dla szewca lub krawca sprzedam. Matuszewska, Czerwonak-Poznań. zdw 80 216/7

Wille
wspaniale, 4 morgi ogrodu przy Poznaniu okazjnie sprzedam Przybyszewski, Poznań, św. Marcina 49. restauracja. zdw 80 297

Jadłodajnia
restauracja w pełnym biegu 6 ubikacyj z powodu stosunków rodzinnych zaraz tania na sprzedaż. Chwaliszewo 35. zdw 80 319

Pianino
korzystnie sprzedam. Wierzbicie 6. II. prawo. zdw 80 317

Płyty granitowe
na sprzedaż. Wierzbicie 18, Janiszewski, od 15—18 godzin. zdw 80 314

Cukiernia kawiarnia
w powiatowym mieście Wielkopolski, jedyna na miejscu, z całkowitem urządzeniem zaraz do nabycia. Zgłoszenia do Kurjera zdw 80 336

Radjo
3 lamp., aparat głośnik Markoniego, warsztat kolodziejki oraz narzędzia. St. Małecki, Strumykowa 15. zdw 80 340

Okazja
Z powodu wyjazdu sprzedam tania 1 samochód osobowy (Moris) i półciężarowy w dobrym stanie, mało używany. Zgłoszenia Kurjer Poznański nw 3 163

Kanapy
skrzynia i szuflada tania sprzedam. Ul. Kraszewskiego 9 b. suterena. zdw 80 369

Brylanty
złoto, srebro itd kupuje F. Tarkowska Poznań Plac Wolności 11 Pw 11 956

Pianino
„Ecke” oryginalny „Berlin” kupie. Oferty Kurjer zdw 80 424

Ford
model A osobowy, mało używany kupie. Kukulski, Jasio, Malop. zdw 1328

Auto
kryte, mała Tatra, Praga lub Fiata kupie. Cena, przebyte kilometry Kurjer zdw 80 255

Wózek
(holender) kupie Sw. Wojciech 2 a. III. prawo. zdw 80 248

Kupię
krzesła do kina. Oferty Kurjer zdw 80 244

Kupię
podwozie Forda 28 dwutonnowe rozbite lub spalone. Oferty ceną Kurjer zdw 80 292

Kupię
gablotkę. Adres Antoni Wierczok, Kilińskiego 10. zdw 80 324

Bibliotekę
120x200 kupię. Oferty Kurjer zdw 80 348

Kupię
samochód ciężarowy na pełnych gumach od 3 do 5 tonn. Oferty Kurjer Poznański nw 3 164

Poszukuję
kupna dobrze utrzymanego motoru ropowego 12 k. m. — Otto Fimmel, fabryka maszyn, Nowy Tomyśl (Wlkp.) zdw 80 506

Kupię
posiadłość, nadająca się do założenia hodowli ryb i drobiu w dobrej okolicy Wielkopolski blisko miasta. Warunek: dobry dom mieszkalny lub bez domu. Wpłata 20 tysięcy zł. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 80 501

6 KAMIENICE
śródmieście, wolne 3 pokoje, 26.000, wpłaty 17.000. Tomczak, Wierzbicie 31. zdw 80 379

2 domy piętrowe
przy ul. głównej w Poznaniu, dobrze się procentujące, ze składem i mieszkaniami oraz gruntem zaraz na sprzedaż z powodu śmierci właściciela. — Zgłoszenia Dołna Wilda 22, Dąbrowski. zdw 80 272

Kupię
kamienice Poznań od właściciela. wpłata 80 000. Oferty Kurjer zdw 80 330

7 PIENIĄDZ
12—15.000 zł na pierwsze miejsce hipot. poszukuje na dom handlowy w miejscu przy rynku. Ubezpieczenie ogniewe 70 000 zł. Zgłoszenie Kurjer zdw 80 126

Szukam pożyczki
10.000 zł do przebudowy domu. Pożyczkę zabezpieczę. Oferty Kurjer zdw 79 891

Wspólniczkę
marszantkę do składu kapeluszy przyjmie. Zgłoszenia z podaniem gotówki do „Par”. Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 33.128 Pw 4 303-33.128

Wynalazek
opatentowany. Szukam wspólnika 5.000, zastosowanie w restauracjach, browarach. Oferty Kurjer zdw 80 440

3.000 zł
poszukuje. Wysoki procent i gwarancja ewtl. posada. Oferty Kurjer zdw 80 481

2 500
złoty pożyczki poszukuje, zabezpieczeniem hipotecznym. Dam hipotekę, wysoki procent. Oferty Kurjer zdw 80 182

Zł 10 000
wypożyczyć na zastaw I. hipoteki. Oferty do Kurjera zdw 80 223

150 zł
pożyczki poszukuje. Zastaw, dobry procent. Oferty do Kurjera zdw 80 191

100 tysięcy
wypożyczyć na I. hipotekę pierwszorzędnej domu. Oferty z podaniem procentu do Kurjera zdw 80 322

4 000
poszukuje na pewną hipotekę. — Zgłoszenia Kurjer zdw 80 310

20.000,—
na I. hipotekę wypożyczyć. Oferty Kurjer zdw 80 371

Za cenę 100.000 zł
pożyczki na pewną hipotekę majątek w Ksiestwie po 10% na trzy lata, oddam do dyspozycji mieszkanie (dwór) z prawem polowania, rybołówstwa 4 km. od kolei. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 79 506

4 000,—
poszukuje na pewną hipotekę. — Zgłoszenia Kurjer zdw 80 310

20.000,—
na I. hipotekę wypożyczyć. Oferty Kurjer zdw 80 371

Za cenę 100.000 zł
pożyczki na pewną hipotekę majątek w Ksiestwie po 10% na trzy lata, oddam do dyspozycji mieszkanie (dwór) z prawem polowania, rybołówstwa 4 km. od kolei. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 79 506

20.000,—
na I. hipotekę wypożyczyć. Oferty Kurjer zdw 80 371

Za cenę 100.000 zł
pożyczki na pewną hipotekę majątek w Ksiestwie po 10% na trzy lata, oddam do dyspozycji mieszkanie (dwór) z prawem polowania, rybołówstwa 4 km. od kolei. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 79 506

20.000,—
na I. hipotekę wypożyczyć. Oferty Kurjer zdw 80 371

Za cenę 100.000 zł
pożyczki na pewną hipotekę majątek w Ksiestwie po 10% na trzy lata, oddam do dyspozycji mieszkanie (dwór) z prawem polowania, rybołówstwa 4 km. od kolei. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 79 506

20.000,—
na I. hipotekę wypożyczyć. Oferty Kurjer zdw 80 371

Za cenę 100.000 zł
pożyczki na pewną hipotekę majątek w Ksiestwie po 10% na trzy lata, oddam do dyspozycji mieszkanie (dwór) z prawem polowania, rybołówstwa 4 km. od kolei. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 79 506

Śródmieście
2 pokoje, gaz, elektryczność, woda na biuro lub warsztat wydzierżawi gospodarz. Oferty Kurjer zdw 79 791

2
pokoje, kuchnia z meblami zgoda gospodarza odstąpię korzystnie. Zgłoszenia Fraczyk, Gen. Umińskiego 9, wejście 16. zdw 80 413

„Informator” mieszkaniowy
wskaże dwupokojowe, trzypokojowe, czteropokojowe, pięciopokojowe, sześciopokojowe mieszkania Ratajczaka 15 (Pasaż) zdw 80 428

Od
gospodarza mieszkanie w Szamotułach 5 pokoi kuchnia i łazienka do wydzierżawienia. 125 zł miesięcznie. Oferty Piepke, Szamotuły. zdw 80 252

3 pokoje
z kuchnią z meblami lub bez przy większym mieszkaniu, wszelkie wygody, dzierżawa rok zgóry. — Oferty Kurjer zdw 80 213

3 pokoje
z kuchnią, umeblowane za zgodą gospodarza tania do odstąpienia. Staroleka. Zgłoszenia Kurjer zdw 80 257

Zamienie
6 pokoi w willi, garaż, ogródek, 20 minut od tramwaju bez odstepnego, tylko 200 zł miesięcznie na 2—4 pokoje w mieście. — Kurjer zdw 80 270

2
pokoje umeblowane z użyciem kuchni wynajmie inteligentnemu małżeństwu. Zgłoszenia do Kurjera zdw 80 271

Mieszkanie
trypokojowe z kuchnią, łazienką, balkonem, elektryczność, gaz, śródmieście z powodu wyjazdu zaraz do objęcia 6.000. Oferty Kurjer zdw 80 485

Jeden
dwa pokoje, kuchnia, 1.500 dzierżawa. Widziński, Małeckiego 15, podwórze. zdw 80 455

Mieszkanie
2 pokojowe, kuchnia, umeblowane, do wynajęcia. Mecweldowska, Matejki 57, III. zdw 80 446

Mieszkania
2 X pokój, kuchnia, za roczną dzierżawą, wybór innych. Informacja: św. Marcina 1, prawo zdw 80 496

Oddam
moje 5 pokojowe mieszkanie. — Oferty Kurjer zdw 80 531

9 SZUKA MIESZK.
Mieszkania 2 pokojowe z łazienką poszukuje. Szczegółowe oferty Kurjer zdw 80 012

Pokoju
z kuchnią lub 1 dużego wprost od gospodarza. Placę czynsz zgóry. Agencji wykluczeni. zdw 80 401

Pokoju
kuchni od gospodarza, czynsz zgóry, poszukuje młode małżeństwo. Oferty zdw 80 404

„Informator” poszukuje mieszkań
od WP. właścicieli także z meblami. Ratajczaka 15 (Pasaż). zdw 80 432

Poszukuję
mieszkania 4—3 pokojowego, placę czynsz zgóry. Oferty Kurjer zdw 80 218

Poszukuję
2 lub 3 pokoi z kuchnią ul. Wielkie Garbary, Grobla, Wielka, wprost od gospodarza Zgłoszenia do Kurjera zdw 80 263

Mieszkanie
2—4 pokojowe Poznań, Lubań, Puszczykowo, Puszczykowo — wprost od właściciela szukam zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 80 285

Poszukuję
pokoju z kuchnią, Czynsz zgóry według umowy. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer zdw 80 345

Poszukuję
śródmieścia pokoju próżnego od gospodarza wdowa po urzędniku. Dzierżawa zgóry. Oferty Kurjer zdw 80 344

Dwóch
pokoi z kuchnią od gospodarza poszukuje brat z siostrą. Czynsz 1 do 2 zgóry. Oferty Kurjer zdw 80 333

Poszukuję
mieszkania 1—2 pokoi z kuchnią w Górczynie. Dzierżawa rok zgóry. Zgłoszenia Kurjer rw 11 196

2—3 pokoi
poszukuje. Oferty Kurjer zdw 80 538

10 ZAMIANA MIESZKANIA
Pokój i kuchnie w śródmieściu zamienie na takie same lub 2 pokoje na Wildzie Oferty Kurjer zdw 80 299

4 pokojowe
komfortowe mieszkanie w większym mieście powiatowym zamienie członek Spółdzielni Urzędników na 3 pokojowe w Poznaniu. Oferty Kurjer zdw 80 291

11 POKOJE UMEBL.
Gimnazjastów dwóch przyjmie na stancję, opieka i dobre odżywianie zapewnione w pobliżu 3 gimnazjów. — Tarnowska, Długa 3, II. piętro. zdw 79 643

Pokój
umeblowany wynajmie 1 września willa Fredry 8. Zgłoszenia Aleje Chopina 4 god. 4—5. zdw 79 544

2 osobom
pokój duży, słoneczny wynajmie zaraz lub 1. 9. Mickiewicza 7, III., lewo. zdw 79 638

Pokój
dla paniąki z własną pościelą wolny zaraz. Dobrowolska, Wodna 5, II ptr. zdw 80 420

Pokój
frontowy, elektryczność niekrepujący 1—2 panów. Szewska 9, III lewo. zdw 80 409

Pokój
niekrepujący panu (elektryczność) Piekary 20-21, wys. parter lewo. zdw 80 411

Gimnazjastów
przyjme. Dobre odżywianie. Opieka zapewniona. — Boruszk, Grunwaldzka 15. zdw 80 382

Pokój
używanie kuchni małżeństwu bezdzietnemu korzystnie. Małeckiego 31, III. zdw 80 378

Pokój
dla pana. Marciniak, Niegolewskich 1. zdw 80 405

„Informator” poleca pokoje
Ratajczaka 15 (Pasaż) zdw 80 429

Pokój
Romana Szymbalskiego 2, parter. zdw 80 484

Elegancki
pokój z balkonem, fortepianem ewentualnie utrzymaniem inteligentnej pani wynajmie. Matejki 60, wysoki parter. umowa między 3—5 południu zdw 80 234

Gimnazjastów
wspólny z szóstoklasistą, utrzymaniem, opieką, wynajmie. Marsz. Focha 47 a, II lewo. zdw 80 231

Pokój
umeblowany dla małżeństwa bezdzietnego przy Górnej Wildzie. Oferty Kurjer zdw 80 226

Słoneczny
czysty 1—2 osobom zaraz Różana 4, III. prawo. zdw 80 225

Pokój
Matejki wynajmie dwom paniom, opieka zapewniona. Informatorzy ul. Jeżycka 3, skład kolonialny. zdw 80 219

Pokój
wynajmie. Skryta 1, parter. lewo. zdw 80 205

Niekrepujący
czysty, zaciszny pokój centralne ogrzewanie, elektryczność, I. IX. dwóm solidnym panom. Sw. Marcina 63, II, podwórze, III. wchód. zdw 80 199

25
złoty pokój panience wynajmie. Małeckiego 27, III. zdw 80 268

Pokój
ładnie umeblowany. Jeżycka 46 a. zdw 80 303

Uczennicę szkolną
z całym utrzymaniem przy rodzinie przyjmie. Mickiewicza 7, III., lewo. zdw 80 275

2 pokoje
dla lepszej krawcowej. Małkowska, Czesława 17 a, parter. zdw 80 283

Pokoje
słuchaczom Liceum Handlowego lub Budowlanej. Pościel pożądana. Świętokrzyski 3, III., prawo. zdw 80 278

1—2
umeblowane, łazienka, elektryczność, telefon 77-26, Berwińskiego 1, Smółka. zdw 80 328

Pokój
umeblowany dla lepszego pana lub pani tania do wynajęcia. — Mickiewicza 1, Trzcieleński. zdw 80 326

Pokój
dwóm studentom, centrum. Babińskiego 7, wysoki parter prawo. zdw 80 354

Ratajczaka 11 a
IV. wejście, II. prawo słoneczny, elegancki pokój 2 osobowy z utrzymaniem do wynajęcia. Łazienka, elektryczność. zdw 80 351

Dwuosobowy
wynajmie. Szczerbicka, Skryta 10. zdw 80 350

Czysty

Dwóch
panów poszukuje niedrogiego, niekrepującego pokoju. Oferty cena Kurjer zdw 80 407

„Informator“
poszukuje pokoi
Ratajczaka 15, (Pasaż), zdw 80 430

Przyjezdny
poszukuje zupełnie niekrepującego pokoju. Oferty Kurjer zdw 80 240

Panienska
poszukuje małego pokoju niekrepującego od 1. 9. Oferty Kurjer zdw 80 233

Małżeństwo
bezdzielne poszukuje pokoju niekrepującego z urządzeniem kuchni Oferty z ceną Kurjer zdw 80 262

Poszukuje
2-3 pokoi niekrepujących z urządzeniem kuchni w śródmieściu lub mieszkaniu. Oferty Kurjer zdw 80 267

Małżeństwo
bezdzielne poszukuje pokoju z urządzeniem kuchni. Cena i oferty Kurjer zdw 80 290

Pokoju
umeblowanego niekrepującego względnie próżnego u starszej samotnej pani lub bezdzietnego małżeństwa poszukuje pani. Oferty Kurjer zdw 80 327

Pokoju
umeblowanego w śródmieściu z niekrepującym wejściem poszukuje pan od 1. września. Zgłoszenia Kurjer r w 11 197

Poszukuje
pokoju na pracownię przy Starym Rynku. Of. Kurjer zdw 80 553

13 LOKALE

Lokal
duży w centrum (dwa wystawowe okna) tania do wynajęcia. Zgłoszenia do „Par“, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 34, 13. Pw 4337-34, 13

Warsztatowe
ubikacje duże do wynajęcia. Nowak, Kopernika 4. zdw 80 211

Wspólnika
do biura przyjmuje, centrum, parter, telefon, maszyny do pisania, koszt minimalny, personel płaci się ewentualnie we właściwym stosunku. Rzecz już wypróbowana, najlepsze referencje. Zgłoszenia telefon 31-76. zdw 80 207

Poszukuje
ubikacji na warsztat obuwniczy, czynsz zdóry, wprost od gospodarza. Oferty Kurjer zdw 80 313

Oddam
lokal 4 pokojowy, odnowiony w centrum z wszelkimi wygodami. Oferty Kurjer zdw 80 335

Poszukuje
ubikacji na warsztat rzeźbiarski, 3x4, śródmieście, podwórko lub wysoki sklep. Oferty Kurjer zdw 80 392

Potrzuje
kilku ogrzewalnych ubikacji, razem około 200 qm., w budynku osobno położonym, celem drobnej fabrykacji (bez maszyn). — Warunek: światło elektryczne, wodociąg, możliwość z trzykrotnym mieszkaniem. Zgłoszenia: Bolesława, Kantaka 6, zdw 80 334

Zegarmistrz
z małym kapitałem, drogerzysta, koszykarz, siodlarz znajduje egzystencję w nowych składach przy Rynku Łazarskim również kwiatniarstwa, prasownia, kolonijalka. Telefon 41 81 Światowid, Wały Królowej Jadwigi 3, zdw 80 479

5 dużych
frontowych ubikacji handlowych na parterze zaraz do wynajęcia. Telefon 26-40. zdw 80 477

Skład
instrumentów muzycznych w Poznaniu sprzedam. Dutkiewicz, Chwaliszewo 70. zdw 80 544

14 DZIERŻAWY

Dzierżawy
od 400 do 2.000 mórg poleca Franka i Koroluk. Włocławek, Rolnickiego 11. nw 3146

Skład
próżny, dobre położenie wydzierżawie. Oferty Kurjer r w 11 200

Dzierżawa
155 mórg przy Mogilnie do odstąpienia, ziemia, budynki pierwszej klasy, obecnie inwentarzy, całych zniw 23.000. Zgl. wiaśc. Józwiak, Olsza pod Mogilnem lub Kieriejewski, Mogilno, zdw 80 564

15 LETNISKA

Zakopane - Bystre
willa Wójcickowska kompletnie utrzymana 9 do 10 zł dziennie. zdw 76 545

Krynica
Pensjonat Br. Chlapowskiej i T. Sarczyńskiej wykwnięta domowa kuchnia i komfort ceny od 14 zł dziennie. nw 2857

Truskawiec
Kresowy ziemiański pensjonat: Krzysia, położony centrum poleca pokoje Kuchnia i dierżawca. Pw 3081 28 45

Zakopane
Zajęz do „Sasa“ Chramcówki. Wrocisz do domu zadolony. Ogród, niedrogo. zdw 80 196

Letnisko
urocze przy Poznaniu zaraz 5 zł dziennie. Mechowo, stacja Kobylnica. zdw 80 236

Pensjonat
we dworcu, duży park, woda, 7 zł dziennie. Informacje Lisewo Kościelne, poczta Złotniki Kujawskie, telefon 23. dw 1333

16 OSOBISTE

Za
długi mojej żony, Marty Kawka z domu Kowalskiej, nie odpowiadam. A. Kawka zdw 79 889

Ciechocinek
Pensjonaty Drowej A Sawickiej „Juljanówka“ i „Sienkiewiczówka“ na ostatni sezon niższe. nw 3122

Osoba
która dnia 18. 8. w kinie Stylowym na piątą zabrała paczkę, jest znana. W razie nie oddania przy kasie, zgłosze się osobiście. zdw 80 400

Za
nadesłane życzenia ślubne skłamały serdeczne „Bóg zapłać“. — Franciszkowie Łajdkowie. zdw 80 253

Osobiste
Pania Jadwiga Kierocińska, spadkobierczyni 5 000 zł prosimy o zgłoszenie się. Adres Sąd Grodzki w Ostrzeszowie. zdw 80 204

Unieważniam
skradziony mi weksel w dniu 18. 8. 30. na sumę 400 zł. Szymek Paweł, Mleczak Jan, Chyby, p. Poznań. zdw 80 458

W najbliższym
czasie wyjeżdżam zupełnie; proszę odbierać pończotki oddane do naprawy. Szafranska, Skarbowska 8 i prawo. zdw 80 463

Partnerki
inteligentnej, grabnej, do pomocy udzielania lekcji tańca poszukuje. Oferty Kurjer zdw 80 546

21 ZGUBY

Zgubiłem
książeczkę wojskową na nazwisko st. szereg. Stanisław Majas. St. Majas, Chachalnia, pow. Krotoszyński. nw 3 134/5

Zaginiony
mnie dokument zwolnienia od wojska na nazwisko Jan Schiller kateg. D 83, rocznik 1888 niniejszym unieważniam. zdw 79 930

Wykaz
osobisty i kartę inwalidową na nazwisko Stanisław Olszewski unieważniam. zdw 80 422-3

Zagubiłem
papiery wojskowe na nazwisko Władysław Szypuła. r 11 165

22 ROZMAITE

Filatelisci
Wysyłam na życzenie — bezpłatnie — cennik znaczków, katalogów nr. 18. Adelajda Lange, Ciechocinek 30. zdw 78 655

Tempo
Mechaniczny Zakład Zelowania, Romana Szymańskiego 1 wykonuje żelówki męskie 3,50 obcaszki męskie 1,50; żelówki damskie 2,50 obcaszki damskie 1,— zdw 79 438

Nowa budowlana pożyczka premjowa
Agenci losowi otrzymają informacje i najlepsze warunki. Zgłoszenia pisemne pod „Pierwszorzędna stara instytucja“ do „Par“, Lwów Akademicka 14. Pw 13 089-72, 93

Masaże
i wycinanie nagniotków wykonuje w domu i poza domem z długoletnią praktyką Wincenty Kamierczak, Młyńska 3, parter. zdw 80 347

Telefon 15-60
Spieszne doręczenia listów paczek i bagażów. Elektrycznym, odkurzanie i czyszczenie parkietów. Biuro Posłańców Miejskich, Woźna 11. zdw 80 145

Futra
Własny interes kupującego wymaga ażeby się przed sezonem zaopatrzyć w futra i skóry Zima tania — teraz jeszcze taniej — w firmie Królikiewicz. Magazyn Futur ul. Podgórnica 6. Pw 3547-30, 64

Futra
wzrostki rodzaju damskie, męskie, wykonuje, modernizuje, reperuje. Mody damskie, męskie wykonanie dobre tanio; także z własnego materiału. Nowacki, Piekary 10. zdw 80 419

Wykonuje
garderobe męska. Wdowicki, Małeckiego 33, IV., front. zdw 80 338

Gospodarstwo
50 mórg zamieniam na wille, w Sołaczcu, Puszczykowie lub Puszczykowie. Zgłoszenia Siekowski, Kochanowskiego 17, tel. 73—16. Pw 4941-34, 11

Przyjmę
dziecko na wychowanie. M. Bock, Wroniecka 4. zdw 80 200

Dobrych
obywatelskich obiadów poszukuje zaraz kilku panów. Okolica Górna Wilda, Półwiejska, Plac św. Krzyski. Oferty Kurjer zdw 80 229

23 OZENKI

Radość
życia, majątek i szczęście osiągnie każdy żeniąc się lub wychodząc z małżeństwa. Informacje najsolidniejszego biura M. Marjańska Stanisławów Słowacki 20, podając dane osobiste i wymagania Wysyłamy tysiące odpowiednich ofert do wyboru. Na portu załączyc 1,50 zł znaczkami. zdp 73 925

Poszukuje
swatki lub swara ustosunkowanych w sferach zamężnych. Oferty Kurjer zdw 80 294

Kawaler
fabrykant lat 40, poszukuje żony od lat 30 do 40 (wdowy niewykluczone) z gotówką 45 do 50 tysięcy Dyskrecja zapewniona. Zgłoszenia do Kurjera zdw 80 312

Zamożna
panienka zapożna przystojnego pana z wyższym wykształceniem, cel matrymonialny. Zgłoszenia z fotografią, która się zwraca Kurjer zdw 80 353

Dla
kuzyna lat 34, kawalera, przystojnego przemysłowca i ziemianina gotówka 60.000, poszukuje odpowiedniej partii. Najchętniej w majątek ziemski; cel matrymonialny. Zgl. Kurjer zdw 80 529

24 NAUKA

Kroju
szycia półrocznie uczy dyplomowana krojczyni. Salon Mód Szmarzewskiego 11. zdw 79 978

Wieczorowe gimnazjum dla dorosłych
Polskiej Macierzy Szkolnej w Brześciu nad Bugiem. Zapisy do klas VI, VII i VIII od 20 sierpnia do 5. września. Szczegółowe informacje Dyrekcja wysyła na zadanie. zdw 80 128

Gimnazjastkom
wymagającym leczenia klimatycznego zapewnią wczasową opiekę oraz pomoc w nauce „Łowiczanka“ w Rabce, pierwszorzędnym pensjonacie Drowych Krasieńskiej i Rygliekiej. Na miejscu gimnazjum żeńskie. zdw 77 958

Nauka
pisania na maszynie metodą nowoczesną. Zapisy codziennie w firmie Block Brun w Poznaniu, plac Wolności 8, I. ptr. Pw 4 037-32, 112

Kursy kroju
i szycia damskiego rozpoczynam. Wpisy przyjmuje Klawiterowa, Marii Magdaleny 1, III. narożnik Raczyńskich. dpw 1311/12

Niemieckiego
angielskiego, gry fortepianowej udzielam. Ogrodowa 20, III lewo. 4-7. zdw 80 454

Kursy
książkowości, stenografii, ortografii polskiej, niemieckiej. — Kromczyńska, Ogrodowa 16. zdw 80 333

Dobrze stylowo
kto pisze listy? Oferty Kurjer zdw 80 331

25 MUZYKA

Lekkie gry na fortepianie
uczy studentka państwowego konserwatorium. Zgłoszenia Kurjer zdw 80 142

Kto
udzieli lekcji na skrzypcach początkującej po niemieckiej w godzinach wieczornych. Łaskawe oferty a cena zdw 80 231

Skrzypek
pierwszorzędnym samodzielnym, w ducie lub zespołem zaraz wolny. Oferty Kurjer zdw 80 282

Pianista
potrzebny z akordia zaraz. Strzelno, Stary Dworzec u p. Depczyńskiej. nw 3 189

Lekcyj
fortepianu udzielam gruntownie tanio. Pocztowa 30, III. piętro. zdw 80 444

Lekcyj
gry fortepianowej udziela Szkaradkiewiczówna W. Garbary 13, II. prawo, wejście Woźna. zdw 80 537

Duet
damski wolny od 1. 9. Delpha Graetz, Ostrzeszów, Zamkowa 187. zdw 80 563

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Uczeń
pragnie się wyczyć z elektro-techniki. Zgłoszenia Idkowiak, Górna Wilda 127. zdw 80 118

Wielkopolanka
starsza panna przystojna, utalentowana muzykalka, umie pisać na maszynie „Remington“ zna język niemiecki, poszukuje odpowiedniej posady w Poznaniu. Oferty Kurjer zdw 78 324

2 uczeni
mających wielkie zdolności w mechanice, pragną się wyczyć na operatorów kina. Oferty Kurjer zdw 80 192

Panna
młoda, wykształcona z szkołą gospodarczą, obeznana z hodowlą drobiu, trzody chlewnej, konserwowaniem, praniem, prasowaniem, umiejąca dysponować, poszukuje posady zarządzającej w majątku, najchętniej do starszych państwa. Oferty proszę Kurjer Poznański zdw 79 300

Szofer
władający językiem polskim, niemieckim, francuskim poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia W. Tamborski, Krzycko Wielkie, pow. Leszno. zdw 79 524

Magister
farmacji w tydzień 1 1/2 roczną praktyką, poszukuje posady od 1 ewentualnie 15 października. — Oferty proszę pod adres Müllerrówna, Gostynin, ul. Kutnowska nr. 9. zdw 79 905

Gospodyni - kucharka
lat 30, znająca dobrze swój zawód, poszukuje posady od 1 września, najchętniej we dworze. Antonina Świągół, majetność Wroniawy, poczta Wojszyn. zdw 80 196

Szofer - ślusarz
kawaler, szuka posady. A. Tazsarek, Brzeźno, powiat Czarnków. zdw 80 127

Fryzjerka (kursistka)
zdolna zmienić posadę od 1. 9. br. Oferty Kurjer zdw 80 039

Dziewczyna
jako pokojówka lub do kuchni poszukuje miejsca zaraz. Oferty Kurjer zdw 79 899

Krawcowa
szycie po domach. Szuka pracy. Oferty Kurjer zdw 79 942

Uczennica
do biura lub do składu z ukończoną szkołą Wydziałowa poszukuje posady. Zgłoszenia do Kurjera zdw 80 030

Asystentka
farmacji, z wojewódzkim egzaminem poszukuje posady na Pomorzu lub w Wilkopolsce od 1. 10. 30. Łaskawe oferty z podaniem warunków, wynagrodzeniem pod Kurjer Poznański nw 3159

Szofer żonaty
z długoletnią praktyką, dobrymi świadectwami, znający wszelkie maszyny poszukuje posady ewentualnie z czeladnikiem kowalskim na deputat. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 80 057

Mężczyzna
w starszym wieku, trzeźwy, z kaucją 3 000 zł poszukuje w poważnej firmie posady inkasenta, woźnego i t. p. Oferty Kurjer Poznański zdw 80 202

Krawcowa
domowa dzielnia, dziennie 2,50. — Zgłoszenia Kurjer zdw 80 190

Gospodyni
starsza, znająca smaczną skromną kuchnię, chów drobiu, ucziwa, pracowita poszukuje posady. Zgłoszenia do Kurjera zdw 80 188

Żelazniak książkowy
obeznany dokładnie branżą jak również maszyn rolniczych, lat 23, poszukuje posady. Może złożyć kaucję. Prima świadectwa. Oferty Kurjer zdw 80 133

Uczeń piekarski
z dwuletnią nauką szuka miejsca na prowincji. Oferty Kurjer zdw 80 260

Biuralistka
lepsze wykształcenie, dwuletnia praktyka, język polsko-niemiecki, poszukuje posady zaraz lub później. Oferty do Kurjera zdw 80 253

Młodsza
panienka poszukuje posady od 1. września do pomocy przy buficie lub jako uczennica. Oferty Kurjer zdw 80 471

Uczciwa
pracznica poszukuje prania. Oferty do Kurjera zdw 80 528

Fotograf
Polak z dobrą praktyką, zdolny operator laborant poszukuje posady w pierwszorzędnym zakładzie. Zgłoszenia Kolomyja, Czerneckiego 4, Zydło. zdw 80 510

Gospodyni
w średnim wieku, obeznana z wszelką pracą w gospodarstwie wiejskim oraz prasowaniu sztywnej bielizny poszukuje posady najchętniej na probostwie lub u samotnej osoby. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 80 513

Pomocnik
obuwniczy poszukuje pracy w miejscu. Oferty Kurjer zdw 80 487

Książkowa
z roczną praktyką poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 80 492

Bona
poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 80 265

Bona
freblanka, lat 23, umiejąca wzdorowo zająć się dziećmi i nauczaniem poszukuje posady od 1 IX. Oferty Kurjer zdw 80 264

Początkująca
biuralistka poszukuje posady. — Oferty Kurjer zdw 80 273

Posługaczka
poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 80 307

Pracznica
poszukuje prania. Oferty Kurjer zdw 80 306

Suterene
frontowa przy ruchliwej ulicy kuzia. Zgłoszenia Kurjer zdw 80 248

Służąca
do wszystkiego poszukuje posady od 1. Oferty Kurjer zdw 80 305

Dziewczyna
uczciwa, spokojna, skromnych wymagań szuka jakiegokolwiek posady, miejscowość obojętna od 1. 9. Oferty Kurjer zdw 80 304

Fryzjerka
manikurzystka poszukuje posady od zaraz lub od 1. 9. Oferty Kurjer zdw 80 302

Panna
inteligentna z lepszej rodziny, sierota, poszukuje posady 1. 9. wyreczytelki, samodzielnej zarządczyni, zna wzorowe prowadzenie domu, lub do starszej pani jako towarzysząca i opiekunka. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 80 301

Panienska
z porządnej rodziny z ukończonym szkolem gospodarczej poszukuje posady do wszelkich prac od 1 września. Oferty Kurjer zdw 80 300

Dziewczyna
do wszystkiego z gotowaniem do 2 lub 3 osób. O ile więcej osób to za kucharkę z dobrem gotowaniem poszukuje posady od 1-go września. Oferty Kurjer nw 3 169

Nauczycielka
wychowawczyni z zezwoleniem rządowym która również udziela języka francuskiego poszukuje posady. Miejscowość obojętna. Oferty Agencja Kurjera Poznańskiego, Gniezno, 334. nw 3 170

Gospodyni - kucharka
znająca dobrą kuchnię poszukuje dobrej posady na wieś od 1 września. Oferty Kurjer r w 11 192

Pracznica
uczciwa szuka prania. — Oferty Kurjer zdw 80 445

Pracznica
nawskroś sumienna, czysta, poszukuje prania. Oferty Kurjer zdw 80 450

Przyjmie
posługę na cały dzień albo posadę zaraz. Oferty Kurjer zdw 80 452

Dziewczyna
starsza szuka posady do 1-2 osób w domu skromnym i uczciwym. Wynagrodzenie skromne. Oferty Kurjer zdw 80 101

Młoda
gospoia, inteligentna, uczciwa (sierota) poszukuje posady u samotnej osoby. Oferty Kurjer zdw 80 116

Do 300 zł
kaucji wstawie za otrzymanie posady portiera, inkasenta, lub woźnego. Referencje pierwszorzędne. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdw 80 176

Dzielnia ekspedjentka
poszukuje posady do cukierni, restauracji, lub do prowadzenia filii piekarsko-cukierniczej. Łaskawe oferty upraszam do Kurjera pod zdw 80 121

Technik
mechanik kalkulator, rysownik, z 18-letnią praktyką, poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia do ekspedycji Kurjera pod zdw 78 654

Szofer
samodzielny, kwalifikowany monter praktyka referencje, zmiany posady. Poważne oferty: Pijalowski, Kościeszki, poczta Roś, Wolkowsky. zdw 78 954

Poszukuje
posady jako panna służąca. — Oferty Kurjer zdw 79 570

Ogrodnik strzelec
żonaty, z 1 dzieckiem, beznany dobrze w swym zawodzie, z dobrymi poleceniami, poszukuje posady zaraz lub później. Łaskawe zgłoszenia upr. Fr. Maćkowiak, Mielczek, pow. Chodzież. dw 1326

Osoba
w średnim wieku, znająca wszelkie prace domowe, ucziwa, pracowita, oszczędna, szuka posady do samodzielnego prowadzenia gospodarstwa domowego od 1. 9. 30 r. Zgl. Kurjer zdw 80 417

Stenotypistka
stenografka polsko-niemiecka szuka posady lub zastępstwa. Oferty Kurjer zdw 80 412

Poszukuje
jakiegokolwiek posady lub pracy, posiadam szkołę rolniczą. Oferty do Kurjera zdw 80 421

Posługaczka
umiejąca gotować, ucziwa, szuka posady. Łask. zgłoszenia Kurjer zdw 80 437

Szofer
ślusarz początkujący, poszukuje posady. Of. Kurjer zdw 80 436

Dziewczyna
lat 19, z prowincji, poszukuje posady do wszelkich prac domowych i do dzieci. Oferty Kurjer zdw 80 377

Pracznica
poszukuje prania. Zgłoszenia Kurjer zdw 80 435

Posługaczka
poszukuje posady, chętnie na Jezycach. Oferty Kurjer zdw 80 250

Suterene
frontowa przy ruchliwej ulicy kuzia. Zgłoszenia Kurjer zdw 80 248

Starsza
osoba otrzymuje rentę, chętnie przyjmie posadę do pielęgnowania chorych lub do starszych państwa. Oferty Kurjer zdw 80 247

Biuralistka
obeznana z wszelkimi pracami biurowymi, biegła w rachunkach, poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 80 237

Inteligentny
lat 22, skromny człowiek z praktyką administracyjno-policijną i bankową z kaucją 1 000 złotych szuka pos

Krawcowa
poszukuje pracy w domu lub poza dom. Oferty Kurjer zdw 80 374

Krawczyń
na elegancką garderobę poleca się w domu. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 80 368

Prasowaczka
na sztywną bieliznę poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 80 361

Technik budowlany
poszukuje posady zaraz. Oferty do Kurjera jw 4 457

Sierota
lat 23, uczciwa i pracowita, poszukuje posady do 1 lub 2 osób. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 80 390

Młody
inteligentny, bezwzględnie uczciwy człowiek szuka posady biurowej, rysownika budowlanego, lub podobnego zajęcia bodaj za cenę kosztów utrzymania i mieszkania. Łask. oferty Kurjer zdw 80 483

Poszukuje
posady jako początkująca, najchętniej w składzie piekarsko-cukierniczym. Łaskawe oferty Kurjer zdw 80 473

Pracznica
czysta szuka prania. Oferty Kurjer zdw 80 464

Dochodząca
pilna, uczciwa, sumienna wolna. Oferty Kurjer zdw 80 449

Dzielnia ekspedjentka
z kilkuletnią praktyką, dobrym świadectwem, biegła w języku polskim i niemieckim, która samodzielnie prowadziła filię, poszukuje posady od 1 września. Łaskawe oferty uprasza do Kurjera Poznańskiego zdw 80 508

Magistra farmacji
długoletnia praktyka, szuka posady, najchętniej w Poznaniu. Łaskawe zgłoszenia z warunkami do Kurjera zdw 80 507

Kucharka - gospodyni
dobrze polecona, znająca także gospodarstwo wiejskie, chów drobiu, przyjmie zaraz lub później posadę, najchętniej u starszych państwa. Oferty uprasza zdw 80 504

Prośba
Wdowa sumienna, czysta, lat 36, szuka posady. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 80 524

Początkująca
biuralistka szuka jakiegokolwiek pracy. Oferty Kurjer zdw 80 523

Dziewczyna
z gotowaniem do wszystkiego, poszukuje posady zaraz lub od 1. 9. Oferty Kurjer zdw 80 521

Posługaczka
poszukuje posady. — Gąsiorowskich 5a, Wieczorek, zdw 80 520

Kasjerka - ksiązkowa
poszukuje posady, skromne wynagrodzenie. Przedsiębiorstwo gastronomiczne. Oferty Kurjer zdw 80 532

Nauczycielka
poszukuje posady od 1 września w Szkole Przygotowawczej w Poznaniu. Łaskawe oferty Kurjer zdw 80 547

Sierota
zna wszelkie prace, szycie, francuskie, niemieckie, szuka posady. Zgłoszenia Kurjer jw 4460

Ogrodnik
samotny, poszukuje posady zaraz lub 1 września. Oferty Kurjer zdw 80 558

Posługa
lub prania poszukuje. Oferty Kurjer zdw 80 554

Kasjerka - ksiązkowa
z kilkuletnią praktyką, obeznana z wszelkimi pracami biurowymi szuka posady. Oferty Kurjer zdw 80 551

Młodsza
biuralistka z księgowością poszukuje posady za skromnym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer zdw 80 533

DZISIAJ W KINIE

- Apollo: „Odszczepienie”.
- Aurora: „Bohater szpady i krwi”.
- Corso: „Korsarze puszczą”.
- Edison: „Djablica z Trypolisu”.
- Harfa: „Gilotyńa”.
- Metropolis: „Zdobycwa serce”.
- Odeon: „Tajemnica pięknej pani” (czyli „Nie zabijaj”).
- Renaissance: „Niezwyrodną fregatę”.
- Słońce: „Ludzie Wiecznego Mroku”.
- Stylowe: „Małżeństwo na złość”.
- Wilsona: „Tajemnica skrzynki pocztowej”.

Dziewczyna
lat 17, z dobrimi świadectwami szuka posady do lekkich prac domowych lub do dzieci. Oferty Kurjer zdw 80 556

Inteligentna
panienka z prowincji przyjmie posadę jako elewka do hotelu lub do dworu. Oferty Kurjer zdw 80 560

Bona
z szyciem, Wielkopolanka, poszukuje posady. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 80 559

Służąca
sumienna, czysta z dobrimi świadectwami do wszelkich prac domowych poszukuje posady najchętniej u starszego państwa. — Oferty Kurjer zdw 80 131

Biuralistka
znająca ksiązkowość, pisanie na maszynie oraz wszelkie prace biurowe poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 80 154

Szofer
ślusarz początkujący poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 80 104

Służąca
do wszystkich prac omywych z dobrimi świadectwami szuka posady do 1-2 osób w mieście lub na wsi od 1. 9. 30. Zgłoszenia Słowackiego 23, Kotecka, zdw 80 047

Gospośnia
w średnim wieku inteligentna, z dobrą rodziną z dobrym gotowaniem, czysta, poszukuje posady do samodzielnego prowadzenia gospodarstwa domowego, z dobrimi świadectwami. Oferty Kurjer zdw 80 140-41

Fotograf
retuszera poszukuje posady. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 80 120

Instruktor
tktakta i hodowli jedwabników, oraz drzew morowych poszukuje posady. W zakresie tktakta wchodzi: kiliny, drwany perskie i smytniejskie, tkaniny lłiane i wełniane oraz materiały wykonane ręcznie igła. Oferty Kurjer zdw 80 125

Werkmistrz
piekarski samodzielny, który może cukiernika zastąpić szuka posady zaraz. Adres wskaże Kurjer zdw 79 901

Urządnic gospodarczy
kupiec, w średnim wieku, dzielny gospodarz, obecnie w branży spożywczej, uczciwy, obowiązkowy, prosi o skromne zajęcie. Wymagania skromne. Zgłoszenia uprasza do Kurjera pod zdw 79 785

Urządnic gospodarczy
kawaler lat 30 z 8 let praktyką w intens. polsk. niemieckich majątkach oparty na dobrych świadectwach i poleceniach poszukuje zaraz lub 1. 10. posady. Łask. oferty do Kurjera zdw 79 861

Panna
z prowincji, umiejąca szyc, haftować i gotować, pragnie przyjąć jakiegokolwiek posadę możliwie do wyłączenia pani domu zaraz lub od 1. 9. Miejscowość obojętna. — Zgłoszenia Kurjer zdw 79 107

Nauczycielka
wychowawczyni kochająca dzieci przyjmie posadę również przychodnią. Oferty Kurjer zdw 79 908

Prośba
Wdowa inteligentna poszukuje posady u starszej osoby. Oferty Kurjer zdw 80 167

Kucharka
samodzielną z dobrimi świadectwami szuka posady w Poznaniu. Oferty Kurjer zdw 79 987

Kwiaciarka
przyjmie posadę od 1. 9. Łaskawe oferty do Kurjera zdw 79 964

Młodszy ksiązkowy
złoży kancję lub udzieli pożyczki za udzielenie stałej posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 79 954

Dziewczyna
pracowita, uczciwa, poszukuje posady do samotnego pana 1-go września. Oferty Kurjer zdw 79 951

Za
otrzymanie posady woźnego, inkasenta dam 1.000 zł kaucji. — Oferty Kurjer zdw 80 095

Osoba
inteligentna, przystojna, uczciwa, pracowita, dobrej rodziny z dobrimi świadectwami, obeznana w szerszym zakresie, w gospodarstwie domowym wykonywała kuchnię, przyjmuje posadę samodzielną od 15 lub 1 września w majątku w probostwie lub prywatnym, lepszym domu. Oferty Kurjer zdw 79 927

Ekspedjentka
do składu obuwia, 3-letnia praktyka, poszukuje posady od 1-go września. Pensja duża nie wymagana. Piśmienne zgłoszenia pod adr. św. Marcina 48 w domu p. Zakrzewiczowej dla J. F., zdw 79 892

Służąca
wiejska w średnim wieku poszukuje posady ze średnim gotowaniem do wszystkiego 1. 9. 30. z dobrimi świadectwami. Oferty Kurjer zdw 79 895

Pokojuowa
poszukuje posady z szyciem lub bez do hotelu lub prywatnie od 1 września Zgłoszenia piśmienne pod adr. św. Marcina 48 w domu p. Zakrzewiczowej dla J. F., zdw 79 894

Poszukuje
posady woźnego, inkasenta lub robotnika z kaucją. Oferty Kurjer zdw 80 007

27 618 000 zł
będzie wygranych w 5 klasie, 21 Loterii Państw. Kup ćwiartkę losu 5 klasy za 50 zł a możesz w kilku dniach się wzbogacić. **A. KĘDZIÓRA**
Kolektura Loterii Państw. Poznań, Sieroca 5/6 nar. Nowej.

Maszynistka
lat 19, obeznana z pracami biurowymi przyjmie posadę za skromnym wynagrodzeniem Zgłoszenia Kurjer pod zdw 79 923

Służąca - kucharka
posiadająca długoletnie świadectwa szuka posady w lepszym domu. Oferty Kurjer zdw 79 986

Gospodyni
samodzielną z gotowaniem poszukuje posady zaraz lub 1-go września do samotnej osoby. Oferty Kurjer zdw 79 971

Panienka
sierota, skromna, uczciwa, pracowita, dobre polecenia, przyjmie posadę do dzieci lub do składu, miejscowość obojętna. Zgłoszenia Kurjer zdw 79 331

28 WOLNE MIEJSCA

Przedstawiciel
na pensję i prowizję tylko rutynowany poszukiwany „AR”, Poznań, ul. Staszica 7. Pw 4339/40-58, 277/78

Bona
inteligentna, kilkuletnia praktyka poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 80 041

Aby uniknąć tłoku
Aby otrzymać najlepsze egzemplarze natchmiastowo po dokonaniu ścisłej desygnacji prosimy
pospieszyć z zakupem, sprzedażą, zamianą podręczników szkolnych nowych i używanych.
Nie wymagamy natchmiastowej zapłaty. Posiadamy wykazy podręczników poszczególnych szkół. Ceny niższe.
Woźna 12, Książka - Antykwariat

Apteka
poszukuje od 1 września aptekarza (ki) na zastępstwo 4-6 tygodniowe. Oferty uprasza się do Kurjera Poznańskiego pod dw 1 307

Kuchmistrzini
lub ukończona elewka z pierwszorzędniemi opiniami świadectw, których się nie zwraca potrzebna od 1. 9. A. Morawska, — Lulini, p. Pamiątkowo, zdw 79 897

Technika (czkę) dentyst.
samod. prac. w złości i kauczku poszukuje zaraz, lub od 1. 9. Zgłoszenia z odp. świadectw uprasza Dentysta Sypniewski Kcynia, Rynek, nw 3134

Do 600 złotych
zarobić może każdy (a) pisanie nie przerywając swych prac; Złacz złoty znaczkami poczt., otrzymasz numery okazowe i prospekty współpracy. M. Martiak, Stanisławów, Słowackiego 20, zdw 77 070

Służąca
i kucharka, dzielne mogą się zgłosić. Restauracja, Szamarzewskiego 18, zdw 79 117

Chcesz
otrzymać posadę? Musisz ukończyć kursy fachowe korespondencyjne profesora Sekulowicza. — Warszawa, Żórawia 42 n. Kursy wyuczają listownie: buchalterji, rachunkowości kupieckiej, korespondencji handlowej, stenografji nauki handlu, prawa, kaligrafji, pisania na maszynie, towaroznawstwa, angielskiego, francuskiego, niemieckiego pisowni oraz gramatyki polskiej. Po ukończeniu świadectwo. Zadzajcie prospektów, nw 2948

2 000 — 4 000
złoty miesięcznie zarobią solidni, dobrze ustosunkowani panowie, przyjmując zastępstwo powaźnego banku. — Prowadzimy dział pożyczkowy, inkasowy oraz sprzedaż obligacji premjowych na raty. Powaźne oferty składaj Lwów, skrytka pocztowa 271, nw 3 094

Koszularki męskie
zdolne, szyjące u siebie, potrzebne. Wierzbicice 24a, Grochowski, zdw 80 245

Szofer
elektromechanik, 20 lat praktyki, 12 lat na jednej posadzie, dzieł w reparacjach i pielęgnowaniu samochodu, trzeźwy i rzetelny, posiada pierwszorzędne świadectwa poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 80 241

Potrzebna
pierwszorzędna krawcowa do szycia bielizny w domu Marcinkowskiego 5, front, II, prawo, zdw 80 238

Podróżujący
z branży papierniczej potrzebny. Kaucja do banku pożądana. Oferty Kurjer zdw 80 239

Służąca
potrzebna, Nowakowska, Plac Sapieżyński 9, zdw 80 235

Kierownika
samodzielnego do młyna z pożyczką 10 000.— poszukuje natchmiast. Oferty Kurjer zdw 80 214

Młynarza
z pożyczką 3 000 natchmiast na samodzielną posadę poszukuje. Oferty Kurjer zdw 80 210

Stenotypistka
tylko rutynowana z kilkuletnią praktyką, ze stenografią polską, możliwie także niemiecką, potrzebna zaraz na kilka godzin dziennie. Zgłoszenia z dokładnym życiorysem i podaniem wymagań uprasza się do Kurjera nw 3166

Osoba
z przedkim i ładnym charakterem pisma potrzebna zaraz na kilka tygodni do pomocy w biurze wydawniczym. Język niemiecki i umiejętność pisania na maszynie pożądana. Zgłoszenia z własnoręcznie napisanym życiorysem oraz podaniem wymagań uprasza się do Kurjera pod nw 3167

Uczennice
do szycia mogą się zgłosić. Salon M6d, Gwarna 11, Hw 34

Chłopak
do posyłek potrzebny. Oferty Kurjer zdw 80 408

Rządca
starszy, sumienny, jako samodzielny na 200 morg. Oferty, warunki do Kurjera zdw 80 418

Krawcowa
na suknie, płaszcz, kostiumy tylko zdolne siły na stałe zatrudnienie potrzebne. L. Sawicki, Piękary 1, zdw 80 425

Chłopiec
do posyłek, zdrowy, czysty, uczelnych rodziców, zaraz potrzebny. Zgłoszenia tylko z rodzicami od 6-7, N. Potocki, plac Wolności 10, zdw 80 399

Osoby poszukujące zajęcia
nauczyciele, pomocnicy, pisarze gminni, inwalidzi, emeryci i t. d., znajdą zyskowny uboczny zarobek w pierwszorzędnej instytucji bankowej. Wiadomości fachowe niepotrzebne. Bez narażenia godności stanu można sobie zapewnić znaczny natchmiastowy dochód. Zgłoszenia listownie: Gosp. Zakład Kredytowy Lwów Walo-wa 11 a. Pw 3 899-73.114

2 starszych
pomocników tapicerskich na stałą pracę skrózaną mogą się zaraz zgłosić. Olsenderczyk, M. Focha 78, zdw 80 426-7

Chłopiec
do posyłek potrzebny. Zgłoszenia Wabiszewski, Słowackiego 25, zdw 80 406

Ekspedjentka
samienna z branży sprzątek domowo-kuchennych z praktyką, potrzebna od 1. 9. 30. Oferty z opiniami świadectw i podaniem pensji do Kurjera zdw 80 046

Uczeń
z odpowiednim wykształceniem potrzebny do drogerji w mieście powiatowym blisko Poznania. — Oferty Kurjer zdp 79 948

Poszukuje
się rutynowanego podróżującego z branży środków dezynfekcyjnych na województwo poznańskie i pomorskie. Oferty do Kurjera zdw 80 208

Szukam zbożowca
z wielkim kapitałem do dobre zaprowadzonego interesu. Oferty Kurjer zdw 79 890

Uczeń
fryzjerski z prowincji, Pomań, Kraszewskiego 30, zdw 80 194

Poszukuje
się wykwalifikowane kuśnierki. Zgłoszenia Wroniecka 12, I, pięt-ro, zdw 80 193

Osoba
starsza, inteligentna, nawskroś uczciwa, pilna do prowadzenia gospodarstwa domowego z zaliczeniem do rodziny na majątek ziemski bez wzajemnego wynagrodzenia potrzebna. Gospodyni na miejscu Zgłoszenia Kurjer zdw 80 261

Stała
posadę maszynisty (ki) dam za udzielenia pożyczki 500—1 000.— Oferty Kurjer zdw 80 266

Posługaczka
przed i po południu z praniem szara lub od 1 IX, Marsz. Focha 84, I, pięt-ro, drzwi 4, zdw 80 279

Służąca
kucharka potrzebna zaraz, Podgórna 7, I, zdw 80 329

Dziewczyna
do lekkich prac domowych potrzebna zaraz. Zgłoszenia w środę przed południem Gen Kosin-skiego 8, Kiełpińska, zdw 80 311

Służąca
z gotowaniem potrzebna zaraz. — Ludwiczak Strzelecka 21, zdw 80 309

Pomocnik
fryzjerski potrzebny zaraz, Polna 30, zdw 80 353

Służąca
młodsza 16—18 potrzebna. Szynk-lewska, Wierzbicice 41a, front, II, zdw 80 360

Karmelkarz
pilny w pracy, bezwzględnie pewny od 1-go września potrzebny. Oferty z wymaganiami Kurjer zdw 80 373

Uczennica
potrzebna (Szkoła Handlowa). — Wołkiewicz, skład bielizny, Nowa 11, zdw 80 372

Uczennica
potrzebna. Skład kapeluszy, Dabrowskiego 46, zdw 80 363

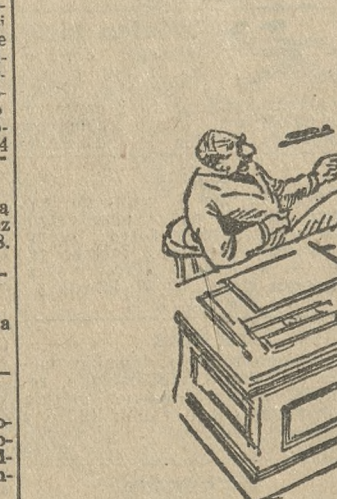
Technik dentystyczny
młodszy, samodzielny w pracach złotych i kauczkowych, potrzebny od 15. 9. 30. Zgłoszenia Kurjer jw 4 458

Do 1.500 zł miesięcznie zarobią
osoby inteligentne (panowie i panie) przy zbieraniu zamówień na obligacje budowlane. Jakakolwiek gotówka zbytuczna. Zgłoszenia osobiste lub piśmienne, Wyszyński, Poznań, Strzelecka 28 b, I, pięt-ro, przez cały dzień, Pw 4 035-72,121

Jak
zostać kierownikiem biura? Poważny Instytut Organizacji Nowoczesnej, Warszawa, Hoża 35/5, przesyła bezpłatnie książkę, wskazującą właściwą drogę osiągnięcia pierwszorzędnych stałych posad. Podać adres, zawód, wiek, T 237

Inteligenci
Zgłoszcie się w Wydawnictwie, Kraszewskiego 3, I, pięt-ro, wraz fotografiami w godz. 9—3. Poczujemy i zapewnimy 1.000 zł miesięcznie, zdw 80 389

Humor zagraniczny

= Najlepszą radę, jaką panu dać mogę, to pogodzić się z żoną!
= A najgorszą... panie mecenasie?
(Humorist Londyn) S. F.

Przedpłata
na wrzesień 1930, za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilust. „Ilustracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe” w Poznaniu w kwiecień 4.00, w agencjach w mieście 4.50, z odnośnym znanym w kwiecień 4.00, w agencjach w Poznaniu miesięcznie 4.94 kwartałnie 14.80, pod opaską w Polsce 4.90, pod opaską w razie wypadków spowodowanych siłą wyższą przeskód w wydawn. nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materjał poświęcony danej uroczystości

Ogłoszenia
na stronie 6-lamowej 80 gr. na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr. na stronie czwartej 150 gr. przed wiadomościami potoczniemi 240 gr. od 1-lamowego milim. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30 w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża. do wydania wieczornego do godz. 10. w dni przedświąt. do godz. 9 przedpołud. Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tłuste) 30 gr. każde dalsze słowo 20 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.